

EVALUACIJA STRATEGIJE GOSPODARSKOG RAZVITKA GRADA CRIKVENICE 2014. – 2022.

Autori:

Prof.dr.sc. Nada Denona Bogović
Prof.dr.sc. Saša Drezgić
Doc.dr.sc. Saša Čegar

Lipanj, 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. METODOLOŠKI OKVIR.....	3
3. ANALIZA I OCJENA REALIZACIJE STRATEŠKOG CILJA 1. ODRŽIVI RAZVOJ LOKALNOG GOSPODARSTVA	6
3.1. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.1. ŠIRENJE GOSPODARSKE STRUKTURE.....	7
3.1.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera	9
3.1.2. Izvršenje strateških projekata	10
3.1.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.1.	11
3.2. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.2. POVEĆANJE KVALITETE TURISTIČKE PONUDE I SMANJENJE SEZONALNOSTI.....	16
3.2.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera.....	17
3.2.2. Izvršenje strateških projekata	22
3.2.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.2.	24
3.3. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.3. OČUVANJE PRIRODNIH RESURSA I ZAŠTITA OKOLIŠA.....	27
3.3.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera.....	28
3.3.2. Izvršenje strateških projekata.....	32
3.3.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.3.	36
3.4. OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 1.	40
4. ANALIZA I OCJENA REALIZACIJE STRATEŠKOG CILJA 2. ZAUSTAVLJANJE NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH PROCESA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA.....	42
4.1. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 2.1. VISOK STUPANJ ZAPOSLENOSTI DOMICILNOG STANOVNIŠTVA.....	43
4.1.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera.....	44
4.1.2. Izvršenje strateških projekata.....	47
4.1.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 2.1.	48
4.2. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 2.2. JAČANJE OBRAZOVNE, ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE DIMENZIJE KVALITETE ŽIVOTA.....	54
4.2.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera.....	55
4.2.2. Izvršenje strateških projekata.....	58
4.2.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 2.2.	59
4.3. OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 2.	60
5. SUBJEKTIVNA PROCJENA LOKALNOG STANOVNIŠTVA O ISHODIMA I UČINCIMA PROVEDBE STRATEGIJE	69
6. ZAKLJUČAK.....	76

1. UVOD

Gradsko vijeće grada Crikvenice donijelo je u lipnju 2014. godine *Strategiju gospodarskog razvijenja Grada Crikvenice*, strateški akt koji ove 2022. godine prestaje važiti. Tim je dokumentom definirana viziju razvoja Grada: ***Grad Crikvenica je turistički i gospodarski razvijen grad s velikom zaposlenošću u kojem mladi i obrazovani stanovnici imaju priliku ostvariti svoje potencijale, a zrelo stanovništvo ugodno i zdravo živjeti. Grad poželjan za život.*** Osim vizije strategijom su definirana i dva strateška cilja, pet prioriteta i 32 mjere za ostvarenje ciljeva i prioriteta.

Grad planira pristupiti izradi novog strateškog dokumenta: Plan razvoja grada Crikvenice 2023.-2030. godine, pa su saznanja o ostvarenim ciljevima i prioritetima važna zbog ocjene učinkovitosti provedbe mjera i projekata dosadašnje razvojne strategije, ali i radi realnog planiranja ključnih razvojnih polazišta i ciljeva u budućem razdoblju.

Zbog toga ova Studija ima za cilj evaluirati uspješnost provedenih projekata i aktivnosti koji su povezani s realizacijom ciljeva i prioriteta važećeg strateškog dokumenta, odnosno ocijeniti cjelokupan učinak istog. Svrha analize je pružiti nositeljima lokalne vlasti i lokalnom stanovništvu uvid u rezultate provedbe važećeg strateškog dokumenta na području gospodarskog i društvenog života Grada.

Sukladno tome, Studija je razrađena kroz šest osnovnih poglavlja.

Nakon uvodnog poglavlja, u 2. poglavlju prikazan je i opisan sustav pokazatelja rezultata, ishoda i učinaka provedbe Strategije, definiran je vremenski obuhvat analize i ocjene uspješnosti provedbe Strategije te su navedeni izvori korištenih podataka. Također, na kraju ovog poglavlja opisana je anketa i metode pomoću kojih je kvantificirana i analizirana subjektivna procjena lokalnih stanovnika o ostvarenju strateških ciljeva i prioriteta gospodarskog razvijenja grada Crikvenice.

U 3. poglavlju analizirana je i ocijenjena uspješnost realizacije strateškog cilja 1. Održivi razvoj lokalnog gospodarstva. Analiza se temelji financijskim pokazateljima proračunskih i projektnih

aktivnosti u okviru planiranih mjera strateških prioriteta 1.1. Širenje gospodarske strukture, 1.2. Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti te 1.3. Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša. Analiza također uključuje pokazatelje stanja okoliša Grada, turističkih kretanja i kretanja u lokalnom sektoru poduzetništva, kao kumulativnih ishoda ostvarenja navedenih prioriteta. Temeljem cjelovitog pregleda ukupnih razvojnih učinaka svih mjera koje su se provodile unutar strateškog cilja 1., na kraju ovog poglavlja dana je ocjena uspješnosti njegove realizacije.

U četvrtom poglavlju iznose se rezultati ostvarenja stateškog cilja 2. Zaustavljanje negativnih demografskih procesa i razvoj ljudskih potencijala. Analiza i ocjena ishoda i učinaka temelji se na finansijskim pokazateljima strateškog prioriteta 2.1. Visok stupanj zaposlenosti domicilnog stanovništva i strateškog prioriteta 2.2. Jačanje obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije kvalitete života, kao i odabranim razvojnim pokazateljima.

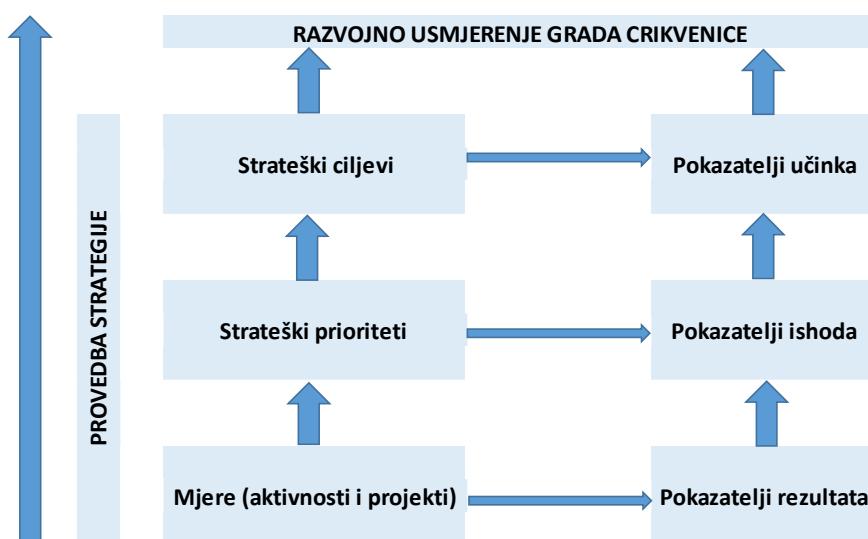
U 5. poglavlju prezentirani su rezultati anketnog istraživanja koje je provedeno u svrhu utvrđivanja subjektivne ocjene lokalnih stanovnika u kojoj mjeri su ostvareni ciljevi i prioriteti Strategije.

U zaključnom poglavlju rezimirane su najvažnije spoznaje i zaključci do kojih se došlo u Studiji.

2. METODOLOŠKI OKVIR ANALIZE

S obzirom na to da *Strategija gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice od 2014. do 2022. godine* spada u skupinu dugoročnih akata strateškog planiranja od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, metodološki okvir evaluacije, odnosno vrednovanja uspješnosti provedbe Strategije temelji se pristupu vrednovanja koji je propisan Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017). Sukladno tome, u analizi i ocjeni rezultata, ishoda i učinaka dosadašnjih načina provedbe Strategije korištene su tri razine pokazatelja (cf. Shema 2.1).

Shema 2.1. Sustav pokazatelja uspješnosti provedbe Strategije gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice 2014.-2022.

Izvor: Izrada autora

Uvažavajući Strategijom definiranu strukturu strateških ciljeva i prioriteta te njima pripadajućih mjera i razvojnih projekata, kao i mjerljivost pojedinih aspekata njihovog ostvarenja, u evaluaciji je korištena odgovarajuća kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih/opisnih pokazatelja. Pritom, analiza pokazatelja rezultata odnosi se na sustavan pregled i ocjenu izvršenja aktivnosti i projekata koji su tijekom vremenskog razdoblja Strategije bili izravno vezani uz ostvarenje postavljenih mjera i neizravno uz ostvarenje postavljenih prioriteta, uključujući analizu ukupnih troškova tih aktivnosti. Analiza pokazatelja rezultata

također obuhvaća izvršenje godišnjih planova razvojnih programa i provedbe Strategije prema funkcionalnoj klasifikaciji koja je povezana s glavnim mjerama Strategije. Ovisno o tematskim područjima postavljenih strateških prioriteta, analiza ishoda njihova ostvarenja temelji se na odabranim pokazateljima poslovanja lokalnih poduzetnika i obrtnika koji se nalaze u sustavu poreza na dobit, turističkim pokazateljima, socijalnim pokazateljima i pokazateljima tržišta rada. Nапослјетку, razvojni učinci ostvarenja glavnih strateških ciljeva Strategije utvrđeni su analizom odgovarajućih demografskih, fiskalnih i ekonomskih pokazatelja lokalnog razvoja.

Pokazatelji rezultata izvedeni su iz službenih dokumenata, izvješća i podataka Grada Crikvenice, dok su pokazatelji ishoda i učinaka izračunati na osnovu podataka Državnog zavoda za statistiku, FINA-e, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Porezne uprave i Ministarstva financija. Vremenski obuhvat analize pokazatelja provedbe Strategije odnosi se na razdoblje od referentne 2011.¹ do 2020. ili 2021. godine, ovisno o dostupnosti recentnih službenih podataka koji su potrebni za izračun pojedinih pokazatelja. Budući da je Gradsko vijeće usvojilo Strategiju u lipnju 2014. godine kao važeći strateški akt Grada (KLASA: 302-01/12-01/04, URBROJ: 2107/01-04/07-14-13), godišnji finansijski pokazatelji rezultata po mjerama obuhvaćaju razdoblje od 2014. do 2021. godine, odnosno razdoblje u kojem je klasifikacija aktivnosti proračuna Grada razrađena sukladno ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije.

Osim službene statistike, ocjena uspješnosti provedbe Strategije uzela je u obzir i subjektivnu procjenu stanovnika grada Crikvenice u pogledu ostvarenja postavljenih strateških ciljeva i prioriteta. U tu svrhu, tijekom 5 mjeseca 2022. godine provedena je anonimna online anketa na uzorku od 78 ispitanika. Anketni online upitnik, koji je izrađen u Google Forms software-u, za vrijeme anketnog istraživanja bio je dostupan na društvenim mrežama i službenim stranicama Grada. Anketni upitnik sastojao se od dvije skupine pitanja:

- 1) U prvoj skupini korištena su pitanja s ponuđenim odgovorima na temelju kojih su utvrđena osnovna socio-ekonomska obilježja ispitanika.
- 2) U drugoj skupini korištena su pitanja Likertove ljestvice za mjerjenje stupanja zadovoljstva ispitanika s ključnim aspektima razvoja Grada Crikvenice koji su povezani

¹ 2011. je zadnja godina u analitičkom dijelu Strategije u kojem su bila utvrđena razvojna obilježja i dostignuta razina razvoja Grada, što je ujedno bilo i jedno od polazišta za određivanje strateških ciljeva i prioriteta gospodarskog razvijanja grada Crikvenice u razdoblju od 2014. do 2022. godine.

s realizacijom postavljenih strateških ciljeva i prioriteta, kao i stupnja slaganja i neslaganja ispitanika s tvrdnjama koje odražavaju postizanje očekivanih razvojnih ishoda i učinaka.

Anketom prikupljeni podaci grafički su prikazani i obrađeni primjenom osnovnih metoda deskriptivne statistike.

3. ANALIZA I OCJENA REALIZACIJE STRATEŠKOG CILJA 1. ODRŽIVI RAZVOJ LOKALNOG GOSPODARSTVA

Analitički zaključci vezani za strukturu i dinamiku lokalnog gospodarstva grada Crikvenice iznjedrili su strateški cilj 1, a to je održivi razvoj lokalnog gospodarstva. Naime, analiza je utvrdila nisku razinu produktivnosti te strukturnu monovalentnost u pogledu dominacije turističke djelatnosti u okviru kreiranja dodane vrijednosti lokalnog gospodarstva. Takva situacija, osim niske razine lokalnog gospodarska i ranjivosti, generira posljedičnu neravnotežu u dohocima te socijalnom položaju građana, ali i negativne demografske posljedice u cjelini.

Stoga je širenje gospodarske strukture identificirano kao jedan od mogućih načina porasta zaposlenosti i rasta BDP po stanovniku. Ista logika primjenjena je na povećanje kvalitete turističke ponude te nužno smanjenje sezonalnosti, ponajviše putem ulaganja u turističke objekte te selektivne oblike turizma kojima se produžuje sezona i ostvaruje viša dodana vrijednost. Dodatno obogaćenje turističke sezone predviđeno je ulaganjima u razvoj ruralnog turizma.

Jedan od važnih strateških prioriteta je i očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša budući da je grad Crikvenica područje s očuvanim prirodnim resursima što je važno ne samo u funkciji podloge gospodarstvu već uopće za održanje visoke razine kvalitete življenja. U tom smislu važne su mjere ulaganja u obnovljive izvore i energetsku učinkovitost, sanaciju odlagališta otpada te unaprjeđenje komunalne infrastrukture.

U nastavku se mogu vidjeti tri navedena strateška prioriteta sa pripadajućim mjerama.

Tablica 3.1. STRATEŠKI CILJ 1. Održivi razvoj lokalnog gospodarstva

STRATEŠKI CILJ 1	ODRŽIVI RAZVOJ LOKALNOG GOSPODARSTVA
STRATEŠKI PRIORITETI	MJERE
1.1. ŠIRENJE GOSPODARSKE STRUKTURE	<ul style="list-style-type: none">1.1.1. Revitalizacija obrtništva1.1.2. Poticanje razvoja djelatnosti temeljene na proizvodima primarnog sektora1.1.3. Privlačenje investitora za izgradnju domova za starije visoke kategorije1.1.4. Razvoj i unapređenje lučke infrastrukture Integrirano urbanističko planiranje
1.2. POVEĆANJE KVALITETE TURISTIČKE PONUDE I SMANJENJE SEZONALNOSTI	<ul style="list-style-type: none">1.2.1. Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge (prometa, trgovine, ribarstva, uslužnog obrta, zdravstva, kulture i sporta)1.2.2. Povezivanje s gospodarstvenicima i JLP(R)S iz okružja radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu1.2.3. Diverzificiranje turističke ponude razvojem specifičnih oblika turizma: zdravstveni, sportski, nautički, gastro, kulturni1.2.4. Poticanje investiranja u turističke kapacitete radi povećanja kategorizacije objekata1.2.5. Unaprjeđenje i izgradnja turističke infrastrukture1.2.6. Razvoj širokopojasne optičke telekomunikacijske mreže na području grada1.2.7. Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture1.2.8. Unaprjeđenje i izgradnja kulturne infrastrukture1.2.9. Promocija turističkih sadržaja1.2.10. Razvoj e-turizma kroz uspostavu globalnog turističkog identiteta putem online informiranja (društveno-mrežno komuniciranje, interno umrežavanje, interaktivni vodiči)
1.3. OČUVANJE PRIRODNIH RESURSA I ZAŠTITA OKOLIŠA	<ul style="list-style-type: none">1.3.1. Učinkovito gospodarenje energijom1.3.2. Korištenje obnovljivih izvora energije1.3.3. Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture1.3.4. Sanacija divljih odlagališta1.3.5. Izgradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad1.3.6. Izgradnja mjerne stanice za kvalitetu zraka1.3.7. Izgradnja sustava upravljanja bukom

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice 2014.-2022.

3.1. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.1. ŠIRENJE GOSPODARSKE STRUKTURE

Analitička osnova za određivanje strateških ciljeva i prioriteta ukazala je da se gospodarstvo Crikvenice u dugogodišnjem razdoblju temelji na aktivnostima u okviru djelatnosti I – pružanje smještaja, priprema i posluživanje hrane te G – trgovina. Zajedno su ova dva sektora činila gotovo 70% udjela u okviri sektorske klasifikacije gospodarstva. S tim ciljem Grad Crikvenica

izravno i neizravno provodi niz mjera i aktivnosti u sklopu Programa mjera za poticanje razvoja poduzetništva na području grada Crikvenice koji donosi svake godine. U tablici 3.2. prikazane su predviđene mjere u okviru strateškog prioriteta 1.1.

Tablica 3.2. Planirane mjere i aktivnosti strateškog cilja 1. i strateškog prioriteta 1.1.

STRATEŠKI CILJ	1. ODRŽIVI RAZVOJ LOKALNOG GOSPODARSTVA
STRATEŠKI PRIORITET	1.1. Širenje gospodarske strukture
MJERA	1.1.1. Revitalizacija obrtništva
MJERA	1.1.2. Poticanje razvoja djelatnosti temeljene na proizvodima primarnog sektora
MJERA	1.1.3. Privlačenje investitora za izgradnju domova za starije visoke Kategorije
MJERA	1.1.4. Razvoj i unapređenje lučke infrastrukture
MJERA	1.1.5. Integrirano urbanističko planiranje

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice 2014.-2022.

U okviru realizacije strateškog prioriteta 1.1., Strategijom su planirani projekti koji su značajni i za ostvarenje kompatibilnog strateškog prioriteta 2.1.

Tablica 3.3. Planirani projekti u okviru strateškog prioriteta 1.1.

Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica
Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici
Projekt MARINA CRIKVENICA
Agro-zona

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice 2014.-2022.

3.1.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera

Na osnovu dostupnih podataka Grada Crikvenice² može se procijeniti da je za realizaciju strateškog prioriteta 1.1. utrošeno 8.660.398 kn u razdoblju od 2015. do 2021. godine. Najveći dio tih sredstava odnosio se na mjeru integriranog urbanističkog planiranja na što je potrošeno oko 55% ukupnog iznosa sredstava. Isto tako, važno je ukazati na činjenicu da je iznos utrošenih sredstava u pravilu pratio iznos planiranih sredstava u čitavom razdoblju, osim u nekoliko navrata, s tim da su samo u dva slučaja iznosi odstupanja značajni. Riječ je o kapitalnom ulaganju u prostorno-plansku dokumentaciju 2016. i 2017. godine (K140103) koje je planirano u iznosu od 795,000.00 kn za 2016. i 250,000.00 kn za 2017. godinu, a izvršeno je u iznosu od svega 64,500.00 kn u 2016., dok 2017. nije bilo izvršenja. Također, treba istaknuti da su, u odnosu na ukupan proračun, izdvajanja za realizaciju strateškog prioriteta 1.1. u cijelini bila skromna. Isto tako, treba uočiti da se mjere 1.1.1. revitalizacije obrtništva te 1.1.3. privlačenje investitora za izgradnju domova za starije visoke kategorije nisu financirale. Razlog tome je što su se mjere revitalizacije obrtništva dijelom provodile kroz mjere drugih strateških ciljeva, dok mjera 1.1.3. nije realizirana u okviru proračunskih izdvajanja ponajviše zbog već postojećih kapaciteta smještaja a starije i nemoćne osobe u privatnom sektoru.

Iako iz proračunskih aktivnosti prikazanih u tablici 3.4. to nije vidljivo, tijekom razdoblja provedbe Strategije uložena su značajna sredstva za realizaciju mjeru 1.1.4. *Razvoj i unapređenje lučke infrastrukture*. U okviru ove mjeru realiziran je projekt rekonstrukcije i dogradnje crikveničke luke čiji je investitor bio Lučka uprava Crikvenica. Projektom je izgrađeno 130 metara sekundarnog lukobrana i 50 metara gata Mala palada, što je u potpunosti izmjenilo vizuru crikveničke rivijere. Vrijednost projekta je iznosila je 33 milijuna kn, a projekt je gotovo u cijelosti financiran sredstvima *Operativnog programa Konkurentnost i kohezija* u okviru specifičnog cilja *Povećanje dostupnosti naseljenih otoka za njihove stanovnike* te sredstvima Ministarstva mora, prometa i infrastrukture.

² Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenice (projekata sadržanih u Strategiji) 2015.-2021.; Provedbeni program za mandatno razdoblje 2021. – 2025.

Tablica 3.4. Ukupna vrijednost i struktura ulaganja u realizaciju strateškog prioriteta 1.1. (u kn, 2015.-2021.)

Godine	Realizacija	1.1.2. poticanje razvoja djelatnosti temeljene na proizvodima primarnog sektora	1.1.4. razvoj i unaprjeđenje lučke infrastrukture	1.1.5. integrirano urbanističko planiranje
2015.	PLAN	12.500	200.000	1.032.000
	OSTVARENJE	12.500	200.000	712.779
	POSTOTAK	100,0%	100,0%	69,1%
2016.	PLAN	395.000	210.000	1.587.000
	OSTVARENJE	386.008	200.000	411.953
	POSTOTAK	97,7%	95,2%	26,0%
2017.	PLAN	665.000	621.100	1.036.500
	OSTVARENJE	575.111	611.100	631.492
	POSTOTAK	86,5%	98,4%	60,9%
2018.	PLAN	60.000	140.000	1.405.958
	OSTVARENJE	28.500	140.000	1.015.625
	POSTOTAK	47,5%	100,0%	72,2%
2019.	PLAN	650.000	1.000.000	1.420.000
	OSTVARENJE	528.500	1.000.000	1.132.374
	POSTOTAK	81,3%	100,0%	79,7%
2020.	PLAN	102.500	0	1.293.450
	OSTVARENJE	62.500	0	761.955
	POSTOTAK	61,0%	100,0%	58,9%
2021.	PLAN	0	195.000	197.021
	OSTVARENJE	0	125.000	125.000
	POSTOTAK	100,0%	100,0%	63,4%
UKUPNO		1.593.119	2.276.100	4.791.178

Izvor: Godišnja izvješća o izvršenju Plana razvojnih programa Grada Crikvenice i izvješća o provedbi Strategije gospodarskog razvitka Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvitka Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

3.1.2. Izvršenje strateških projekata

Projekti u okviru realizacije strateškog prioriteta 1.1., u vrijeme izrade razvojne strategije Grada bili su kompatibilni sa ciljevima realizacije strateškog prioriteta 2.1. U odnosu na izgradnju poduzetničkih zona koje bi upravo dale značajan zamašnjak oživljavanju dinamike gospodarske strukture, koraci su napravljeni u smjeru ishođenja projektne dokumentacije.

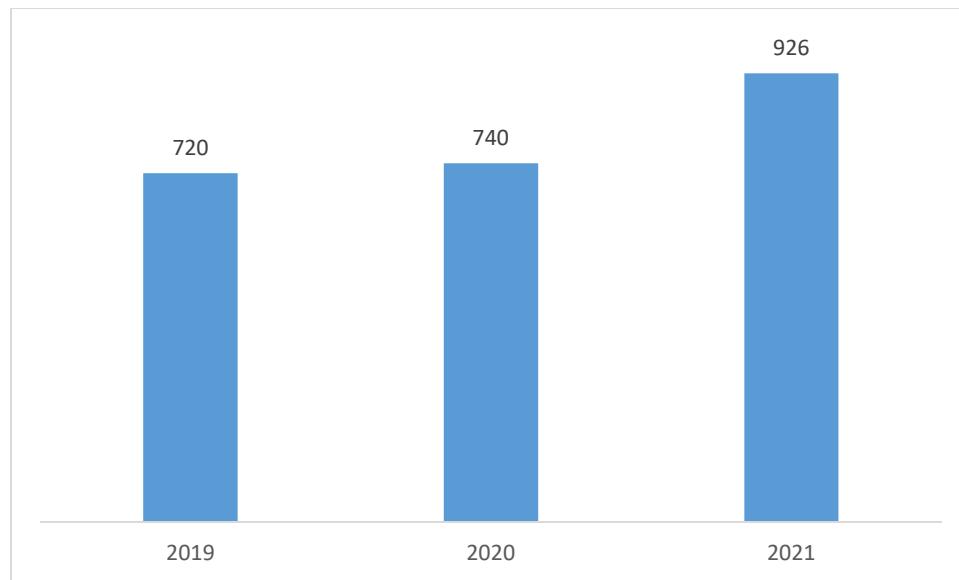
Tablica 3.5. Izvršenje projekata planiranih za realizaciju strateškog prioriteta 1.1.

NAZIV PROJEKTA	Kratki opis projekta/aktivnosti	Dosadašnji rezultati	Ukupan trošak dosadašnje provedbe
Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica		Odustalo se od realizacije.	
Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici	Nekoliko poduzetnika djeluje unutar zone. Dio prostora koji je bio namijenjen uz potok Dubračinu za malu poduzetničku zonu, sada je prostor za novi UPOV Crikvenica.	Za navedenu lokaciju ishođena je građevinska dozvola za UPOV, u sklopu Aglomeracije. Investitor je VIO ŽCV d.o.o.	
Projekt MARINA CRIKVENICA	Ishođena lokacijska dozvola, nakon toga dobiveno produženje lokacijske dozvole, poslan dopis ministarstvu o potrebi raspisivanja natječaja. Ministarstvo je u postupku raspisivanja natječaja. U 2018. raspisan je u nadležnom ministarstvu natječaj za Marinu Crikvenica, nije bilo zainteresiranih.	Očekuje se ponovno raspisivanje natječaja od strane nadležnog Ministarstva.	1.083.363,87 kn
Agro-zona	Izrađena studija zone, u tijeku je rješavanje imovinsko-pravne problematike. Izrađen je projekt privremene pristupne ceste agro zoni "Dupci". U 2016. Izgrađen je dio privremene pristupne ceste agro zoni Dupci. U 2017. Izgrađen je nastavak pristupne ceste do šetnice uz obalu. U 2018. u izradi je projekt poljskih puteva unutar Agro zone Dupci. Temeljem izrađenog projekta izvedeni su radovi na izgradnji i uređenju poljskih puteva unutar Agro-zone u dijelu zahvata.	U narednom razdoblju se očekuje raspisivanje natječaja za dodjelu koncesije u agro-zoni.	1.252.007,24 kn

Izvor: Grad Crikvenica

3.1.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.1.

U razdoblju od 2015. godine, kada je riječ o ostvarenju postavljenih ciljeva razvojne strategije Grada, može se utvrditi da je postignut djelomičan uspjeh. Naime, u pogledu gospodarske dinamike izražene kroz rast najznačajnijih gospodarskih pokazatelja te kretanja broja poduzetnika bilježi se uspjeh, ali nisu zabilježeni značajniji pomaci u smjeru promjene gospodarske strukture. Grafikon 3.1. prikazuje porast kretanja broja poduzetnika Grada u recentnom razdoblju.

Grafikon 3.1. Kretanje broja poduzetnika grada Crikvenice

Izvor: dokumentacija Grada Crikvenice

Kako je navedeno, u pogledu dinamike gospodarske strukture od 2011. godine nema značajnijih promjena. Kako je vidljivo temeljem strukture prihoda poduzetnika prikazane tablicom 3.6., došlo je do neznatnih promjena tek u pojedinim djelatnostima. Ipak, treba ukazati da je, osim sektora građevinarstva koji je izrazito podložan sezonskim kolebanjima te utjecajima vanjskih šokova, došlo do značajnog smanjenja udjela trgovine za otprilike 10 postotnih jedinica što ukazuje na pozitivne pomake.

Tablica 3.6. Struktura prihoda poduzetnika prema NKD-u 2007.

Djelatnosti	2011.	2019.	2020.
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0,2	0,10	0,15
(C) Prerađivačka industrija	7,3	4,49	5,25
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	8,7	4,61	5,60
(F) Građevinarstvo	14,2	15,73	22,67
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	29,7	18,44	19,84
(H) Prijevoz i skladištenje	0,1	0,63	0,61
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	29,8	36,61	30,94
(J) Informacije i komunikacije	0,8	0,52	0,81
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0,3	0,00	0,00
(L) Poslovanje nekretninama	0,1	1,05	0,66
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3,1	2,79	3,83
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,8	11,07	4,02
(P) Obrazovanje	0,2	0,11	0,15
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3,1	2,84	4,34

(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	0,3	0,71	0,83
(S) Ostale uslužne djelatnosti	0,5	0,31	0,30

Izvor: DZS

Na slične zaključke upućuje i struktura broja poduzetnika prema sektorima nacionalne klasifikacije djelatnosti. Može se vidjeti još značajnije smanjenje broja poduzetnika u sektoru trgovine, što ukazuje na to, kada se uzmu u obzir podaci prethodne tablice, da je došlo do povećanja produktivnosti cijelog sektora. Razlog je zasigurno u dominaciji velikih trgovačkih centara. Međutim, zabrinjavajuće je da se značajno povećao broj poduzetnika u turizmu i to više za deset postotnih jedinica uz ostvarenje jednakog udjela prihoda cijelog sektora. Takva kretanja govore o padu produktivnosti u sektoru turizma, uzimajući u obzir pretpostavku da se razina neslužbenog gospodarstva nije povećala u odnosu na 2011. godinu.

Tablica 3.7. Struktura broja poduzetnika/tvrtki prema NKD-u

Djelatnosti	2011.	2019.	2020.
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1,93	0,55	1,11
(C) Prerađivačka industrija	6,95	5,25	4,71
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0,77	0,28	0,83
(F) Građevinarstvo	10,42	14,36	15,51
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	27,41	17,13	15,24
(H) Prijevoz i skladištenje	1,93	1,93	2,22
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	15,44	26,80	26,59
(J) Informacije i komunikacije	4,63	3,59	4,43
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0,39	0,28	0,28
(L) Poslovanje nekretninama	6,95	4,97	4,99
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	6,95	10,50	10,53
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	9,65	8,29	7,76
(P) Obrazovanje	0,77	0,55	0,55
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1,54	1,38	1,66
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	2,32	1,93	1,94
(S) Ostale uslužne djelatnosti	1,93	2,21	1,66

Izvor: DZS

Na slične zaključke upućuju i podaci tablice 3.7. gdje je vidljivo da je na području grada Crikvenice, u odnosu na Primorsko-goransku županiju te Republiku Hrvatsku, došlo do nešto manjeg broja novih poduzetnika te prihoda poduzetnika uz značajniji rast broja zaposlenih. Takvi podaci ukazuju na slabiji rast produktivnosti lokalnog gospodarstva te na dugoročno

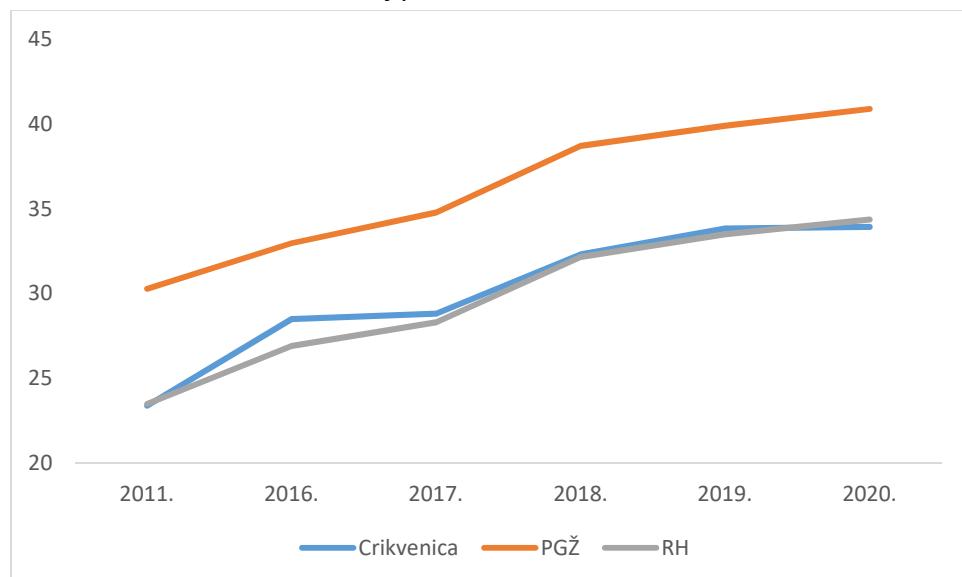
zaostajanje u odnosu na Republiku Hrvatsku. Može se pretpostaviti da je takvo stanje još jedna od posljedica zadržavanja nepovoljne gospodarske strukture u dugogodišnjem razdoblju.

Tablica 3.8. Usporedba gospodarskih pokazatelja grada Crikvenice, Primorsko-goranske županije te Republike Hrvatske

Pokazatelji/Teritorijalne jedinice	2011.	2016.	2020.	2020./2011.	2020./2016.
Broj zaposlenih kod poduzetnika					
Crikvenica	1.180	1.315	1.525	129,24%	115,97%
PGŽ	62.342	58.919	65.139	104,49%	110,56%
RH	851.386	875.782	1.003.275	117,84%	114,56%
Ukupni prihodi poduzetnika (000 kn)					
Crikvenica	409.473	481.428	521.088	127,26%	108,24%
PGŽ	36.478.698	33.808.550	37.545.707	102,93%	111,05%
RH	624.807.000	641.071.819	743.630.828	119,02%	116,00%
Broj tvrtki					
Crikvenica	259	311	361	139,38%	116,08%
PGŽ	8.805	9.513	11.455	130,10%	120,41%
RH	98.530	111.819	138.762	140,83%	124,10%

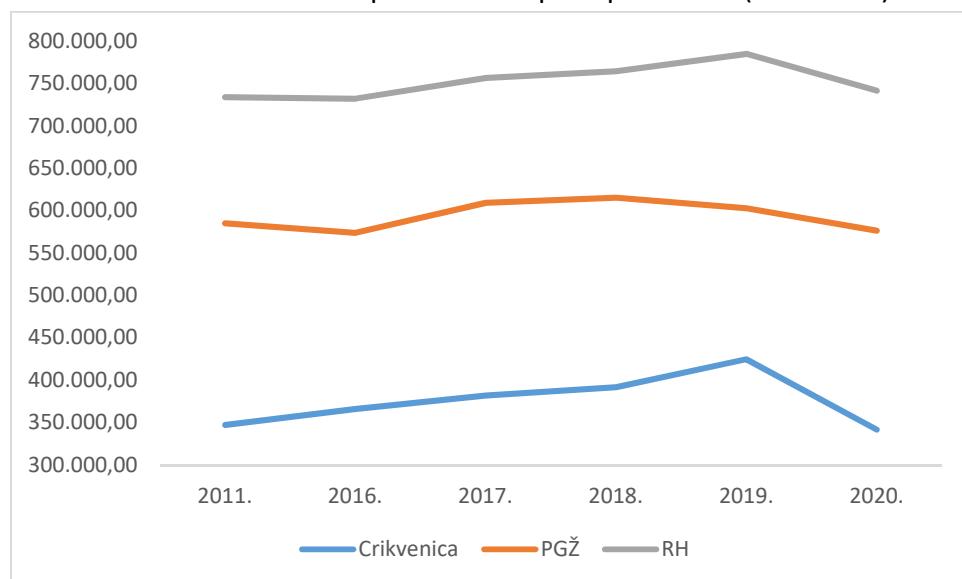
Izvor: DZS

Ako se pogleda kretanje broja poduzetnika na 1000 stanovnika, može se vidjeti da su negativni trendovi u pogledu slabijeg rasta broja poduzetnika u odnosu na Republiku Hrvatsku prisutni posljednjih nekoliko godina. Čini se da je takav trend prisutan od 2019. godine, što se može pripisati i utjecaju pandemije virusa COVID-19 koji u većoj mjeri pogađa gospodarsku strukturu koja je monovalentna i nije otporna na takve vanjske šokove.

Grafikon 3.2. Broj poduzetnika na 1000 stanovnika

Izvor: DZS

Grafikon 3.3. prikazuje prihode poduzetnika po zaposlenom koji također pokazuju značajnije smanjenje za grad Crikvenicu u odnosu na poslovne subjekte u Primorsko-goranskoj županiji i Republici Hrvatskoj.

Grafikon 3.3. Prihodi poduzetnika po zaposlenom (u kunama)

Izvor: DZS

3.2. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.2. POVEĆANJE KVALITETE TURISTIČKE PONUDE I SMANJENJE SEZONALNOSTI

Strateški prioritet 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti* primarno je bio usmjeren na diversifikaciju ponude i razvoj specifičnih oblika turizma, zatim na povezivanje i suradnju s lokalnim jedinicama i dionicima u okruženju radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu i postizanja komplementarne turističke ponude, te na razvoj komunalne infrastrukture i djelatnosti koje doprinose boljoj kvaliteti okoliša na području Grada, a sve u cilju jačanja turističkih kapaciteta za cijelogodišnje poslovanje. Sukladno tome, provedba ovog prioriteta obuhvatila je sljedeće mјere: 1.2.1. *Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge (prometa, trgovine, ribarstva, uslužnog obrta, zdravstva, kulture i sporta)*, 1.2.2. *Povezivanje s gospodarstvenicima i JLP(R)S iz okružja radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu*, 1.2.3. *Diverzificiranje turističke ponude razvojem specifičnih oblika turizma: zdravstveni, sportski, nautički, gastro, kulturni*, 1.2.4. *Poticanje investiranja u turističke kapacitete radi povećanja kategorizacije objekata*, 1.2.5. *Unaprjeđenje i izgradnja turističke infrastrukture*, 1.2.6. *Razvoj širokopojasne optičke telekomunikacijske mreže na području grada*, 1.2.7. *Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture*, 1.2.8. *Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture*, 1.2.9. *Promocija turističkih sadržaja*, 1.2.10. *Razvoj e-turizma kroz uspostavu globalnog turističkog identiteta putem online informiranja (društveno-mrežno komuniciranje, interno umrežavanje, interaktivni vodiči)*.

U okviru prethodno navedenih mјera, provedba aktivnosti prioriteta 1.2. bila je vezana uz realizaciju sljedećih projekata: 1) *Valorizacija arheološkog nalazišta (Crikvenica)*, 2) *Multimedijalni centar (Crikvenica)*, 3) *Izgradnja nogometnog sportskog centra (Crikvenica)*, 4) *Školska sportska dvorana (Crikvenica)*, 5) *Ulaganje u kulturnu infrastrukturu Grada Crikvenice*, 6) *Pješačka (biciklistička) šetnica (Crikvenica)*, 7) *Pješačka (biciklistička) šetnica uz Dubračinu (Crikvenica)*, 8) *Proširenje plažnih prostora (Crikvenica)*, 9) *Vezovi za brodice i "barke" (Crikvenica)*, 10) *Izgradnja manjih sportskih centara (Crikvenica)*, 11) *Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica*, 12) *Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici*, 13) *Gradska jezgra centra naselja Selce*, 14) *Projekt CRIKVENICA CENTAR*, 15) *Projekt MARINA CRIKVENICA*, 16)

Projekt Ribarska kućica Pazdehova Dramalj, 17) Agro-zona, 18) Trg Selce, 19) Stara škola, 20) Gradska baza, 21) Hot spot.

3.2.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera

Prema *izvješćima o izvršenju Plana razvojnih programa i izvješćima o provedbi Strategije gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu*, u sljedećoj tablici prikazana su planirana i izvršena proračunska sredstva za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti*.

Tablica 3.9. Planirana i izvršena godišnja proračunska sredstva Grada Crikvenice na razini mjera strateškog prioriteta 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti* (2015.-2021., u kn)

Godine	1.2.1. Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge		1.2.5. Unaprjeđenje i izgradnja turističke infrastrukture		1.2.6. Razvoj širokopojasne optičke telekomunikacijske mreže na području Grada		1.2.7. Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture		1.2.8. Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture		Ukupno	
	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje
2015.	130.000,0	71.192,7	1.807.000,0	0,0	/	/	660.000,0	452.639,8	1.945.540,0	1.359.182,6	4.605.657,5	1.921.923,6
2016.	100.000,0	34.259,1		/	63.117,5	38.908,5	781.000,0	563.487,4	3.979.703,8	2.532.025,6	4.920.703,8	3.169.681,4
2017.	288.000,0	279.877,2		/	60.000,0	39.909,4	980.000,0	343.834,2	14.240.650,0	13.213.796,7	15.628.650,0	13.847.508,1
2018.	264.350,0	76.803,6		/	120.000,0	10.000,0	2.511.764,5	1.253.060,5	2.929.345,0	2.459.113,9	5.705.459,5	3.788.978,0
2019.	220.000,0	161.751,9		/		/	6.522.500,0	5.466.335,7	1.876.000,0	1.068.472,9	8.618.500,0	6.696.560,5
2020.	130.000,0	34.155,0		/		/	15.509.000,0	9.544.734,6	4.193.847,8	1.142.751,4	19.832.847,8	10.721.641,0
2021.	210.000,0	77.921,5		/		/	6.339.209,5	5.980.507,1	4.432.000,1	957.844,9	10.981.209,6	7.016.273,6
Ukupno	1.342.350,0	735.960,9	1.807.000,0	0,0	243.117,5	88.817,9	33.303.474,0	23.604.599,4	33.597.086,6	22.733.188,0	70.293.028,1	47.162.566,2

Izvor: Godišnja izvješća o izvršenju Plana razvojnih programa Grada Crikvenice i izvješća o provedbi Strategije gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

Od početka 2015. do kraja 2021. godine ukupno planirani proračun Grada za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.2. iznosio je 70.293.028,1 kn, od čega je u konačnici izvršeno 47.162.566,2 kn. Najveći udio u planiranim proračunskim sredstvima za prioritet 1.2. imale su mjere 1.2.7. *Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture* (47,4%) i 1.2.8. *Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture* (47,8%). Navedene mjere dominirale su i u strukturi izvršenog proračuna za prioritet 1.2., pri čemu je na mjeru 1.2.7. utrošeno 50,05 % izvršenih proračunskih sredstava, a na mjeru 1.2.8. utrošeno je 48,2%. Ostale provedene mjere koje su

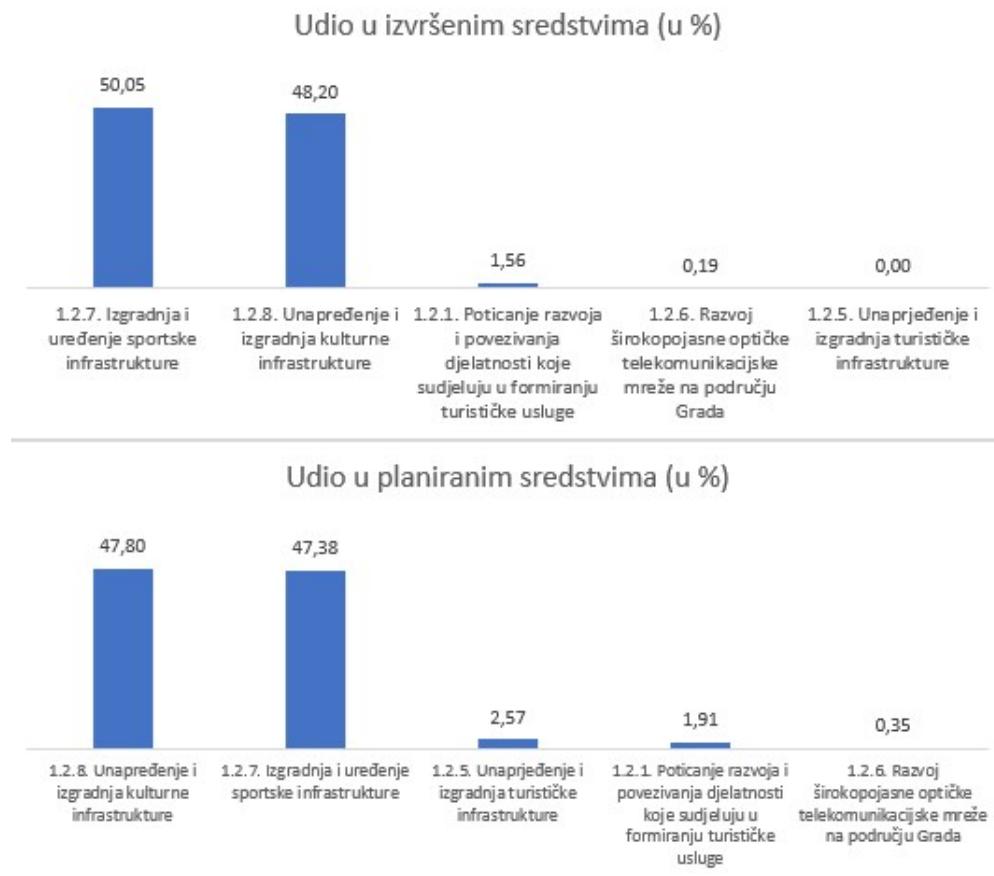
prikazane u prethodnoj tablici nisu imale toliki finansijski značaj u kontekstu prioriteta 1.2., budući da su zajedno participirale u planiranim sredstvima s udjelom od 4,8% i u izvršenim sredstvima s udjelom od svega 1,75% (cf. Grafikon 3.4.). Međutim, važno je naglasiti da se zbog lakšeg finansijskog praćenja provedbe Strategije na razini gradskog proračuna mjera *1.2.5. Unaprjeđenje i izgradnja turističke infrastrukture* realizirala u unutar prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša*, odnosno u sklopu njegove mjere *1.3.3. Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture* (cf. Tablica 3.15. i grafikon 3.8.). Stoga, prilikom interpretacije rezultata koji su analizirani u poglavlju 3.3. treba uzeti u obzir da se aktivnosti ulaganja u plaže u ukupnom iznosu od 23,23 milijuna kn zapravo odnose na realizaciju mjere 1.2.5.

Prema programskoj klasifikaciji izvršenja proračuna na razini prioriteta 1.2., u niti jednoj od promatranih godina nisu planirana, a sukladno tome niti izvršena sredstva za provedbu sljedećih mjera: *1.2.2. Povezivanje s gospodarstvenicima i JLP(R)S iz okružja radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu*, *1.2.3. Diverzificiranje turističke ponude razvojem specifičnih oblika turizma: zdravstveni, sportski, nautički, gastro, kulturni*, *1.2.4. Poticanje investiranja u turističke kapacitete radi povećanja kategorizacije objekata*, *1.2.9. Promocija turističkih sadržaja* i *1.2.10. Razvoj e-turizma kroz uspostavu globalnog turističkog identiteta putem online informiranja (društveno-mrežno komuniciranje, interno umrežavanje, interaktivni vodiči)*.

To što pojedine mјere Strategije nisu izravno povezane s planiranim i izvršenim proračunskim aktivnostima Grada, ne znači da se one nisu provodile tijekom razdoblja Strategije. Tako su u okviru mјere *1.2.2. Povezivanje s gospodarstvenicima i JLP(R)S iz okružja radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu* u suradnji sa susjednim JLS izrađeni sljedeći dokumenti: *Strategija razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019.-2029.* i *Program uređenja i upravljanja morskim plažama Crikveničko-vinodolske rivijere*. S tim u vezi, Grad Crikvenica je za područje Grada izradio i *Studiju održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta Grada Crikvenice s akcijskim planom*, a u suradnji sa Zavodom za prostorno planiranje PGŽ-a i susjednim JLS u tijeku je provedba pilot projekta *Turistički prihvatni kapacitet Crikveničko-vinodolske rivijere*. Također, kroz organizaciju *Kvarner-expa* Grad u suradnji sa svojom Turističkom zajednicom, Hrvatskom obrtničkom komorom i Udruženjem obrtnika Grada

Crikvenice i Općine Vinodoske povezuje lokalne poduzetnike u svrhu promocije i prodaje vlastitih proizvoda kroz turističku ponudu. S druge strane, za provedbu mjere 1.2.9. *Promocija turističkih sadržaja* direktno je odgovorna Turistička zajednica Grada. Pritom, navedena mjeru uglavnom se realizira kroz redovite nastupe na međunarodnim turističkim sajmovima zajedno s turističkim zajednicama više teritorijalne razine i relevantnim gospodarstvenicima. Također, promocija turističkih sadržaja i ponude Grada provodi se i putem medija, društvenih mreža, službene web stranice Grada te tiskanih materijala u obliku brošura, letaka i slično.

Grafikon 3.4. Struktura ukupno planiranih i izvršenih proračunskih sredstava Grada Crikvenice za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti tijekom razdoblja 2015.-2021.*

Izvor: izradili autori na temelju podataka prikazanih u Tablici

U sljedećoj tablici prikazan je postotak izvršenja planiranih godišnjih sredstava na razini provedenih mjeru unutar strateškog prioriteta 1.2..

Tablica 3.10. Postotak izvršenja planiranih godišnjih proračunskih sredstava Grada Crikvenice na razini provedenih mjera unutar strateškog prioriteta 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti* (ukupno 2015.-2021., u %)

Godine	1.2.1. Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge	1.2.5. Unaprjeđenje i izgradnja turističke infrastrukture ³	1.2.6. Razvoj širokopojasne optičke telekomunikacijske mreže na području Grada	1.2.7. Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture	1.2.8. Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture	Ukupno
2015.	54,76	0,00	/	68,58	69,86	41,73
2016.	34,26	/	61,64	72,15	63,62	64,42
2017.	97,18	/	66,52	35,09	92,79	88,60
2018.	29,05	/	8,33	49,89	83,95	66,41
2019.	73,52	/	/	83,81	56,95	77,70
2020.	26,27	/	/	61,54	27,25	54,06
2021.	37,11	/	/	94,34	21,61	63,89
Ukupno	54,83	0,00	36,53	70,88	67,66	67,09

Izvor: izračun autora na temelju podataka prikazanih u Tablici

Postoci izvršenja mjera unutar prioriteta 1.2. u odnosu na ukupno planirana proračunska sredstva za njihovu provedbu pokazuju da su „najskuplje“ mjere zabilježile najveću razinu realizacije. Tako je za provedbu mjere 1.2.7. *Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture* realizirano 70,88% planiranog proračuna, dok je realizacija ukupno planiranog proračuna za provedbu mjere 1.2.8. *Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture* u razdoblju 2015.-2021. dosegnula razinu od 67,66%. Međutim, iz podataka prikazanih u prethodnoj tablici vidljiva je značajna oscilacija u realizaciji navedenih mjeru na godišnjoj razini. Razlog tome su nepredvidive građevinske okolnosti zbog kojih dinamika provedbe infrastrukturnih radova u pojedinim godinama nije bila usklađena s realizacijom planiranih proračunskih sredstava. Primjerice, za mjeru 1.2.8. u 2021. godini realizirano je svega 21,61% planiranih sredstava, dok je u 2017. godini za istu mjeru realizirano 92,79% planiranih sredstava. Od svih provedenih mjeru strateškog prioriteta 1.2., jedino se još mjeru 1.2.1. *Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge* planirala i izvršavala svake godine tijekom promatranog razdoblja i to s ukupnim postotkom realizacije od 54,83%.

³ Kao što je već prethodno naglašeno, ova mjeru realizirala se u sklopu mjeru 1.3.3. (cf. Tablica 3.15. i Grafikon 3.8.)

Tablica 3.1.1. Iznosi ukupno izvršenih proračunskih aktivnosti za provedbu prioriteta 1.2.
Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti tijekom razdoblja 2015.-2021.
(u kn)⁴

Mjere	Aktivnosti	Izvršena proračunska sredstava
1.2.1. Poticanje razvoja i povezivanja djelatnosti koje sudjeluju u formiranju turističke usluge	Kapitalno ulaganje u opremu za manifestacije	327.988,88
	Novi priključci struje i vode	407.972,05
1.2.6. Razvoj širokopojasne optičke telekomunikacijske mreže na području Grada	Razvoj javne distribucijske telekomunikacijske kanalizacije	78.817,85
	Projekt e-županija	10.000,00
1.2.7. Izgradnja i uređenje sportske infrastrukture	Ulaganje u objekat Boćališta Gornji kraj	19.668.057,26
	Ulaganje u nogometno igralište i pomoćno nogometno igralište	2.467.251,31
	Ulaganje u sportsku dvoranu	686.454,44
	Kapitalne donacije udrugama tehničke kulture i udrugama u sportu	497.263,84
	Ulaganje u kuglanu Dramalj	159.350,00
	Ulaganje u plivalište	106.275,00
	Ulaganje u atletski klub	19.947,50
1.2.8. Unapređenje i izgradnja kulturne infrastrukture	Kupnja i ulaganja u Staru školu; ulaganje u opremu dvorane Stare škole	15.979.470,85
	Ulaganja u knjižni fond i pohranjene umjetničke vrijednosti	1.436.253,53
	Ulaganja u Gradinu Badanj	1.149.397,17
	Ulaganja u arheološki lokalitet Igralište	1.012.557,70
	Ulaganja u spomenike i zaštitu Šterne u Selcu	687.207,66
	Ulaganja u muzejski prostor, opremu i postav i Ribarsku kuću	478.299,81
	Ulaganja u Gradsku galeriju	394.056,32
	Ulaganja u župe	314.925,00
	Ulaganja u Kotor i zaštitu Kotora	299.162,50
	Ulaganja u Malikov bajkoviti park	294.973,41
	Ulaganja u pomoćne funkcije u kulturi	281.619,64
	Ulaganja u prostorije knjižnice	182.418,81
	Ulaganja u jamu Vrtare	139.114,58
	Ulaganja u Lokvišće	59.216,67
	Ulaganja u Dom prosvjete Selce	24.514,37

Izvor: Grad Crikvenica

Od ukupno utrošenih 47.162.566,2 kn za provedbu mjera prioriteta 1.2. u razdoblju 2015.-2021., najviše je izdvojeno za aktivnosti ulaganja u objekt Boćališta Gornji kraj (41,7%) koje su

⁴ Ovdje još spadaju i aktivnosti ulaganja u plaže u iznosu od 23,23 milijuna koje su bile direktno usmjerene na razvoj turističke infrastrukture grada, a koje su nominalno evidentirane unutar mjere 1.3.3. (cf. Grafikon 3.8.)

realizirane kroz mjeru 1.2.7. i za aktivnosti kupnje i ulaganja u Staru školu (33,88%) u okviru mjere 1.2.8..

3.2.2. Izvršenje strateških projekata

Od ukupno 40 projekata koji su se planirali provesti u razdoblju Strategije, čak 21 projekt odnosi se na ostvarenje strateškog prioriteta 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti*. Pritom, u Strategiji je identificirano kako sinergijski učinci realizacije značajnog broja tih projekata mogu, osim prioriteta 1.2., doprinijeti i postizanju ostalih strateških prioriteta.

U sljedećoj tablici rezimirani su dosadašnji rezultati provedbe projekata koji su vezani uz prioritet 1.3..

Tablica 3.12. Izvješće o izvršenju projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice koji su povezani sa strateškim prioritetom 1.2. do 31.12.2021.

R.br.	Naziv projekta	Kratki kronološki opis provedbe projekta	Dosadašnji rezultati	Ukupan trošak dosadašnje provedbe
1	Valorizacija arheološkog nalazišta (Crikvenica)	Arheološka istraživanja lokaliteta započela su 2006. godine i trajala su sve do 2015. godine. Odvijala su se na površini od oko 2000m ² gdje su otkriveni ostaci proizvodnog središta za keramiku. Istraživanjima je potvrđeno da se antički toponim Ad Turres odnosi na prostor današnje Crikvenice. Otkriven je veliki broj amfora različite tipologije koje su se proizvodile unutar crikveničkog proizvodnog središta a posebno je zanimljiv novi tip amfore koji je prizvan – jadranska amfora ravnog dna, tip Crikvenica. Napravljen je projekt i projektantski troškovnik za zaštitu arheološkog nalazišta "Ad Turres" u Crikvenici. Pripremljen projektni zadatak za projektiranje uređenja arheološkog nalazišta	Lokalitet je zaštićen i saniran što je napravljeno izvedbom drenaže prilagođene pronađenim arheološkim objektima 2019.g. Sljedeći logičan korak unutar ovog kapitalnog projekta njegova je prezentacija javnosti što je planirano u skorijoj budućnosti.	822.884,95 kn
2	Multimedijalni centar (Crikvenica)	Veza projekt Stara Škola		
3	Izgradnja nogometnog sportskog centra (Crikvenica)- Pomoćno nogometno igralište	Opisano u poglavljju 4.2.2.		
4	Školska sportska dvorana (Crikvenica)	Opisano u poglavljju 4.2.2.		
5	Ulaganje u kulturnu infrastrukturu Grada Crikvenice	Opisano u poglavljju 4.2.2.		
6	Pješačka (biciklistička) šetnica (Crikvenica)	Radi se prometno rješenje kako bi se kroz jednosmernu regulaciju smanjio broj provoza automobilom.		
7	Pješačka (biciklistička) šetnica uz Dubračinu (Crikvenica)	Radovi na prve četiri faze šetnice uz Dubračinu su završeni. Prema dinamici Hrvatskih voda u izgradnji obalnog zida Dubračine pripremit će se i realizacija V faze uređenja šetnice. U 2016.	Krajobrazna studija sa idejnim rješenjem šetnice izrađena je u 2021.godini. Služit će kao podloga za prijavu na natječaje EU ili drugih Ministarstava za	3.321.183,80 kn

		realizirana je V faza uređenja šetnice Dubračina. U tijeku je izrada krajobrazne studije i idejnog rješenja opremanja uređenja šetnice, na način da se definiraju tematski punktovi, odmorišta, urbana oprema i sl.	sufinanciranje. Temeljem tog projekta pripremljen je troškovnik, također kao podloga za prijavu na natječaje.	
8	Proširenje plažnih prostora (Crikvenica)	<p>Plaže su važan turistički resurs Grada Crikvenice i motiv dolaska turista na našu riviju te se stoga velika pažnja posvećuje ulaganju u njihovu kvalitetu i proširenje.</p> <p>Kako se radi o velikom potezu uređenja, za razne dijelove obale pripremljeni su elaborati u raznim fazama, od prostorno-planskih podloga, projektne dokumentacije (Jadranovo) i sl. U 2016. ugovoren je glavni projekt za uređenje plaže u obuhvatu UPU Jadranovo centar. Ishodena lokacijska dozvola i građevinska dozvola za plažu u Jadranovu. Ugovoreni su radovi za taj projekt u dvije faze, Radovi na uređenju cjelokupnog zahvata su u tijeku, dovršetak investicije se planira do kraja svibnja 2021.</p> <p>Izrađena je projektna dokumentacija (idejni projekti) za proširenje plaže "Podvorska" od luke Podvorska prema Selcu (kraj prve faze zahvata ispod restorana Dida) i plaže od luke Crni molo do Omorike. Za oba projekta predan je zahtjev za ishodjenje lokacijske dozvole uz prethodno prikupljene potvrde i uvjete sukladno zakonskoj proceduri.</p> <p>U tijeku je izrada projektne dokumentacije za uređenje plaze na još dva dodatna dijela obale, i to u Selcu od hotela Amabilis do bazena Selce i u Dramlju od luke Omorika do lučice Vrtina. Glavni projekt za ovaj potez plaže u Dramlju izrađen je i u tijeku je ishodjenje građevinske dozvole. Uredena je plaža Grabrova u Jadranovu.</p>	<p>Sva navedena projektna dokumentacija je izrađena, a također kao podloga za moguću prijavu za sufinciranje. U 2021.godini je izrađeno idejno rješenje za potez plaže zapadno od lučice Pazdehova, ispred postojećeg odmarališta (B.Adžija).</p> <p>Radovi na trgu uz plažu Jadranovo su u završnoj fazi, priprema za ishodjenje uporabne dozvole.</p>	3.147.662,00 kn- uređenje plaža Crikvenica, ali i Omorika 445.500,00 kn Amabilis 132.750,00 kn Jadranovo Centar-Grabrova 19.414.089,63 kn Pazdehova 126.875,00 kn
9	Vezovi za brodice i "barke" (Crikvenica)	LU, PGŽ, Grad Crikvenica svake godine sudjeluje u sufinciranju projekata Županijske lučke uprave Crikvenica. U 2019.planirano je i realizirano sufinciranje projekata LU PGŽ (uređenje luke Selce) sa 1.000.000,00 kuna.	U 2020.godini nije bilo sufinciranja na opisani način.	1.000.000,00 kn
10	Izgradnja manjih sportskih centara (Crikvenica)	Opisano u poglavljju 4.2.2.		
11	Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica	Odustalo se od realizacije.		
12	Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici	Opisano u poglavljju 4.1.2.		
13	Gradska jezgra centra naselja Selce	Aktivnosti na ovom projektu nisu još započele.		
14	Projekt CRIKVENICA CENTAR	Opisano u poglavljju 3.3.2.		
15	Projekt MARINA CRIKVENICA	Opisano u poglavljju 4.1.2.		
16	Projekt Ribarska kućica Pazdehova Dramalj	Izrađena je projektna dokumentacija. Čeka se Rješenje o uvjetima gradnje. Uređen okoliš i park, izgrađena dva joga. U 2017. izrađen idejni projekt obale i uređenja partera u uvali Pazdehova. U 2018 godini započelo je projektiranje, odnosno izrada Idejnog rješenja proširenja obalnog platoa u luci Pazdehova u Dramlju i njegova krajobraznog rješenja, također i projektiranje zapadnog lukobrana u toj luci. Dovršena je izrada projekta, a slijedeći korak je pokretanje postupka ishodjenja	Projektna dokumentacija za uređenje javne površine (uključen i dio plaže) ispred Toša u lučici Pazdehova, u Dramlju, provodi se u suradnji sa Lučkom upravom Crikvenica koja je uključena u dio projekta koji se odnosi na proširenje luke Pazdehova. Dokumentacija je trenutno dostavljena nadležnom Ministarstvu na ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš.	1.905.556,33 kn

		svih potrebnih dozvola za realizaciju projekta.		
17	Agro-zona	Opisano u poglavljju 4.1.2.		
18	Trg Selce	Opisano u poglavljju 3.3.2.		
19	"Stara škola"	<p>Sastoja se je od ulaganja i radova uređenja „Stare škole“ kako bi gradске ustanove u kulturi i različite udruge u najkraće moguće vrijeme dobile adekvatne i primjerene prostore.</p> <p>Pojedini sadržaji multimedijalnog centra planirani u projektu pod toč. 2.</p>	<p>Novi poslovni prostori Gradske knjižnice otvoreni 26.12.2017.g., a multifunkcionalna dvorana 19.12.2017.g., Gradska vijećnica u travnju 2018.g., udruge useljene u srpanju 2018.g. Uređen djelomično okoliš. Projekt sufinanciran sredstvima Ministarstva kulture.</p> <p>Nabavljena i ugrađena audio-vizualna oprema dvorane Zora.</p>	25.991.178,61
20	Gradski bazen	<p>Priprema projektne dokumentacije. Proveden urbanističko-arkitektonski natječaj za izgradnju gradskog bazena i javne garaze u Crikvenici. Planska dokumentacija je izmijenjena. U narednom razdoblju potrebno je pripremiti projektnu dokumentaciju.</p>	<p>Novih aktivnosti na ovom projektu nije bilo.</p>	525.074,63 kn
21	Hot Spot	Uspostavljeno 5 pristupnih točaka (2 u Crikvenici i po jedna u Jadranovu, Selcu i Dramlju) Traže se nova rješenja za bržu internet vezu zbog ograničenosti opreme, ista je stavljena van funkcije	S obzirom na opterećenost pristupa u određeno trenutku i time znatno usporen ili onemogućen rad na otvorenoj mreži, uvođenje rješenja otvorenog pristupa internetu za sada se neće uspostavljati	96.257,50 kn

Izvor: Grad Crikvenica

3.2.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.2.

S obzirom na to da su očekivani ishodi ostvarenja prioriteta 1.2. prvenstveno vezani uz povećanje turističkih kapaciteta, smanjenje sezonalnosti i poticanje cjelogodišnjeg poslovanja u lokalnom turističkom sektoru, uspješnost ostvarenja ovog prioriteta ocijenjena je temeljem promjene turističkih kretanja i vrijednosti osnovnih turističkih pokazatelja u recentnim godinama u odnosu na referentnu 2011. godinu.

Tablica 3.13. Broj turističkih dolazaka i noćenja na području Grada Crikvenice

Godine	Broj turističkih dolazaka	Broj noćenja	Prosječan broj dana boravka turista
2011.	239.435	1.344.808	5,62
2017.	347.955	1.881.747	5,41
2018.	359.469	1.917.936	5,34
2019.	353.892	1.830.579	5,17
2020.	166.944	980.313	5,87
2021.	258.548	1.434.596	5,55
Indeks 2019./2011.	147,80	136,12	89,02
Indeks 2021./2011.	107,98	106,68	106,83

Izvor: Državni zavod za statistiku

Iz gore prikazanih podataka može se zaključiti da su od 2011. godine do pojave globalne pandemije COVID-19 turistička kretanja na području Grada bilježila snažan rast. Tako je u 2019. godini ostvareno čeka 47,8% više turističkih dolazaka i 36,12% više turističkih noćenja nego 2011. godine. Navedeno ukazuje na jačanje ukupnih turističkih kapaciteta Grada, što posebno potvrđuju i rezultati za 2021. godinu, kada je u uvjetima COVID restrikcija bilo 7,98% više turista i 6,68% više turističkih noćenja u gradu Crikvenici nego 2011. godine. Na takav zaključak upućuju i podaci o povećanju ukupnog broja raspoloživih ležaja u smještajnim kapacitetima na području Grada koji su prikazani u sljedećoj tablici.

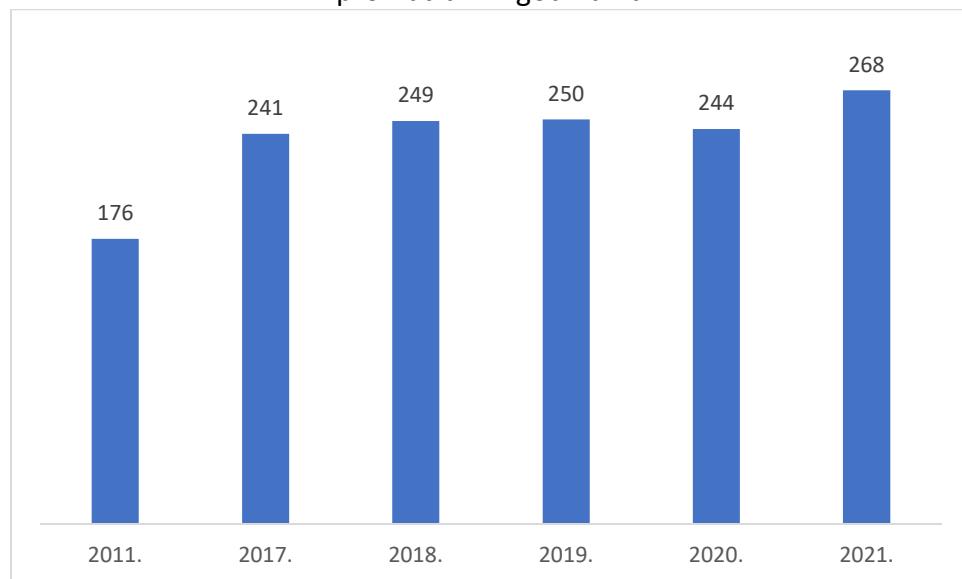
Tablica 3.14. Broj ležaja u turističkim kapacitetima na području Grada Crikvenice

Godine	Hoteli	Privatni smještaj	Kampovi	Ostalo	Ukupno
2011.	4.003	11.437	2.250	1918	19.608
2017.	2.981	14.633	2157	4294	24.065
2018.	3.050	15.187	2157	4353	24.747
2019.	3.753	15.157	2157	3693	24.760
2020.	3.979	14.749	1590	3565	23.883
2021.	4.505	14.543	2157	3574	24.779
Indeks 2019./2011.	93,75	132,53	95,87	192,54	126,27
Indeks 2021./2011.	112,54	127,16	95,87	186,34	126,37

Izvor: Državni zavod za statistiku

Ukupno gledajući, 2021. godine broj ležaja u turističkim kapacitetima Grada bio je za 26,37% veći nego 2011. godine. Na jačanje intenziteta turističke aktivnosti u gradu Crikvenici također ukazuje koeficijent turističke funkcionalnosti koji mjeri odnos broja kreveta turističkih smještajnih kapaciteta i broja stanovnika na određenom prostoru (cf. Grafikon 3.5.).

Grafikon 3.5. Vrijednost koeficijenta turističke funkcionalnosti Grada Crikvenice u promatranim godinama

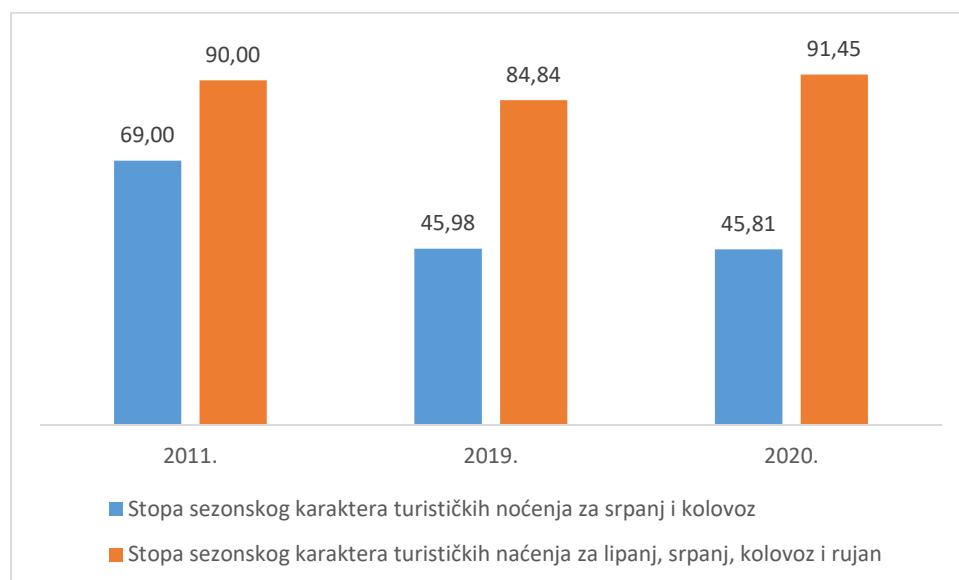

Izvor: izračun autora na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku

Uvažavajući tzv. Defertov operativni turistički indikator na osnovu kojeg se korištenjem vrijednosti koeficijenta turističke funkcionalnosti određenog prostora određuje stupanj njegove turističke aktivnosti⁵, može ustvrditi da grad Crikvenica spada u kategoriju lokaliteta sa značajnom turističkom aktivnošću s blagom tendencijom razvoja prema lokalitetu vrlo značajne turističke aktivnosti. Zbog toga je u 2021. godini zabilježen i veći intenzitet turističkog prometa nego 2011. godine, odnosno vrijednost odnosa broja turista i broja stanovnika je 2021. bila za 4,3 veća nego 2011. godine.

Iz prethodno sagledanih turističkih pokazatelja sasvim je razvidno kako je za vrijeme razdoblja provedbe Strategije došlo do značajnog povećanja turističkih kapaciteta na području Grada, a pozitivno je što se paralelno s tim i smanjila sezonalnost turističkih noćenja (cf. Grafikon 3.6.).

⁵ 6 – vrlo značajna turistička aktivnost (viši od 500); 5 – značajna turistička aktivnost (100 – 500); 4 – pretežna turistička aktivnost (40-100); važna turistička aktivnost (10-40); 2 – turistička aktivnost manje važnosti (4-10); neznačajna turistička aktivnost (manji od 4).

Grafikon 3.6. Stope sezonskog karaktera turističkih noćenja u odabranim godinama

Izvor: izračun autora na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku

Primjerice, podaci prikazani u prethodnom grafikonu pokazuju kako se 2019. godine, u usporedbi s 2011. godinom, smanjio udio 7. i 8. mjeseca u ukupno ostvarenom broju noćenja za 23,02 postotna boda, dok je u istoj godini udio 6., 7., 8. i 9. mjeseca u ukupnom broju noćenja bio za 5,16 postotnih bodova manji nego 2011. godine. Istovremeno, ukupan broj ostvarenih noćenja u 2019. godini, kao što je već istaknuto, povećao se za čak 47,8%. Navedeno upućuje na zaključak da se turistička ponuda Grada postepeno počinje prilagođavati potrebama za produljenje turističke sezone, čime se ostvarenje strateškog prioriteta 1.2. i u ovome aspektu može ocijeniti relativno uspješnim.

3.3. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 1.3. OČUVANJE PRIRODNIH RESURSA I ZAŠTITA OKOLIŠA

Kroz ostvarenje strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša* nastoja se potaknuti razvoj lokalnog gospodarstva bez štete za okoliš koji će doprinijeti boljoj kvaliteti života svih stanovnika grada Crikvenice. S obzirom na identificirane specifične utjecaje lokalnog gospodarstva na okoliš, a uvažavajući raspoložive prirodne resurse, položaj i obilježja prostornog obuhvata Grada, ovaj prioritet obuhvatio je sljedeće mjere: 1.3.1. *Učinkovito gospodarenje energijom*, 1.3.2. *Korištenje obnovljivih izvora energije*, 1.3.3. *Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture*, 1.3.4. *Sanacija divljih odlagališta*, 1.3.5. *Izgradnja*

reciklažnog dvorišta za građevinski otpad, 1.3.6. Izgradnja mjerne stanice za kvalitetu zraka i 1.3.7. Izgradnja sustava upravljanja bukom.

Osim prethodno navedenih mjera, Strategijom je predviđeno da će realizacija sljedećih projekata doprinijeti postizanju prioriteta 1.3.: 1) *Modernizacija meteorološke postaje u Crikvenici*, 2) *Izgradnja reciklažnog dvorišta (Crikvenica)*, 3) *Javna odvodnja na području naselja Jadranovo (Crikvenica)*, 4) *Proširenje mreža oborinske i fekalne kanalizacije naselja: Sopaljska, Duga, Benići-Ladvić, Dvorska i Hrusta u Crikvenici*, 5) *Sanitarna kanalizacija ulica Ribarska i Dvorska (Crikvenica)*, 6) *Izgradnja vodospreme Sopalj zapremnine 400m³ (Crikvenica)*, 7) *Sanitarna i oborinska kanalizacija u ulici Milovana Muževića u Dramlju*, 8) *Rekonstrukcija i produljenje podmorskog ispusta u Slanoj u Selcima*, 9) *Izgradnja centralnog pročistača otpadnih voda Crikvenica*, 10) *Idejni i glavni projekt odvodnje oborinskih voda (Crikvenica)*, 11) *Studija odvodnje otpadnih voda za mjesta Jadranovo, Dramalj i Selce*, 12) *Idejni projekti odvodnje otpadnih voda za mjesta Jadranovo, Dramalj i Selce*, 13) *Povezivanje vodovodnog sustava (Crikvenica)*, 14) *Modernizacija postojećih raskrižja (Crikvenica)*, 15) *Razvoj plinske mreže na području Grada Crikvenice*, 16) *Gradska jezgra centra naselja Selce*, 17) *Projekt CRIKVENICA CENTAR*, 18) *Trg Selce* i 19) *Izgradnja novog groblja*

3.3.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera

Prema izvješćima o izvršenju Plana razvojnih programa i izvješćima o provedbi Strategije gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu, u sljedećoj tablici prikazana su planirana i izvršena proračunska sredstva za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša*.

Tablica 3.15. Planirana i izvršena godišnja proračunska sredstva Grada Crikvenice na razini mjera strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša* (2015.-2021., u kn)

Godine	1.3.1. Učinkovito gospodarenje energijom		1.3.3. Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture		1.3.7. Izgradnja sustava upravljanja bukom		Ukupno	
	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje	Plan	Izvršenje
2015.	448.560,0	446.075,4	18.777.764,0	5.075.134,5	75.000,0	0,0	19.301.324,0	5.521.209,9
2016.	169.000,0	115.000,0	24.031.161,8	18.729.530,3	75.000,0	75.000,0	24.275.161,8	18.919.530,3
2017.	760.250,0	204.350,0	30.350.512,3	27.416.354,3	75.000,0	0,0	31.185.762,3	27.620.704,3
2018.	4.287.327,3	1.725.394,2	20.007.270,2	6.071.467,2	/	/	24.294.597,6	7.796.861,4
2019.	8.730.000,0	7.787.910,3	23.986.537,0	18.608.329,2	/	/	32.716.537,0	26.396.239,5
2020.	7.687.734,4	5.268.432,5	39.324.249,5	27.302.357,1	/	/	47.011.983,9	32.570.789,6
2021.	12.946.188,4	5.855.614,7	28.775.061,5	23.039.398,6	/	/	41.721.250,0	28.895.013,3
Ukupno	35.029.060,2	21.402.777,1	185.252.556,3	126.242.571,1	225.000,0	75.000,0	220.281.616,4	147.645.348,3

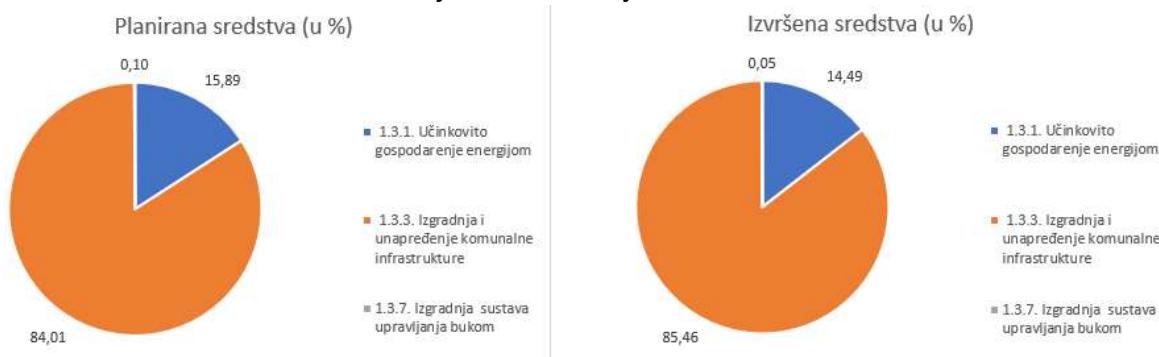
Izvor: Godišnja izvješća o izvršenju Plana razvojnih programa Grada Crikvenice i izvješća o provedbi Strategije gospodarskog razvitka Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvitka Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

Ukupno gledajući, od početka 2015. do kraja 2021. godine za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.3. u proračunu Grada Crikvenice planirano je 220.281.616,4 kn od čega je izvršeno 147.645.348,3 kn. Najveći dio planiranih i izvršenih sredstava odnosi se na mjeru 1.3.3. *Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture* na koju je promatranom razdoblju utrošeno 126.242.571,1 kn, odnosno 85,46% ukupno izvršenog proračuna za prioritet 1.3.. Na provedbu mjerne 1.3.1. *Učinkovito gospodarenje energijom* utrošeno je 21.402.777,1 kn, odnosno 14,49% ukupno izvršenog proračuna za prioritet 1.3., dok je na aktivnosti mjerne 1.3.7. *Izgradnja sustava upravljanja bukom* utrošeno 75.000,0 kn. Prema programskoj klasifikaciji izvršenja proračuna niti u jednoj od promatranih godina nisu planirana, a sukladno tome niti izvršena sredstva za provedbu mjera 1.3.4. *Sanacija divljih odlagališta*, 1.3.5. *Izgradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad*⁶ i 1.3.6. *Izgradnja mjerne stanice za kvalitetu zraka* (cf. Grafikon 3.7.). Iako se prema važećoj klasifikaciji planiranja i izvršenja proračuna Grada može zaključiti

⁶ Važno je naglasiti da postoje objektivne okolnosti zbog kojih nije provedena planirana mjeru 1.3.5. *Izgradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad*. Prostornim planom uređenja Grada Crikvenice utvrđena je lokacija reciklažnog dvorišta za građevinski otpad na lokaciji bivšeg kamenoloma „Podbadanj“ kojom upravlja društvo Adrias kamen – betonski proizvodi d. o. o. iz Bjelovara. Međutim, budući da navedeno društvo nije ishodilo odgovarajuća odobrenja i dozvole za gospodarenje građevinskim otpadom te zbog toga nije upisano u odgovarajuće očeviđnike koji su predviđeni Zakonom o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13, 73/17, 14/19, 98/19) i Pravilnikom o gospodarenju otpadom (NN 81/2020), predviđena lokacija se ne koristi za Strategijom predviđenu svrhu. Stoga se građevinski otpad u gradu Crikvenici koji je nastao prilikom gradnje novih građevina te rekonstrukcije, uklanjanja i održavanja postojećih građevina ne deponira i reciklira na području Grada.

da mjera 1.3.2. *Korištenje obnovljivih izvora energije* također nije provedena, potrebno je istaknuti da je ova mjera dijelom integrirana u mjeru 1.3.1. *Učinkovito gospodarenje energijom*. Naime, prilikom projekta energetske obnove Dječjeg vrtića Radost također su na krovu vrtića izgrađeni fotonaponski paneli za proizvodnju struje te solarna elektrana za dogrijavanje vode, što je doprinijelo korištenju obnovljivih izvora energije na području Grada.

Grafikon 3.7. Struktura ukupno planiranih i izvršenih proračunskih sredstava Grada Crikvenice za provedbu mjera strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša tijekom razdoblja 2015.-2021.*

Izvor: izradili autori na temelju podataka prikazanih u Tablici

U sljedećoj tablici prikazan je postotak izvršenja planiranih godišnjih sredstava na razini provedenih mjera unutar strateškog prioriteta 1.3..

Tablica 3.16. Postotak izvršenja planiranih godišnjih proračunskih sredstava Grada Crikvenice na razini provedenih mjera unutar strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša (2015.-2021., u %)*

Godine	1.3.1. Učinkovito gospodarenje energijom	1.3.3. Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture	1.3.7. Izgradnja sustava upravljanja bukom	Ukupno
2015.	99,4	27,0	0,0	28,6
2016.	68,0	77,9	100,0	77,9
2017.	26,9	90,3	0,0	88,6
2018.	40,2	30,3	/	32,1
2019.	89,2	77,6	/	80,7
2020.	68,5	69,4	/	69,3
2021.	45,2	80,1	/	69,3
Ukupno	61,1	68,1	33,3	67,0

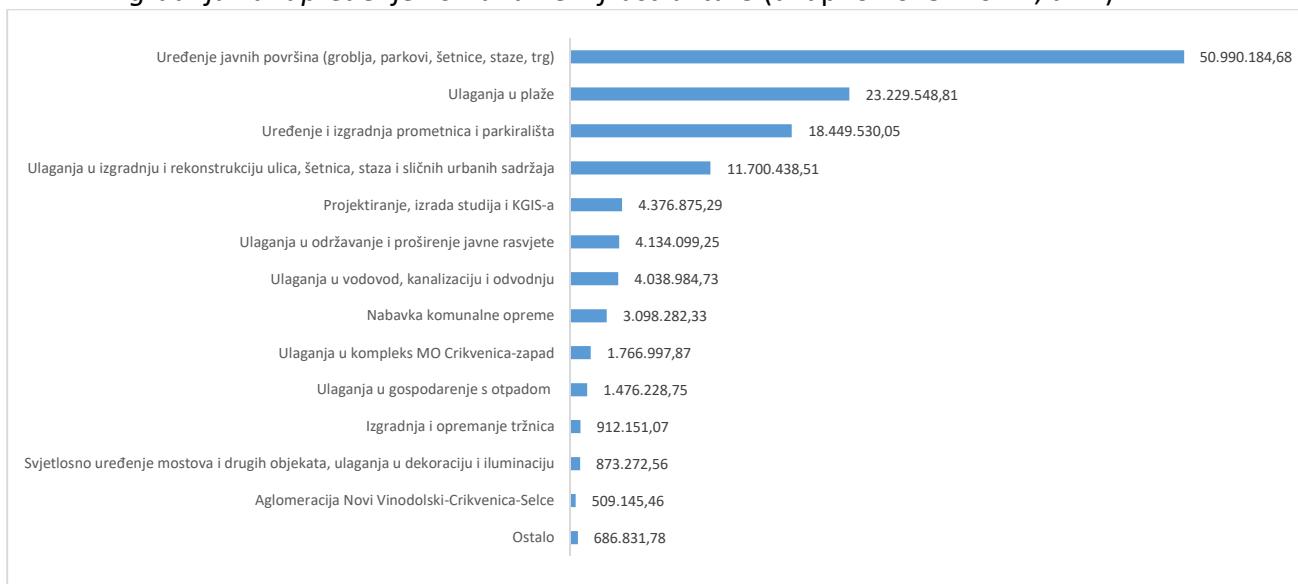
Izvor: izračun autora na temelju podataka prikazanih u Tablici

Podaci prikazani u prethodnoj tablici ukazuju da je finansijski najveća mjeru prioriteta 1.3. , mjeru 1.3.3. *Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture*, ujedno zabilježila i najveći postotak realizacije planiranih proračunskih sredstava od 68,1%. Ipak, iz podataka o izvršenju proračuna Grada vidljiva je značajna oscilacija u godišnjim razinama realizacije planiranih sredstava za provedbu ove mjeru. Tako je, primjerice, u 2015. godini realizirano svega 27%, a 2017. godine 90,3% planiranih sredstava. Slična obilježja ima i realizacija mjeru 1.3.1. *Učinkovito gospodarenje energijom* za čiju provedbu je razdoblju 2015.-2021. realizirano 61,1% planiranih proračunskih sredstava. Provedba najmanje izdašne mjeru 1.3.7. *Izgradnja sustava upravljanja bukom* planirana je samo prve tri godine promatranog razdoblja uz ukupni postotak realizacije od 33,3%.

Razrada izvršenja planiranih proračunskih sredstava za provedbu mjeru strateškog prioriteta 1.3. prema aktivnostima ukazuje da je kroz mjeru 1.3.7. *Izgradnja sustava upravljanja bukom* jedino 2016. godine financirana izrada karte buke u iznosu od 75.000,00 kn. S druge strane, gotovo sva izvršenja unutar mjeru 1.3.1. *Učinkovito gospodarenje energijom* vezana su uz kapitalna ulaganja u energetsku učinkovitost. Od ukupno utrošenih sredstava za provedbu ove mjeru u razdoblju 2015.-2021., 75,41% ili 16.140.033,37 kn otpada na ulaganja u energetska obnovu objekata javne namjene. Navedena ulaganja najvećim dijelom bila su izdvojena za obnovu Dječjeg vrtića Radost, Osnovne škole Zvonka Cara i Osnovne škole Vladimira Nazora u Crikvenici. Relativno manji udio u utrošenim proračunskim sredstvima za mjeru 1.3.1. imaju ulaganja u energetsku učinkovitost javne rasvjete - 5.188.056,25 kn ili 24,24%. Projekt povećanja energetske učinkovitosti javne rasvjete dovršen je u 2022. godini s ukupnom vrijednosti ulaganja u iznosu od 11,9 milijuna kn. Osim navedenih aktivnosti, temeljem mjeru 1.3.1. također je sufinanciran i projekt *EKOmunalno redarstvo* za podizanje energetske učinkovitosti gradskog komunalnog redarstva, odnosno nabavka 5 električnih bicikala za komunalne redare u vrijednosti od 74.687,50 kn.

Za razliku od mjeru 1.3.1. i 1.3.7., izvršenje mjeru 1.3.3. *Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture* ima složeniju strukturu proračunskih aktivnosti. S tim u vezi, na sljedećem grafikonu prikazani su ukupni iznosi izvršenih proračunskih sredstava Grada Crikvenice za provedbu najznačajnijih aktivnosti mjeru 1.3.3..

Grafikon 3.8. Iznosi ukupno utrošenih sredstava za provedbu aktivnosti unutar mjere 1.3.3.
Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture (ukupno 2015.-2021., u kn)

Izvor: izradili autori na temelju izvješća o izvršenju Plana razvojnih programa i izvješća o provedbi Strategije gospodarskog razvitka Grada Crikvenice - projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvitka Grada Crikvenice za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu

Od ukupno utrošenih 126.242.571,14 kn za provedbu mjere 1.3.3. u razdoblju 2015.-2021., najviše je izdvojeno za uređenje javnih površina (40,39%), ulaganje u plaže (18,40%), uređenje i izgradnju prometnica i parkirališta (14,61%) i ulaganje u izgradnju i rekonstrukciju ulica, šetnica, staza i sličnih urbanih sadržaja (9,27%). Izdvajanja za sve ostale aktivnosti prikazane na prethodnom grafikonu nalaze se ispod razine udjela od 4% u ukupno izvršenom proračunu za mjeru 1.3.3. *Izgradnja i unapređenje komunalne infrastrukture.*

3.3.2. Izvršenje strateških projekata

Od ukupnog broja projekata sadržanih u Strategiji, njih 19 je vezano uz postizanje strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša.* S tim da je Strategijom utvrđeno kako sinergijski učinci realizacije sljedeća 4 projekta mogu, osim prioriteta 1.3., doprinijeti i postizanju drugih strateških prioriteta:

- projekt *Modernizacija meteorološke postaje u Crikvenici* – strateški prioritet 2.2.
Jačanje obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije kvalitete života
- projekt *Gradska jezgra centra naselja Selce* – strateški prioritet 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti*

- projekt *Crikvenica Centar* - strateški prioritet 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti*
- projekt *Trg Selce* - strateški prioritet 1.2. *Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti*

U sljedećoj tablici rezimirani su dosadašnji rezultati provedbe projekata koji su vezani uz prioritet 1.3.

Tablica 3.17. Izvješće o izvršenju projekata sadržanih u Strategiji gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice koji su povezani sa strateškim prioritetom 1.3. do 31.12.2021.

R.br.	Naziv projekta	Kratki kronološki opis provedbe projekta	Dosadašnji rezultati	Ukupan trošak dosadašnje provedbe
1.	Modernizacija meteorološke postaje u Crikvenici	Meteorološka postaja u Crikvenicu ima dugačku povijest i značajna je za početke turizma na području Grada Crikvenice iz razloga što su upravo dobri meteorološki uvjeti i kvalitete zraka potaknuli turistički razvoj Grada.	Dovršena je modernizacija meteorološke postaje. Projekt je završen.	661.504,63 kn
2.	Izgradnja reciklažnog dvorišta (Crikvenica)	U pripremi je odabir nove lokacije - izrađena je projektna dokumentacija.	Traži se odgovarajuća lokacija za izgradnju reciklažnog dvorišta. Projekt u pripremi	280.420,84 kn
3.	Javna odvodnja na području naselja Jadranovo (Crikvenica)	<ul style="list-style-type: none"> - Nakon provedenog natječaja javne nabave u komunalnom društvu odabran je izvođač. - Projekt je 2015. godine apliciran za sufinanciranje EU sredstvima, što je u konačnici i odobreno. - Radovi na sanitarnoj kanalizaciji završeni su krajem 2016. godine. 	Projekt je završen.	6.183.152,81 kn
4.	Proširenje mreža oborinske i fekalne kanalizacije naselja: Sopaljska, Duga, Benić-Ladvić, Dvorska i Hrusta u Crikvenici	<ul style="list-style-type: none"> - Završen je dio predviđenih radova na proširenju mreže kanalizacije, odnosno završene su dionice Sopaljska, Dvorska, Ribarska i Benić-Ladvić. - Radovi na ostalim dionicama obuhvaćeni su ugovorenim projektom Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce koji je započeo s realizacijom. - U tijeku je ishođenje građevinske dozvole za oborinsku kanalizaciju u Vukovarskoj ulici u Dramlju. 	<ul style="list-style-type: none"> - U 2021. godini započeti su radovi na uređenju Vukovarske ulice u Dramlju koji, između ostalog, obuhvaćaju obnovu i izgradnju oborinske kanalizacije. Radovi su još uvek u tijeku. - Izrađen je glavni projekt izgradnje oborinske kanalizacije u Basaričekovoj ulici u Crikvenici te je pokrenut postupak ishođenja potrebne građevinske dozvole. - U tijeku su radovi na proširenju fekalne odvodnje u dijelovima Benić – Ladvić, Duga, Sopaljska, Hrusta koji se izvode u sklopu projekta Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce. 	
5.	Sanitarna kanalizacija ulica Ribarska i Dvorska (Crikvenica)	Navedeno u točki 4. Sanitarna odvodnja Dvorske ulice izvedena je 2021. godine.	Izgrađeno	1.312.844,58 kn
6.	Izgradnja vodospreme Sopalj zapremnine 400m3 (Crikvenica)	Vodosprema Sopalj izgrađena je u svrhu osiguravanja sigurnosti u opskrbu stanovništva i turista vodom.	Izgrađeno	12.053.952,20 kn
7.	Sanitarna i oborinska kanalizacija u ulici Milovana Muževića u Dramlju	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja sanitarne i oborinske kanalizacije doprinosi osiguravanju čistoće mora i okoliša, što je važno za održivi razvoj turizma na području grada. Stoga, je realizacija ovog projekta bila od posebnog značaja za Grad Crikvenicu. 	Izgrađeno	6.562.607,14 kn
8.	Rekonstrukcija i produljenje podmorskog	<ul style="list-style-type: none"> - Ispust Slana rekonstruiran je i produžen radi zadovoljavanja minimalno propisane duljine 	Izgrađeno	1.150.173,86 kn

	ispusta u Slanoj u Selcima	ispusta i uvjeta strukturne stabilnosti. - Nakon rekonstrukcije, isput je produljen na ukupnu dužinu od 524 m i dubinu od 52 m.		
9.	Izgradnja centralnog pročistača otpadnih voda Crikvenica	- Provodi se od strane VIO ŽCV d.o.o u okviru projekta Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce. - U 2016. godini projekt je predan za ishođenje lokacijske dozvole. - U 2017. godini započeo je postupak ishođenja dokumentacije za gradnju. - U 2017. godini dobivena je lokacijska dozvola za izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Crikvenica. - U 2018. godini s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike i Hrvatskim vodama sklopljen je ugovor o financiranju – dodjeli bespovratnih sredstava za radove na sustavu odvodnje za Aglomeraciju Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce, koji obuhvaćaju i izgradnju centralnog pročistača otpadnih voda Crikvenica. - U travnju 2019. Projekt je na verifikaciji u Hrvatskim vodama. - Trenutno se projekt nalazi u fazi ocjene ponuda i donošenja odluke o konačnom odabiru.	Projekt u tijeku.	-
10.	Idejni i glavni projekt odvodnje oborinskih voda (Crikvenica)	- U 2016. godini planirala se izrada projektne dokumentacije za lokacije koje su kritične. - U 2016. godini ugovoren je idejni i glavni projekt za lokaciju Benići.	- Izrađen projekt za Basaričekovu ulicu i Vukovarsku ulicu. - Vukovarska ulica je u fazi izvođenja radova. Ulica Kačjak je u fazi projektiranja. - Projekt Benići je u fazi revidiranja.	122.720,00 kn
11.	Studija odvodnje otpadnih voda za mjesta Jadranovo, Dramalj i Selce	- Izrađena je projektna dokumentacija za područje Jadranova, za ostala područja planira se izrada projektne dokumentacije. - Prvotno se projekt provodio u sklopu aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce, a potom je po izuzimanju Jadranova iz projekta potpisana poseban ugovor za izradu studijske te projektne i tender dokumentacije aglomeracije Jadranovo.	Obuhvaćeno projektom aglomeracije	265.602,40 kn
12.	Idejni projekti odvodnje otpadnih voda za mjesta Jadranovo, Dramalj i Selce	- Izrađena je projektna dokumentacija za područje Jadranova, za ostala područja planira se izrada projektne dokumentacije. - Prvotno se projekt provodio u sklopu aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce, a potom je po izuzimanju Jadranova iz projekta potpisana poseban ugovor za izradu studijske te projektne i tender dokumentacije aglomeracije Jadranovo.	Projekt u tijeku.	3.312.613,84 kn
13.	Povezivanje vodovodnog sustava (Crikvenica)	- Povezivanje vodovodnog sustava provodi se kroz projekt Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce. - Projekt se realizira kroz projekt Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica Selce. - Tijekom 2017. dobivena je većina građevinskih dozvola za područje Grada Crikvenice i paralelno se radilo na pripremi aplikacijskog paketa za dodjelu bespovratnih sredstava EU. - Temeljem aplikacijskog paketa, 2018. godine s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike i Hrvatskim vodama sklopljen je ugovor o financiranju – dodjeli bespovratnih sredstava za radove na sustavu odvodnje za Aglomeraciju Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce. - U tijeku je javna nabava za upravljanje projektom, nadzor i izgradnju mreže.	Projekt u tijeku.	Ukupna vrijednost projekta aglomeracije NCS: 147.776.619,85 kn

14.	Modernizacija postojećih raskrižja (Crikvenica)	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađeni su idejni projekti za više raskrižja, a za Rotor Duga je dobivena građevinska dozvola. - U 2017. godini dovršeni su građevinski radovi na rotoru Duga i završena je čvorna rampa Uho prema Novom Vinodolskom. - Nastavljaju se aktivnosti na projektiranju raskrižja u Jadranovu kod Smokova i zapadni ulaz Selce (rješavanje imovinsko-pravnih odnosa). 	<ul style="list-style-type: none"> - Rotor Duga i čvorna rampa Uho dovršeni su i stavljeni u funkciju 2017.godine. - U suradnji s Hrvatskim cestama trenutno se izrađuju projektna rješenja za raskrižje Selce i Dramalj-Manestri te Jadranovo-Smokovo. 	1.103.105,61 kn
15.	Razvoj plinske mreže na području Grada Crikvenice	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt se realizira kroz projekt Aglomeracije Novi Vinodolski, Crikvenica Selce. - Tijekom 2017. dobivena je većina građevinskih dozvola za područje Grada Crikvenice i paralelno se radilo na pripremi aplikacijskog paketa za dodjelu bespovratnih sredstava EU. - Temeljem aplikacijskog paketa, 2018. godine s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike i Hrvatskim vodama sklopljen je ugovor o financiranju – dodjeli bespovratnih sredstava za radove na sustavu odvodnje za Aglomeraciju Novi Vinodolski, Crikvenica i Selce. - U tijeku je javna nabava za upravljanje projektom, nadzor i izgradnju mreže. 	Projekt u tijeku.	525.074,63 kn
16.	Gradska jezgra centra naselja Selce	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti na ovom projektu nisu još započete. 	-	-
17.	Projekt CRIKVENICA CENTAR	<ul style="list-style-type: none"> - Uređenja trga Stjepana Radića izvedeno je u dvije faze za koje su pravovremeno ishodovane građevinske dozvole. 	Trg Stjepana Radića dovršen je i u funkciji. Projekt završen.	30.844.279,94 kn
18.	Trg Selce	<ul style="list-style-type: none"> - Nakon provedenog arhitektonskog natječaja izrađena je projektna dokumentacija te je proveden otvoreni postupak javne nabave za rekonstrukciju Trga Palih Boraca i obale u Selcu. - U 2016. godini izgrađen je novi obalni zid i započeto je s rekonstrukcijom Trga Palih Boraca i obale u Selcu. Rekonstrukcija je dovršena u svibnju 2017. godine. 	Projekt uređenja Trga Palih Boraca u Selcu je uspješno realiziran i stavljen u funkciju. Projekt završen.	26.476.684,76 kn
19.	Izgradnja novog groblja	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena je projektna dokumentacija i urbanistički plan uređenja groblja. - U 2016. godini izdana je lokacijska dozvola i predani su zahtjevi za građevinske dozvole po fazama gradnje groblja (4 faze). - U 2018. dobivene su 4 građevinske dozvole za izgradnju novog groblja po fazama, kao i građevinska dozvola za pristupnu cestu. - Sklopljen je ugovor o izgradnji groblja koji obuhvaća pristupnu cestu, mrtvačnicu i prvu fazu mjesta za ukope i započeti su predviđeni radovi. 	Sukladno izdanim građevinskim dozvolama, dovršena je prva faza projekta. Objekt je u funkciji i dat je na upravljanje Eko Murvici d.o.o.	16.261.242,67 kn

Izvor: Grad Crikvenica

Od ukupno 19 projekata koji su u Strategiji obuhvaćeni prioritetom 1.3., 8 projekata je završeno, 1 je u pripremi, a ostali projekti su u tijeku ili u visokoj fazi realizacije. Budući da je u vrijeme pisanja Strategije većinu prethodno prikazanih projekata obilježavao nizak stupanj provedbene spremnosti (i.e. idejni, planirani projekti), može se ocijeniti da su projektne aktivnosti unutar prioriteta 1.3. tijekom razdoblja Strategije bile uspješne. Posebno iz razloga što se većinom radi o složenim građevinskim projektima koji samo u smislu projektiranja i ishodovanja potrebnih dozvola zahtijevaju značajno vrijeme.

3.3.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 1.3.

Važan aspekt odvajanja rasta turističkog prometa i smanjenja pritisaka na okoliš u destinacijama kao što je grad Crikvenica primarno se ogleda u smanjenju ukupnih količina nastalog otpada i povećanju udjela izdvojenog korisnog otpada u strukturi ukupno prikupljenog otpada, odnosno tokova otpada koji se mogu relativno lako reciklirati ili ponovno uporabiti. Sukladno tome, sinergijski ishodi provedbe mjera u okviru strateškog prioriteta 1.3. *Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša* prvo su analizirani na razini performansi lokalnog sustava gospodarenja otpadom.

Tablica 3.18. Količine prikupljenog otpada prema osnovnim kategorijama otpada (u tonama)

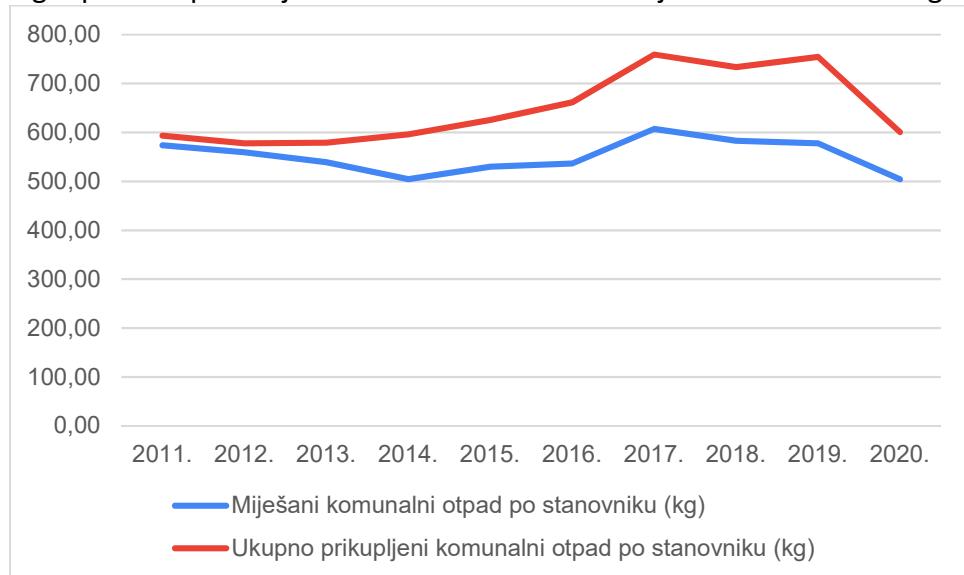
Kategorije otpada	Izdvojeni komunalni otpad (t)	Miješani komunalni otpad (t)	Ukupno prikupljeni komunalni otpad (t)	Miješani komunalni otpad po stanovniku (kg)	Ukupno prikupljeni komunalni otpad po stanovniku (kg)
2011.	218,35	6.387,35	6.605,70	574,04	593,66
2012.	206,40	6.241,25	6.447,65	559,40	577,90
2013.	443,88	6.020,00	6.463,88	539,43	579,20
2014.	1.029,10	5.670,00	6.699,10	504,72	596,32
2015.	1.059,90	5.864,00	6.923,90	529,86	625,63
2016.	1.365,10	5.852,00	7.217,10	536,63	661,82
2017.	1.648,90	6.572,00	8.220,90	607,11	759,44
2018.	1.611,80	6.263,00	7.874,50	583,31	733,40
2019.	1.883,20	6.179,00	8.064,40	577,91	754,25
2020.	1.029,90	5.362,00	6.391,50	504,18	600,99
2021.	974,20	5.823,60	6.797,80	/	/

Izvor: Priredili autori na temelju podataka Grada Crikvenice, DZS-a i podataka preuzetih iz Strategije gospodarskog razvijanja Grada Crikvenice 2014.-2022.

U 2021. godini na području Grada Crikvenice ukupno je prikupljeno 6.797,80 t otpada što je za 2,91% više nego 2011. godine. Uspoređujući podatke o kretanju ukupnih količina prikupljenog komunalnog otpada i podatke o turističkim kretanjima na području Grada koji su analizirani u poglavljju 3.2.3., može se zaključiti kako je značajno povećanje turističkih dolazaka, noćenja i smještajnih kapaciteta tijekom razdoblja Strategije utjecalo i na povećanje nastalog komunalnog otpada u Gradu. Primjerice, u 2019. godini, odnosno godini koja je prethodila početku globalne pandemije COVID-19, na području Grada prikupljeno je čak za 22,08% više

komunalnog otpada nego 2011. godine. Međutim, pozitivno je to što se uslijed rasta nastalih količina komunalnog otpada na području Grada povećava i udio izdvojenog korisnog otpada koji se može reciklirati ili oporabiti. Primjerice, u 2019. godini udio izdvojenog otpada u strukturi ukupno prikupljenog komunalnog otpada iznosio je 23,35%, što je čak za 20 postotnih bodova više od udjela izdvojenog otpada u 2011. godini. Upravo zbog tog razloga u gotovo svim godinama promatranog razdoblja Strategije zabilježene su manje količine prikupljenog miješanog komunalnog otpada po stanovniku nego 2011. godine (cf. grafikon 3.9.). Izuzetak su jedino 2018. i 2019. godina, pri čemu je u 2018. godini Grad zabilježio za 1,61% veću količinu prikupljenog miješanog komunalnog otpada po stanovniku nego 2011. godine, a u 2019. godini za 0,67%. Ipak treba uzeti u obzir da je u 2018. godini u Gradu ostvareno čak za 50,13% više turističkih noćenja nego 2011. godine, dok je u 2019. godini ostvareno za 47,80% više noćenja nego 2011. godine.

Grafikon 3.9. Dinamika kretanja ukupno prikupljenog komunalnog otpada i miješanog komunalnog otpada na području Grada Crikvenice u razdoblju od 2011. do 2019. godine (u kg)

Izvor: Priredili autori na temelju podataka prikazanih u tablici 3.18.

S obzirom na prethodno analiziranu dinamiku i strukturu kretanja prikupljenog komunalnog otpada na području Grada može se zaključiti da je provedba strateškog prioriteta 1.3. imala pozitivan učinak na performanse lokalnog sustava gospodarenja otpadom, što je u konačnici doprinjelo ublažavanju rastućih turističkih pritisaka na okoliš u kontekstu proizvodnje i odlaganja miješanog komunalnog otpada. To potvrđuju i podaci prikazani u sljedećoj tablici iz

kojih je razvidan sve veći utjecaj ljetne turističke sezone na nastanak deponiranih količina miješanog komunalnog otpada.

Tablica 3.19. Količine miješanog komunalnog otpada predanog na pretovarnu stanicu Duplja (u tonama)

Mjesec/Godina	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Siječanj	453	350	340	322	322	223	247	265	261,8
Veljača	315	328	297	246	345	195	242	273	270,82
Ožujak	355	349	350	314	429	363	320	293	305,78
Travanj	364	376	385	380	387	425	401	290	315,56
Svibanj	424	420	449	404	507	534	436	360	434,02
Lipanj	604	575	655	626	732	745	742	560	622,88
Srpanj	887	806	847	876	1119	1069	1012	870	1032,22
Kolovoz	968	931	894	908	1173	1169	1202	1026	1112,34
Rujan	584	546	558	634	596	586	580	475	566,92
Listopad	376	390	366	392	379	379	382	356	340,13
Studeni	349	318	367	375	318	300	324	306	276,15
Prosinac	342	278	351	375	265	275	290	288	284,98
UKUPNO	6.020	5.670	5.864	5.852	6.572	6.263	6.179	5.362	5.823,6

Izvor: Grad Crikvenica

Primjerice, u 2021. godini Grad je predao za 3,26% manju količinu miješanog komunalnog otpada na deponiranje nego 2013. godine. Istovremeno, od ukupne količine miješanog komunalnog otpada koji je Grad 2021. godine dao na deponiranje, 57,26% nastalo je u periodu od mjeseca lipnja do mjeseca rujna, što je gotovo za 7 postotnih bodova više nego 2013. godine. Iako su tijekom posljednjih 10 godina vidljivi pozitivni trendovi u gospodarenju otpadom na području Grada, a koji se prvenstveno očituju u povećanim količinama izdvojenog komunalnog otpada i smanjenim količinama deponiranog miješanog komunalnog otpada, nužno je nastaviti s ulaganjima i razvijanjem lokalnog sustava gospodarenja otpadom. Glavni razlog za to je što je 2021. godine udio miješanog komunalnog otpada u ukupno prikupljenom komunalnom otpadu na području Grada još uvijek nepovoljan u odnosu na EU zahtjeve (85,67%).

Jedan od ključnih čimbenika reduciranja odlaganja komunalnog otpada vezan je uz minimiziranje količina miješanog komunalnog otpada koje su prikupljene izvan sustava čipiranih posuda. To će zasigurno doprinijeti efikasnijem fakturiranju usluga odvoza miješanog

otpada prema načelu onečišćivač plaća, odnosno točnom broju mjesечно Pražnjenja predviđenih posuda, kanti i kontenjera za otpad. Grad je u tom pogledu 2021. godine postigao dobre rezultate, međutim, apsolutno gledajući, u istoj godini se 617 t prikupljenog miješanog komunalnog otpada nije moglo povezati s korisnicima komunalnih usluga odvoza otpada na području Grada (cf. tablica 3.20.).

Tablica 3.20. Usporedba deponiranih i "čipiranih" količina otpada od 2017. do 2020. godine

Godina	"čipirano" tona	deponirano tona	Razlika	%
2017.	5.472	6.572	1.100	83,26
2018.	5.569	6.263	694	88,92
2019.	5.106	6.179	1.073	82,63
2020.	4.226	5.362	1.136	78,81
2021.	5.215	5.823	617	89,56

Izvor: Grad Crikvenica

Analizirajući recentne podatke o stanju pojedinih sastavnica okoliša na području Grada, može se zaključiti da zahvati i pritisci na okoliš koje je uzrokovao gospodarski i turistički razvoj Grada tijekom razdoblja provedbe Strategije nisu doveli do značajnije degradacije i zagađenja okoliša unutar prostornog obuhvata Grada. Prema godišnjoj ocjeni kakvoće mora koju sukladno HR i EU standardu provodi Institut za oceanografiju i ribarstvo, kakvoća mora na svim plažama na području grada Crikvenice bila je izvrsna.⁷ Također, u Izvješću o stanju u prostoru Grada Crikvenice za razdoblje od 2016. do 2020.g. (Službene novine Grada Crikvenice broj 103 – 10.03.2021.) navodi se kako je kakvoća zraka na području Grada Crikvenice I kategorije, što označava čist ili neznatno onečišćen zrak, pri čemu nije utvrđeno prekoračenje graničnih vrijednosti u zraku niti za jednu onečišćujuću tvar. U istom izvješću, između ostalog, ističe se i kako su najznačajniji izvori buke na području Grada u vrijeme turističke sezone ugostiteljski objekti, kao i gust promet na lokalnim prometnicama, što ukazuje da pojavnost i razina buke u Gradu ima slična obilježja kao i u vrijeme pisanja Strategije.

⁷ <https://vrtlac.izor.hr/ords/kakvoca/kakvoca>

3.4. OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 1.

Strateški prioriteti 1.1., 1.2. i 1.3. međusobno su komplementarni prioriteti koji su postavljeni na način da bi se prevladali zapaženi problemi monovalentnosti gospodarske strukture te značajne ovisnosti o turističkoj sezoni koja se odvija u uskom vremenskom intervalu. Isto tako je identificirana i važnost osiguranja održivosti prirodnih resursa te primjerene zaštite okoliša koja je presudna za nesmetan razvoj turizma i lokalnog gospodarstva uopće. U tom smislu može se utvrditi da su mjere i aktivnosti u okviru definiranih strateških prioriteta u velikoj mjeri ostvarile svoj cilj. Naime, kada je riječ o restrukturiranju gospodarske strukture, došlo je do određenih pomaka u smjeru značajnog smanjenja udjela djelatnosti trgovine. Međutim, ono što zabrinjava u kontekstu ocjene razvoja lokalnog gospodarstva je pad produktivnosti koji se posebno očituje u sektoru turizma, ali i poduzetništva na prostoru grada općenito. Stoga se nameće potreba dodatnog napora u kontekstu poticanja djelovanja gospodarskih subjekata koji stvaraju veće dodane vrijednosti, odnosno djeluju u okvirima veće razine produktivnosti. S druge strane, ciljevi vezani za strateški prioritet povećanja kvalitete turističke ponude te smanjenja sezonalnosti u velikoj su mjeri ostvareni što je svakako povezano sa visokom realizacijom definiranih mjera. Isto tako, veliki broj realiziranih projekata u okviru strateškog prioriteta 1.3. svjedoči o tome da su osigurani temelji očuvanja prirodnih resursa te okoliša grada Crikvenice.

Tablica 3.21. Učinci mjera, aktivnosti i projekata strateških prioriteta 1.1., 1.2. i 1.3. te ocjena strateškog cilja 1

STRATEŠKI PRIORITETI	Učinci mjera, aktivnosti i projekata	OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 1., temeljem učinaka SP 1.1., 1.2. i 1.3.
1.1. Širenje gospodarske strukture	<ul style="list-style-type: none"> - rast najznačajnijih gospodarskih pokazatelja; - smanjenje udjela sektora trgovine (G); - smanjenje broja poduzetnika u sektoru trgovine (G); - povećanje broj poduzetnika u sektoru turizma; - smanjenje produktivnosti u sektoru turizma. 	POZITIVNA (djelomično)
1.2. Povećanje kvalitete turističke ponude i smanjenje sezonalnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje turističkih kapaciteta na području Grada; - Povećanje ukupnog broja noćenja; - Produljenje trajanja boravka turista; - Povećanje trajanja turističke sezone; 	POZITIVNA
1.3. Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša	<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje standarda komunalne infrastrukture; - Povećanje kvalitete i kvantitete cestovne infrastrukture; - Povećanje razine energetske učinkovitosti; - Povećanje razine sigurnosti te standarda javnih prostora (trgovi). 	POZITIVNA

Izvor: priredili autori

Zaključno, može se ustvrditi da su prioriteti strateškog cilja 1 u velikoj mjeri ostvareni.

Međutim, u okviru predviđenih mjera potrebno je izvršiti dodatne napore kako bi se pomoglo lokalnom gospodarstvu na daljnje iskorake u kontekstu povećanja produktivnosti čime bi se osigurali ne samo značajniji finansijski i fiskalni prihodi već i dohodak lokalnog stanovništva, kao preduvjet povećanja kvalitete življjenja na lokalnom prostoru.

4. ANALIZA I OCJENA REALIZACIJE STRATEŠKOG CILJA 2. ZAUSTAVLJANJE NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH PROCESA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

Jedan od naglašenih problema grada Crikvenice prilikom izrade važeće Strategije odnosio se na dugoročno prisutne negativne demografske procese: smanjenje ukupnog broja stanovnika, narušavanje dobne piramide zbog porasta udjela staračkog stanovništva i negativnog prirodnog prirasta, ali i nepovoljne obrazovne strukture, te istovremeno iseljavanje mladog obrazovanog stanovništva. Zbog toga je zaustavljanje negativnih demografskih kretanja te razvoj svih komponenti ljudskog kapitala prepoznat kao strateški cilj i bitna pretpostavka značajnih razvojnih pomaka Grada. Kao ključni pravci djelovanja u realizaciji strateškog cilja 2 (SC 2) s obzirom na detekciju postojećih problema, u okviru važeće Strategije definirana su dva strateška prioriteta, 10 mjera te pripadajući programi, aktivnosti i projekti.

Tablica 4.1. STRATEŠKI CILJ 2. Zaustavljanje negativnih demografskih procesa i razvoj ljudskih potencijala

STRATEŠKI CILJ 2.	ZAUSTAVLJANJE NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH PROCESA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA
STRATEŠKI PRIORITETI	MJERE
2.1. VISOK STUPANJ ZAPOSLENOSTI DOMICILNOG STANOVNIŠTVA	2.1.1. Poticanje projekata visoke razine zapošljivosti 2.1.2. Razvoj i poticanje poduzetništva 2.1.3. Osmišljavanje aktivnosti radi produženja turističke sezone i postupne orientacije na cjelogodišnje poslovanje u turizmu
2.2. JAČANJE OBRAZOVNE, ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE DIMENZIJE KVALITETE ŽIVOTA	2.2.1. Unapređenje postojećeg obrazovnog sustava i usklađivanje s tržišnim potrebama 2.2.2. Poticanje i provođenje različitih oblika i programa formalne i neformalne edukacije 2.2.3. Poticanje uspostave centra za obrazovanje i edukaciju odraslih 2.2.4. Poticanje i organizacija različitih programa u funkciji zaštite i unapređenja zdravlja (ekativno-zdravstveni programi, sport, rekreacija) 2.2.5. Poboljšanje kvalitete života osoba starije životne dobi (izgradnja doma za starije osobe, organizacija dnevnog boravka za starije osobe) 2.2.6. Provodenje socijalne skrbi za najugroženije skupine stanovnika 2.2.7. Razvoj efikasne lokalne samouprave.

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja grada Crikvenice 2014.-2022.

4.1. ANALIZA I OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 2.1. (SP 2.1.): VISOK STUPANJ ZAPOSLENOSTI DOMICILNOG STANOVNIŠTVA

Prema rezultatima analize koja je napravljena kao podloga za definiranje strateških ciljeva i strateških prioriteta važeće Strategije, nemogućnost pronalaženja odgovarajućeg zaposlenja na području Grada smatra se jednim od ključnih razloga odljeva mladog, posebice obrazovanog stanovništva. S obzirom na istovremeno prisutan proces starenja stanovništva, nalazi na koje se ukazuje u Strategiji upozoravaju da će nastavak takvih trendova dovesti do značajnog usporavanja gospodarskog rasta i dalnjeg gubitka najvitalnijeg i najobrazovanijeg dijela lokalnog stanovništva. Zbog toga je kao prvi strateški prioritet za zaustavljanje negativnih demografskih, ali i ekonomskih trendova postavljen **visok stupanj zaposlenosti domicilnog stanovništva** prije svega u poslovnom sektoru. Visoka razina zaposlenosti domicilnog stanovništva prioritet je koji su svi sudionici izrade Strategije pretočili u dio razvojne vizije, prepoznajući imperativ realizacije ostalih, željenih postignuća u razvitu Grada. Tablica 4.2. prikazuje mjere i aktivnosti koje su planirane Strategijom za realizaciju strateškog cilja 2 i prioriteta 2.1.

Tablica 4.2. Planirane mjere i aktivnosti strateškog cilja 2. i strateškog prioriteta 2.1.

STRATEŠKI CILJ	2: ZAUSTAVLJANJE NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH PROCESA I RAZVOJ LIJUDSKIH POTENCIJALA
STRATEŠKI PRIORITET	2.1. Visok stupanj zaposlenosti domicilnog stanovništva
MJERA	2.1.1. Poticanje projekata visoke razine zapošljavanja
MJERA	2.1.2. Razvoj i poticanje poduzetništva
MJERA	2.1.3. Osmišljavanje aktivnosti radi produženja turističke sezone i postupne orientacije na cjelogodišnje poslovanje u turizmu

Izvor: Strategija gospodarskog razvjeta grada Crikvenice 2014.-2022.

Nadalje, za realizaciju strateškog prioriteta 2. Strategijom su planirani slijedeći projekti:

Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica
Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici
Projekt MARINA CRIKVENICA
Agro-zona

Izvor: Strategija gospodarskog razvjeta grada Crikvenice 2014.-2022.

4.1.1. Financijski pokazatelji realizacije strateškog prioriteta 2.1.

Na osnovu dostupnih podataka grada Crikvenice⁸, može se procijeniti da je za realizaciju strateškog prioriteta 2.1. utrošeno 5.366.796,89 kn u razdoblju 2015. do 2021. godine. Najveći dio tih sredstva, 55,8%, odnosi se na poticanje razvoja poduzetništva koje grad Crikvenica provodi u sklopu godišnjih *Programa mjera za poticanje razvoja poduzetništva na području grada Crikvenice*. Na razvojne projekte koji su definirani Strategijom za realizaciju ovog prioriteta, utrošeno je 43,5% ukupnih sredstava.

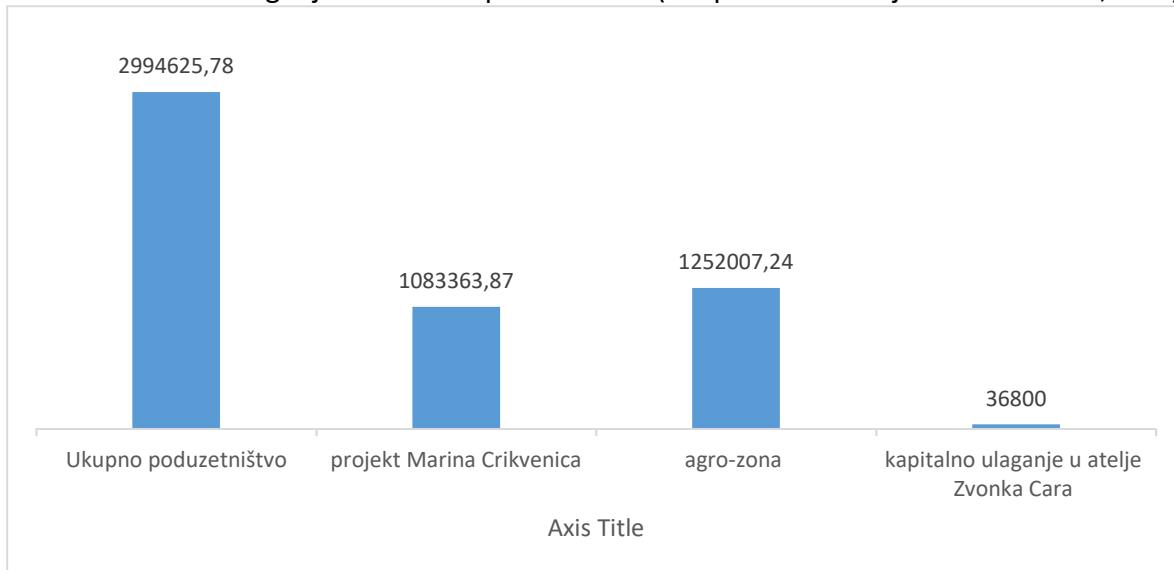
Tablica 4.3. Ukupna vrijednost i struktura ulaganja u realizaciju strateškog prioriteta 2.1.
2015.-2021.

Naziv ulaganja	Povezanost s mjerama	Iznos u kn	Struktura (%)
Potpore poduzetnicima	2.1.2.	2.938.878,56	54,76
Poticanje ribarstva i poljoprivrede	2.1.2.	55.747,22	1,04
Ukupno poduzetništvo		2.994.625,78	55,80
projekt Marina Crikvenica	2.1.1.; 2.1.3.	1.083.363,87	20,19
Agro-zona	2.1.3.	1.252.007,24	23,33
Kapitalno ulaganje u atelje Zvonka Cara	2.1.3.	36.800,00	0,69
UKUPNO		5.366.796,89	100,00

Izvor: dokumentacija Grada Crikvenice

⁸ Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenice (projekata sadržanih u Strategiji) 2015.-2021.; Provedbeni program za mandatno razdoblje 2021. – 2025.

Grafikon 4.1. Ulaganja u strateški prioritet 2.1. (ukupno u razdoblju 2015. – 2021., u kn)

Izvor: dokumentacija Grada Crikvenice

U okviru *Programa mjera za poticanje razvoja poduzetništva na području grada Crikvenice* potpore se dodjeljuju kako bi se poticao razvoj poduzetništva i povoljne poduzetničke klime, olakšala promocija gospodarskih i turističkih potencijala Grada, ali i utjecalo na zadržavanje postojećih i otvaranje novih radnih mesta. Na taj se način direktno doprinosi realizaciji strateškog prioriteta 2.1. i strateškog cilja 2. Treba također naglasiti da je u cilju poticanja poduzetništva grad Crikvenica uspješno proveo proces certifikacije i recertifikacije u okviru BFC programa; Crikvenica je treći grad u Hrvatskoj koja je temeljem ispunjenih 12 kriterija nositelj navedenog certifikata.

Grad Crikvenica od 2015. do 2021. godine dodijelio je ukupno 316 potpora za razvoj malog gospodarstva. Radi se o potporama za početak poslovanja, nabavu strojeva i opreme i najam poslovnog prostora, izradu marketinških planova, zapošljavanje mladih do 30 godina na neodređeno vrijeme, poticanje ženskog poduzetništva i dr. U proteklih sedam godina odobreno je ukupno 2.938.879 kn potpora poduzetnicima za poticanje razvoja poduzetništva i 55.747,22 kn za poticanje ribarstva i poljoprivrede. Broj i vrijednost dodijeljenih potpora za poduzetništvo prikazani su tablicom u nastavku.

Tablica 4.4. Broj i vrijednost dodijeljenih potpora za razvoj malog gospodarstva

Godina	Broj dodijeljenih potpora	Vrijednost potpora (u HRK)
2015.	32	250.000,00
2016.	33	204.945,08
2017.	32	324.524,22
2018.	19	184.849,60
2019.	44	367.885,05
2020.	61	626.665,27
2021.	95	980.009,34
UKUPNO	316	2.938.878,56

Izvor: Proračunska izvješća Grada Crikvenice

Grad Crikvenica redovito prati poduzetnike kojima su dodijeljene potpore i prati učinak potpora o kojima se javno izvještava na službenoj mrežnoj stranici Grada. Udio potpora u ulaganjima poduzetnika iznosio je u prosjeku 22,51% u razdoblju 2016. do 2020. godine.

Tablica 4.5. Udio potpora u ulaganjima primatelja potpora

Godina	Ulaganja poduzetnika	Potpore	Udio potpore
2016.	1.118.765,00	204.945,00	18,32
2017.	1.507.638,00	324.524,00	21,53
2018.	1.241.219,00	184.850,00	14,89
2019.	1.318.170,00	367.885,00	27,91
2020.	2.406.864,00	626.665,00	26,04
UKUPNO	7.592.656,00	1.708.869,00	22,51

Izvor: Službena izvješća Grada Crikvenice

Prema službenim podacima Grada, može se zaključiti da su potpore imale pozitivan učinak s aspekta rasta prihoda i rasta broja zaposlenih kod poduzetnika korisnika u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Treba napomenuti da Grad neovisno od podataka FINA-e prati i ažurira bazu pravnih i fizičkih osoba sa statusom poduzetnika iz javno dostupnih baza.

4.1.2. Izvršenje strateških projekata

Prilikom izrade Strategija gospodarskog razvijanja, definirani su i konkretni razvojni projekti za realizaciju postavljenih ciljeva. Strategijom je predviđena realizacija 40 projekata od kojih je veliki dio realiziran ili je u fazi realizacije. Konkretno za realizaciju strateškog prioriteta 2.1. predviđena je realizacija četiri projekta. U slijedećoj je tablici dat kratak opis projekta, stupanj realizacije, te ukupno utrošena sredstva.

Tablica 4.6. Izvršenje projekata planiranih za realizaciju strateškog prioriteta 2.1.

NAZIV PROJEKTA	Kratki opis projekta/aktivnosti	Dosadašnji rezultati	Ukupan trošak dosadašnje provedbe
Razvoj male poduzetničke zone Crikvenica		Odustalo se od realizacije.	
Razvoj poduzetničke zone K3 Dubračina u Crikvenici	Nekoliko poduzetnika djeluje unutar zone. Dio prostora koji je bio namijenjen uz potok Dubračinu za malu poduzetničku zonu, sada je prostor za novi UPOV Crikvenica.	Za navedenu lokaciju ishođena je građevinska dozvola za UPOV, u sklopu Aglomeracije. Investitor je VIO ŽCV d.o.o.	
Projekt MARINA CRIKVENICA	Ishođena lokacijska dozvola, nakon toga dobiveno produženje lokacijske dozvole, poslan dopis ministarstvu o potrebi raspisivanja natječaja. Ministarstvo je u postupku raspisivanja natječaja. U 2018. raspisan je u nadležnom ministarstvu natječaj za Marinu Crikvenica, nije bilo zainteresiranih.	Očekuje se ponovno raspisivanje natječaja od strane nadležnog Ministarstva.	1.083.363,87 kn
Agro-zona	Izrađena studija zone, u tijeku je rješavanje imovinsko-pravne problematike. Izrađen je projekt privremene pristupne ceste agro zoni "Dupci". U 2016. Izgrađen je dio privremene pristupne ceste agro zoni Dupci. U 2017. Izgrađen je nastavak pristupne ceste do šetnice uz obalu. U 2018. u izradi je projekt poljskih puteva unutar Agro zone Dupci. Temeljem izrađenog projekta izvedeni su radovi na izgradnji i uređenju poljskih puteva unutar Agro-zone u dijelu zahvata.	U narednom razdoblju se očekuje raspisivanje natječaja za dodjelu koncesije u agro-zoni.	1.252.007,24 kn

Izvor: Grad Crikvenica

4.1.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 2.1.

U ovom će se poglavlju temeljem relevantnih pokazatelja ishoda analizirati i ocijeniti stvarna postignuća provedbenih aktivnosti i projekata koji su od strane grada Crikvenice poduzimani i realizirani radi ostvarenja strateškog prioriteta 2.1., te su na taj način utjecali i na realizaciju drugog strateškog cilja koji se odnosi na zaustavljanje negativnih demografskih procesa i razvoj ljudskih potencijala. Za analizu i ocjenu ostvarivosti strateškog prioriteta 2.1. korišteni su slijedeći pokazatelji: stopa nezaposlenosti, udio zaposlenih u ukupnom stanovništvu te udio ekonomski aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu. Vremenski obuhvat analize odnosi se na razdoblje od 2011. godine do 2020. te posebno na razdoblje od 2015. godine, odnosno početne godine provedbe Strategije.

Tablica 4.7. Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih

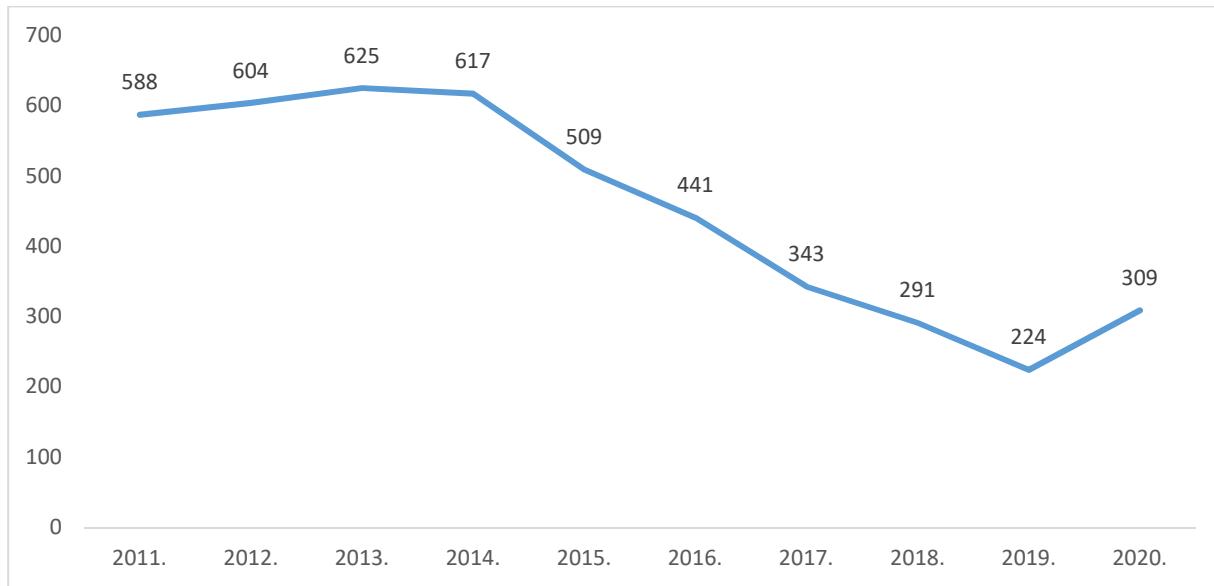
Pokazatelji	2011.			2015.			2020.		
	CRIKVENICA	PGŽ	HRVATSKA	CRIKVENICA	PGŽ	HRVATSKA	CRIKVENICA	PGŽ	HRVATSKA
broj zaposlenih	4.478	17.781,92	1.627.974	4.302	121.030	1.624.323	4.569	126.172	1.748.845
broj nezaposlenih	588	17.782	305.333	509	15.519	285.905	309	8.617	150.824

Izvor: DZS

Temeljem podataka o kretanju ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti na području Grada, može se konstatirati da je došlo po pozitivnih promjena, kako u dugoročnom razdoblju od 2011. do 2020. godine, tako i u periodu provedbe strateškog dokumenta. U razdoblju od 2011. do 2020. godine broj zaposlenih povećao se za 2 posto, dok je istovremeno nezaposlenost smanjena za 47,4%. Kretanja zaposlenosti i nezaposlenosti u Gradu imaju iste trendove kao i na razini PGŽ-a i Republike Hrvatske, s time da je dinamika smanjenja nezaposlenosti na višim teritorijalnim razinama bila veća u odnosu na Grad. Ako se promatra razdoblje provedbe Strategije, zaposlenost na području Grada povećala se za 6,2%, što je za 2 postotna poena više od porasta na razini Županije, ali manje (1,4 postotni poen) u odnosu na Republiku Hrvatsku. Nezaposlenost na području Grada u razdoblju provedbe strategije je smanjena, za 39,3% u 2020. u odnosu na 2015. godinu. I u ovom razdoblju je dinamika smanjenja nezaposlenosti sporija u odnosu na Županiju i Hrvatsku. Treba također napomenuti da su kretanja na tržištu

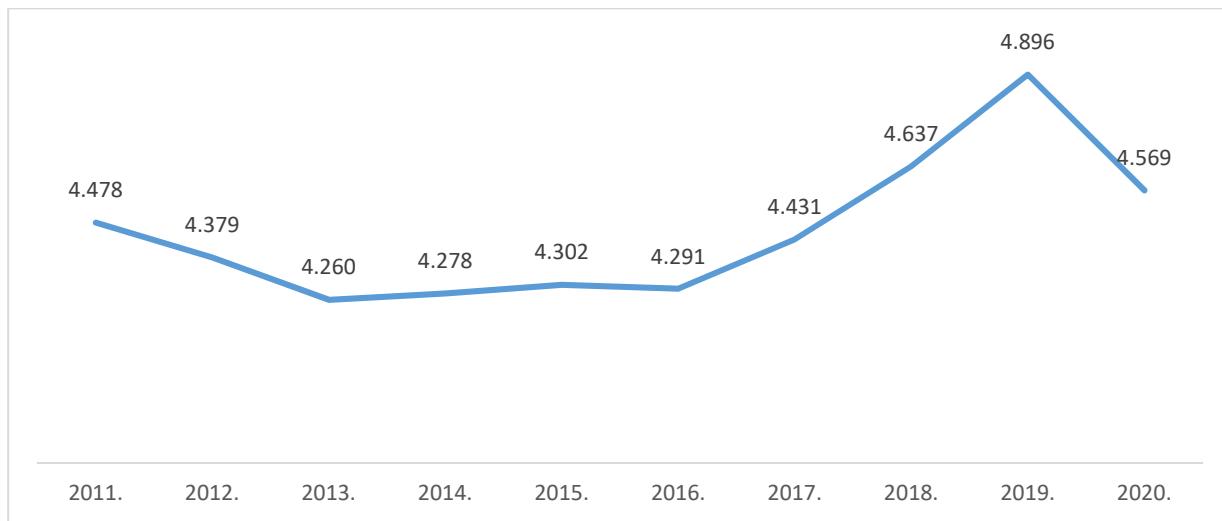
rada 2020. godine značajno determinirana ekonomskim posljedicama pandemije COVID-19, te je u odnosu na prethodnu godinu došlo do povećanja broja nezaposlenih i smanjenja zaposlenih u gradu Crikvenici u odnosu na 2019. godinu.

Grafikon 4.2. Kretanje broja nezaposlenih u gradu Crikvenici

Izvor: DZS

Grafikon 4.3. Kretanje zaposlenosti u gradu Crikvenici

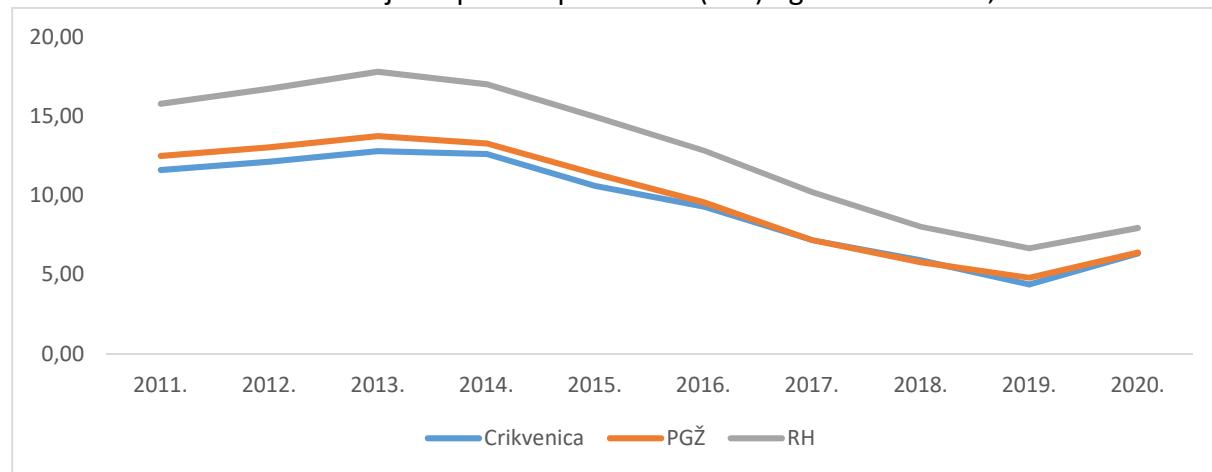

Izvor: DZS

Temeljem kretanja broja zaposlenih i nezaposlenih **može se zaključiti da je Grad ostvario pozitivne razvojne pomake s aspekta realizacije strateškog prioriteta 2.1.**, te da su različite mјere, projekti i aktivnosti doprinijeli navedenim pozitivnim trendovima. Takvu ocjenu

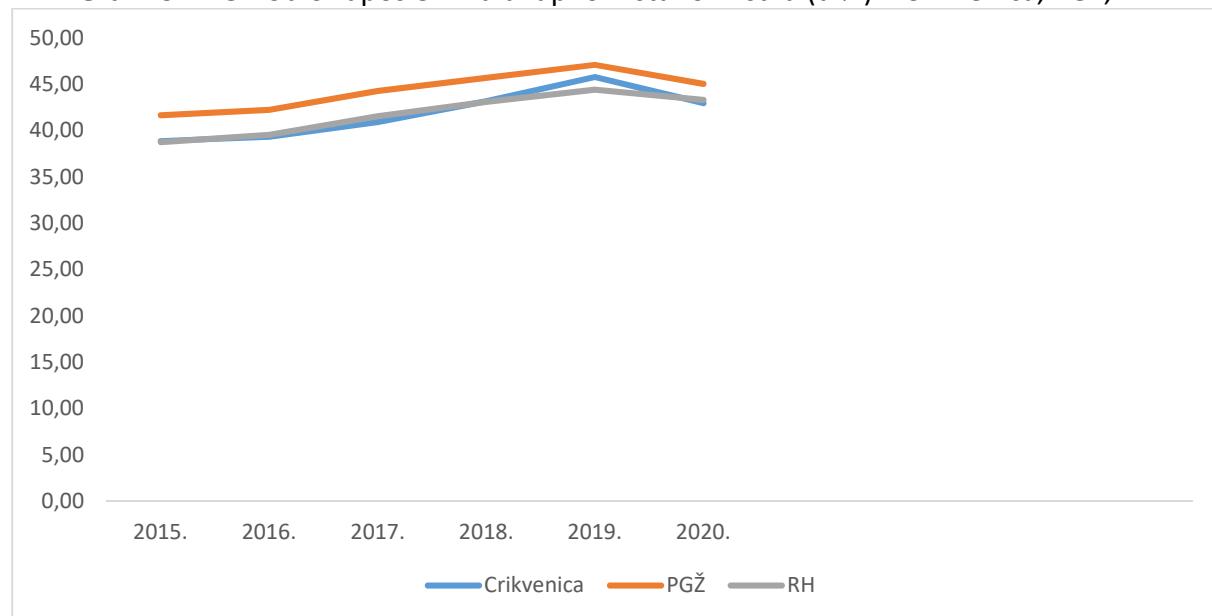
potvrđuju i relativni pokazatelji ishoda ovog strateškog prioriteta. Naime, na području grada Crikvenice došlo je do značajnog smanjenja stope nezaposlenosti, dok je istovremeno stopa zaposlenosti i stopa ekonomski aktivnog stanovništva imala uzlaznu putanju.

Grafikon 4.4. Kretanje stope nezaposlenosti (u %) - grad Crikvenica, PGŽ i RH

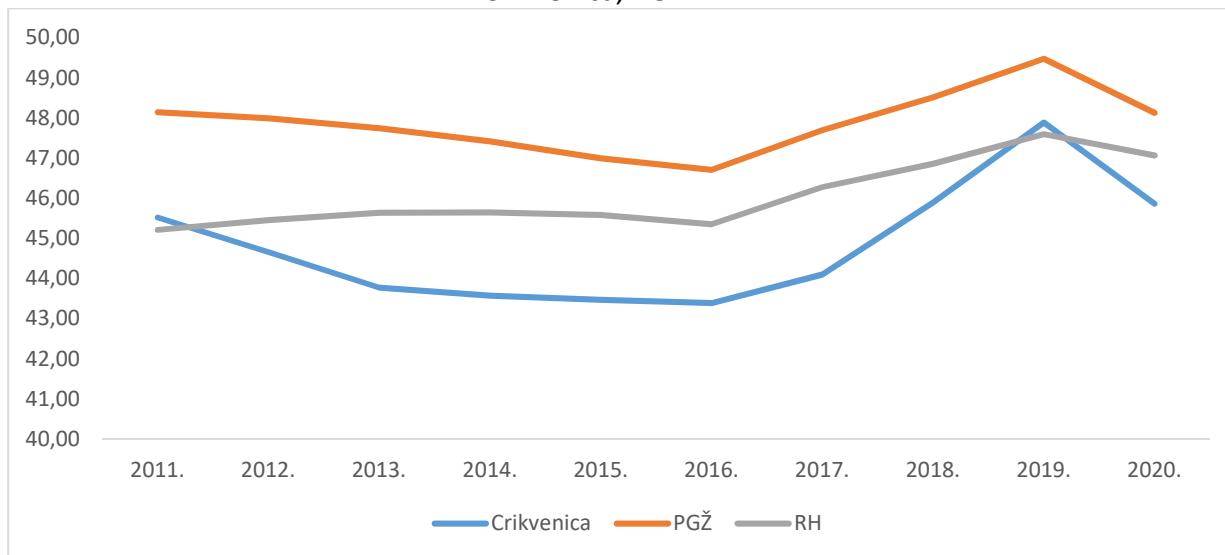
Izvor: DZS RH

Grafikon 4.5. Udio zaposlenih u ukupnom stanovništvu (u %) – Crikvenica, PGŽ, RH

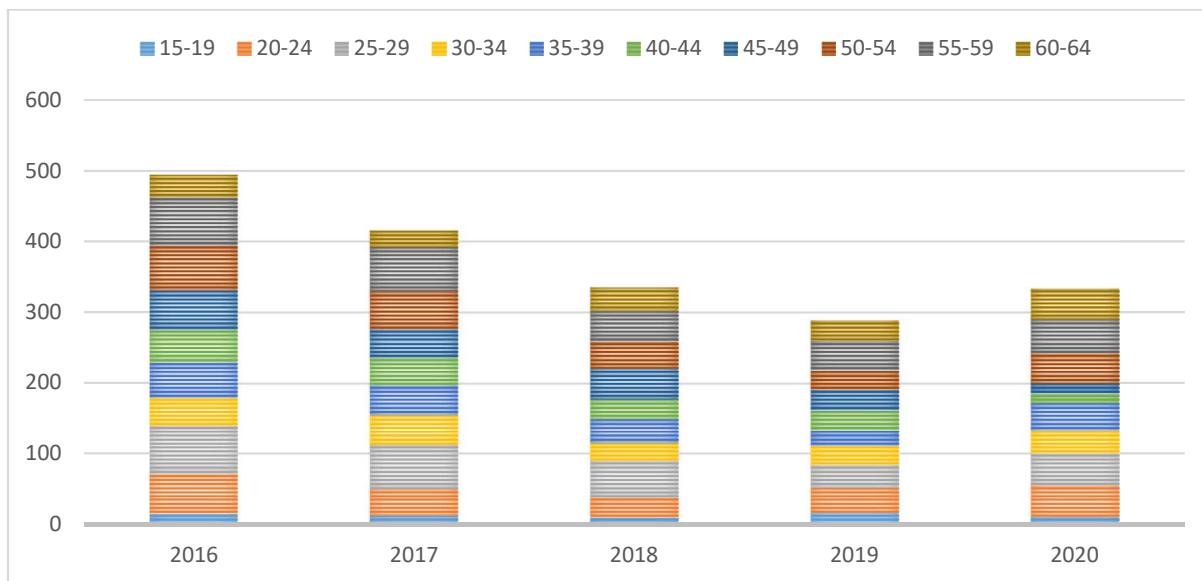
Izvor: DZS

Grafikon 4.6. Udio ekonomski aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu (u %) - Crikvenica, PGŽ i RH

Izvor: DZS

Iz prethodna tri grafikona također se zaključuje da su trendovi kretanja navedenih pokazatelja na svim razinama teritorijalnih jedinica (Grad, PGŽ, RH) istosmjerni, ali se donekle razlikuje dinamika i ostvarene vrijednosti. Tako se stopa nezaposlenosti u periodu provedbe Strategije na području Grada smanjila za 4,25%, što je nešto manje od županijske razine (4,97), te znatno sporije u odnosu na nacionalnu razinu (7,03). Ako se tome doda niža razina udjela zaposlenih i udjela ekonomski aktivnog stanovništva Grada u odnosu na PGŽ i RH, može se pretpostaviti da unatoč pozitivnim pomacima u realizaciji strateškog prioriteta 2.1., još uvijek postoje neiskorišteni ljudski resursi na lokalnom tržištu rada. O tome će biti potrebno voditi računa kod izrade novog strateškog dokumenta, odnosno oblikovanja mjera, aktivnosti i projekata s ciljem daljnog povećanja zaposlenosti i stupnja ekonomske aktivnosti domicilnog stanovništva. Na tu potrebu ukazuju i podaci o dobnoj strukturi nezaposlenih na području grada Crikvenice: najveći broj nezaposlenih je u skupinama od 25 do 29 godina i od 55 do 59 godina, što može ukazivati na teškoće pri pronašlasku prvog zaposlenja i teškoće pri zapošljavanju osoba starije dobi.

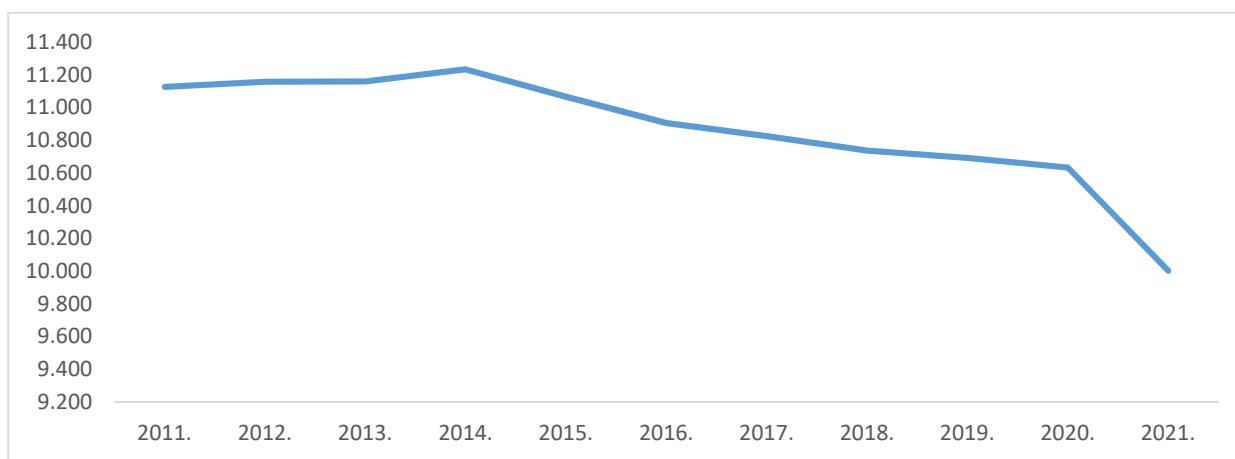
Grafikon 4.7. Dobna struktura nezaposlenih na području grada Crikvenice

Izvor: dokumentacija Grada Crikvenice

Jačanje mjera za poticanje zapošljavanja posebice mladog i obrazovanog stanovništva biti će potrebno i u slijedećem razvojnog razdoblju Grada jer su one nužan preduvjet zaustavljanja negativnih demografskih procesa, a što je i prema važećem strateškom dokumentu predstavljalo jedan od dva strateška cilja (SC2).

Iako se može zaključiti da je u razdoblju provedbe Strategije došlo do pozitivnih razvojnih pomaka i ishoda ostvarivosti strateškog prioriteta 2.1., oni ipak nisu doveli do željenih učinaka na razini ukupnog cilja: zaustavljanje negativnih demografskih procesa i razvoj ljudskih potencijala. U razdoblju od 2011. godine ukupno stanovništvo Grada kontinuirano se smanjuje.

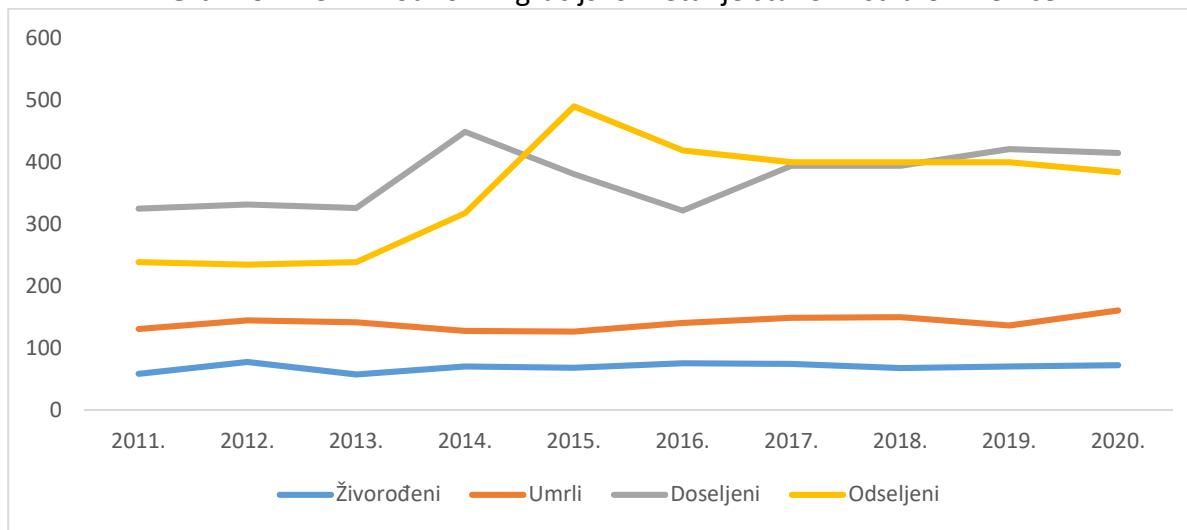
Grafikon 4.8. Ukupno kretanje stanovnika – Grad Crikvenica

Izvor: DZS, 2011. – 2020. procjena stanovništva sredinom godine; 2021. rezultati Popisa stanovništva

Između dva zadnja popisna razdoblja ukupan broj stanovnika Grada smanjio se za cca 10%, što odgovara i dinamici smanjenja broja stanovnika na području PGŽ i RH u istom razdoblju. Iako se u razdoblju od 2011. do 2020. broj živorođenih povećao (23,7% 2020. u odnosu na 2011.), u čitavom dugoročnom razdoblju broj umrlih bio je 2 puta veći u odnosu na broj rođenih. Na ukupno kretanje stanovništva pozitivno su utjecala migracijska kretanja, naime u istom razdoblju ukupan migracijski saldo iznosio je 235 stanovnika.

Grafikon 4.9. Prirodno i migracijsko kretanje stanovništva Crikvenice

Izvor: DZS

Obilježje razdoblja provedbe Strategije (2015.-2020.), ako se promatra po godinama, može se opisati kao kolebljivo kretanje nataliteta s laganim uzlaznim trendom, kontinuirani rast

mortaliteta, te kolebljivo migracijsko kretanje. Međutim i u ovom je periodu saldo demografske bilance⁹ Grada negativan za 600 stanovnika.

4.2. ANALIZA OSTVARENJA STRATEŠKOG PRIORITETA 2.2. JAČANJE OBRAZOVNE, ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE DIMENZIJE KVALITETE ŽIVOTA

U cilju zaustavljanja negativnih demografskih procesa i razvoja ljudskih potencijala, drugi prioritetni cilj važeće Strategije odnosi se na provođenje adekvatnih mjera, aktivnosti i projekata usmjerenih na realizaciju strateškog prioriteta 2.2., odnosno podizanje razine ljudskog kapitala i kvalitete života domicilnog stanovništva. Prioritet je bio prepoznat s obzirom na strateškim dokumentom određene slabosti i moguće prijetnje budućem razvoju. Te slabosti i prijetnje u okviru provedene SWOT analize odnose se na nepovoljnu starosnu i obrazovnu strukturu stanovništva, odseljavanje mlađeg stanovništva, neadekvatnu ponudu radne snage domicilnog stanovništva i strukturne disproporcije na tržištu rada, kao i sve većem udjelu starijih starosnih skupina u ukupnoj populaciji. Zbog toga su mjere i predložene aktivnosti bile fokusirane na različite aspekte obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije kvalitete živote na području grada Crikvenice.

Tablica 4.8. Planirane mjere i aktivnosti strateškog prioriteta 2.2.

STRATEŠKI PRIORITET	2.2. Jačanje obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije kvalitete života
MJERA	2.2.1. Unapređenje postojećeg obrazovnog sustava i usklađivanje s tržišnim potrebama
MJERA	2.2.2. Poticanje i provođenje različitih oblika i programa formalne i neformalne edukacije
MJERA	2.2.3. Poticanje uspostave centra za obrazovanje i edukaciju obrtnika
MJERA	2.2.4. Poticanje i organizacija različitih programa u funkciji zaštite i unaprjeđenja zdravlja (edukativno-zdravstveni programi, sport, rekreacija)
MJERA	2.2.5. Poboljšanje kvalitete života osoba starije životne dobi (izgradnja doma za starije osobe, organizacija dnevnog boravka za starije osobe)
MJERA	2.2.6. Provođenje socijalne skrbi za najugroženije skupine stanovnika
MJERA	2.2.7. Razvoj efikasne lokalne samouprave

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja grada Crikvenice 2014.-2022.

Za realizaciju strateškog prioriteta 2.2. planirani su slijedeći projekti:

⁹ Demografska bilanca prikazuje promjene ukupnog broja stanovnika na kraju razdoblja u odnosu na početno razdoblje

Multimedijalni centar (Crikvenica)
Izgradnja nogometnog sportskog centra (Crikvenica)
Dogradnja vrtića i škole (Crikvenica)
Školska sportska dvorana (Crikvenica)
Ulaganje u kulturnu infrastrukturu Grada
Modernizacija meteorološke postaje u Crikvenici
Izgradnja objekata za smještaj romskih obitelji (Crikvenica)
Izgradnja manjih sportskih centara (Crikvenica)
Gradski bazen
Dječji vrtić – dvorište
Hotspot

Izvor: Strategija gospodarskog razvijanja grada Crikvenice 2014.-2022.

4.2.1. Financijski pokazatelji provedbe mjera

Na osnovu podataka iz godišnjih Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenicu u razdoblju 2015.-2021., za provedbu mjera strateškog prioriteta 2.2. uloženo je nešto više od 44,5 milijuna kuna.

Tablica 4.9. Uložena sredstva za realizaciju SP 2.2. prema mjerama (u kn)

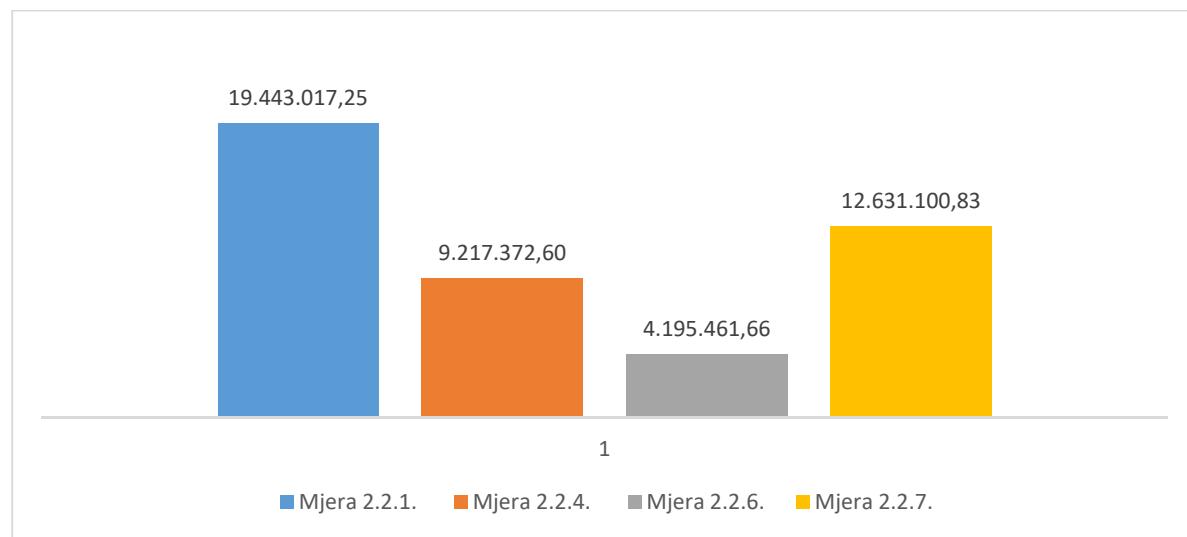
MJERA /godina	2.2.1. Unapređenje postojećeg obrazovnog sustava i usklađivanje s tržišnim potrebama	2.2.4. Poticanje I organizacija različitih programa u funkciji zaštite I unapređenja zdravlja	2.2.6. Provođenje socijalne skrbi za najugroženije skupine stanovnika	2.2.7. Razvoj efikasne lokalne samouprave	UKUPNO
2015.	466.947,73	168.494,61	183,95	1.191.733,50	1.827.359,79
2016.	411.173,32	72.315,93	951.620,67	1.581.816,37	3.016.926,29
2017.	3.095.153,52	403.319,80	1.875.208,82	1.819.396,28	7.193.078,42
2018.	12.783.300,21	173.082,15	464.512,50	5.426.774,81	18.847.669,67
2019.	884.935,08	1.837.449,58	867.425,35	1.138.594,79	4.728.404,80
2020.	888.345,19	1.590.835,22	6.478,08	737.531,86	3.223.190,35
2021.	913.162,20	4.971.875,31	30.032,29	735.253,22	6.650.323,02
ukupno	19.443.017,25	9.217.372,60	4.195.461,66	12.631.100,83	45.486.952,34
Struktura (%)	42,74	20,26	9,22	27,77	100,00

Izvor: Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenicu razdoblju 2015.-2021.

U promatranom periodu najveći iznos, 42,7% uložen je u realizaciju mjere za unapređenje postojećeg obrazovnog sustava i usklađivanje s tržišnim potrebama (mjera 2.2.1.) a koja se realizirala kroz kapitalna ulaganja u škole i opremu. Na razvoj efikasne lokalne samouprave (mjera 2.2.7.) utrošeno je 27,8% ukupnih sredstva s ciljem usklađivanja mogućnosti i resursa

lokalne samouprave sa njezinom ulogom u oblikovanju, iniciranju i provođenju gospodarske strategije lokalne zajednice. Temeljem navedenih izvora podataka, u provedbenom periodu Strategije ostala sredstva uložena je u mjeru 2.2.4. i 2.2.6.

Grafikon 4.10. Ulaganja za realizaciju mjera strateškog prioriteta 2.2. 2015.-2021. (u kn)

Izvor: Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenicu razdoblju 2015.-2021.

S obzirom na dostupne finansijske podatke Grada o planiranim i realiziranim ulaganjima u pojedine mjere SP 2.2., proizlazi da je stupanj realizacije bio cca 60%.

Tablica 4.10. Planirana i realizirana ulaganja u realizaciju SP 2.2., prema mjerama (u kn)

Godina	Izvršenje	mjera 2.2.1	mjera 2.2.4.	mjera 2.2.6.	mjera 2.2.7.	ukupno	% svih mjera SP 2.2.
2015.	Plan	1.467.000,00	180.990,00	612.170,71	677.163,95	2.937.324,66	
	Realizacija	466.947,73	168.494,61	183,95	1.191.733,50	1.827.359,79	62,21
2016.	Plan	428.166,00	76.200,00	1.980.000,00	2.945.745,81	5.430.111,81	
	Realizacija	411.173,32	72.315,93	951.620,67	1.581.816,37	3.016.926,29	55,56
2017.	Plan	8.158.225,96	316.999,00	2.103.800,00	7.040.419,50	17.619.444,46	
	Realizacija	3.095.153,52	403.319,80	1.875.208,82	1.819.396,28	7.193.078,42	40,82
2018.	Plan	13.715.396,21	1.847.100,00	567.540,00	6.256.377,00	22.386.413,21	
	Realizacija	12.783.300,21	173.082,15	464.512,50	5.426.774,81	18.847.669,67	84,19
2019.	Plan	1.241.434,31	1.690.220,81	1.032.643,28	1.220.140,85	5.184.439,25	
	Realizacija	884.935,08	1.837.449,58	867.425,35	1.138.594,79	4.728.404,80	91,20
2020.	Plan	1.425.507,27	4.714.100,00	7.024.148,32	1.189.500,00	14.353.255,59	
	Realizacija	888.345,19	1.590.835,22	6.478,08	737.531,86	3.223.190,35	22,46
2021.	Plan	1.028.836,95	5.305.876,56	286.643,13	1.405.072,50	8.026.429,14	

	Realizacija	913.162,20	4.971.875,31	30.032,29	735.253,22	6.650.323,02	82,86
ukupno	Plan	27.464.566,70	14.131.486,37	13.606.945,44	20.734.419,61	75.937.418,12	
	realizacija	19.443.017,25	9.217.372,60	4.195.461,66	12.631.100,83	45.486.952,34	59,90
% ukupne realizacije po mjerama		70,79	65,23	30,83	60,92	59,90	

Izvor: Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenicu razdoblju 2015.-2021.

Od financiranih mjera, najveća realizacija ostvarena je za Unapređenje postojećeg obrazovnog sustava i usklađivanja s tržišnim potrebama (mjera 2.2.1.), 70,8%, dok je na aktivnosti mjere 2.2.6. utrošeno svega 30,8% planiranih sredstava. Također, prema službenim izvješćima, nisu se financirale sve mjerne strateškog prioriteta SP 2.2., konkretno mjerne 2.2.2. Poticanje i provođenje različitih oblika i programa formalne i neformalne edukacije¹⁰, 2.2.3. Poticanje uspostave centra za obrazovanje i edukaciju obrtnika i 2.2.5. Poboljšanje kvalitete života osoba starije životne dobi.

U cilju jačanja svih dimenzija kvalitete života, ali i doprinosa realizacije ukupnom strateškom cilju 2., grad Crikvenica je u razdoblju provedbe Strategije provodio i slijedeće potporne mjerne:

- sredstva potpore za novorođeno dijete – za prvo dijete 3.000,00 kuna, za drugorođeno dijete 7.000,00 kuna, a za treće dijete Grad Crikvenica dodjeljuje potporu od 30.000,00 HRK
- potpora trudnicama u iznosu od 1.500,00 kuna (u 2021. godini 62 trudnice su dobile potporu)
- cijena vrtića – sufinanciranje od 65 % do 93 % ovisno o imovinskom stanju obitelji
- sufinanciranje školskih udžbenika za djecu slabijeg socijalnog statusa
- sufinanciranje školske prehrane
- sufinanciranje pomoćnika u nastavi
- sufinanciranje školskog prijevoza za učenike slabijeg socijalnog statusa
- sredstva potpore kroz stipendije učenicima i studentima (60 dodijeljenih stipendija u 2021. godini).

¹⁰ Iako se realizacija ove mjerne ne vodi kroz službeno navedene izvore (Izvješća o izvršenju plana razvojnih programa i Izvješća o provedbi strategije grada Crikvenicu razdoblju 2015.-2021.), od 2015. godine u suradnji s Ekonomskim fakultetom u Rijeci provodi se projekt „Edukacijom do uspjeha“, koji se sadržajno odnosi na realizaciju mjerne 2.2.2.

4.2.2. Izvršenje strateških projekata

Za realizaciju strateškog prioriteta 2.2. predviđena je realizacija 11 projekata. U slijedećoj je tablici dat kratak opis projekta, stupanj realizacije, te ukupno utrošena sredstva.

Tablica 4.11. Izvršenje projekata planiranih za realizaciju strateškog prioriteta 2.2.

NAZIV PROJEKTA	Kratki opis projekta/aktivnosti	Dosadašnji rezultati	Ukupan trošak dosadašnje provedbe u kn
Multimedijalni centar (Crikvenica)	Sastojao se je od ulaganja i radova uređenja „Stare škole“ kako bi gradske ustanove u kulturi i različite udruge u najkraće moguće vrijeme dobile adekvatne i primjerene prostore. Aktivnosti su se sastojale od pripreme projekta i rekonstrukcije objekta u Vinodolskoj 1, u Crikvenici. Pojedini sadržaji multimedijalnog centra planirani u projektu pod toč. 36	Novi poslovni prostori Gradske knjižnice otvoreni 26.12.2017.g., a multifunkcionalna dvorana 19.12.2017.g., Gradska vijećnica u travnju 2018.g., udruge useljene u srpanju 2018.g. Uređen djelomično okoliš. Nabavljena i ugrađena audiovizualna oprema dvorane Zora. Projekt sufinanciran sredstvima Ministarstva kulture.	
Izgradnja nogometnog sportskog centra (Crikvenica)- Pomoćno nogometno igralište	Projekt je planiran u cilju poboljšanje materijalnih uvjeta za razvoj sporta u Gradu Crikvenici i sastojao se je od izgradnje drenažnog sustava, postavljanja umjetne trave i ograđivanja prostora na kojem se mogu održavati treninzi i utakmice za „mali“ nogomet.	Pomoćno nogometno igralište izgrađeno u lipnju 2016.g., dano na upravljanje Eko-Murvica d.o.o.	998.237,89
Dogradnja vrtića i škole (Crikvenica-Jadranovo)	Projekt je proveden kako bi se osigurali uvjeti u skladu s pedagoškim standardima za održavanje nastave u osnovnoj školi do 4. razreda, te uvjeti za Dječji vrtić i otvaranje jasličkog programa u naselju Jadranovo. Aktivnosti projekta su se ogledale u izradi projekta i rekonstrukciji i dogradnji postojeće škole i vrtića u Jadranovu.	Projekt provođen od rujna 2012.- 14.01.2014. sufinanciran sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i EU fondova, osiguranih od EIB-a	15.047.324,81
Školska sportska dvorana (Crikvenica)	Projekt je ima za cilj osigurati sportsku dvoranu prvenstveno za učenike Osnovne škole Zvonka Cara koja nije imala sportske dvorane već se je tjelesni odgoj provodio dislocirano od Škole u Gradskoj sportskoj dvorani. Uz osnovni gore opisani cilj projekt je imao za cilj i osigurati dodatne termine za treninge sportskim udrugama. Aktivnosti su se sastojale od izrade projekta preko gradnje novog objekta.	Radovi započeti 18.09.2017.g., dvorana otvorena u prosincu 2018. godine. Projekt sufinanciran sredstvima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, projekt dovršen i u funkciji.	14.749.324,81
Ulaganje u kulturnu infrastrukturu Grada Crikvenice	Cilj ulaganja u kulturnu infrastrukturu je poboljšanje materijalnih uvjeta za razvoj kulture (omogućiti svakom građaninu pravo na zadovoljavanje kulturnih potreba ovisno o njegovim individualnim sklonostima i željama, te samim tim stvarati i osiguravati preduvjete za razvijanje kulturnih potreba). Aktivnosti: 1. Sufinanciranje pozornice, 2. nabavljeno 5 komada ugostiteljskih montažnih kioska, I montažna pozornica 3. Uređenje Ateljea Zvonka Cara	Aktivnosti su izvršene kako slijedi: 1. 2014.g. 2. 2015.g. 3. 2016.g. 4. 2019.g. 5. 2020.g. 6. Odustalo se od projekta 7. 2022.g.	1.224.452,37

	4. Uređenje nove Galerije 5. Izrada spomen obilježja "Vukovar" 6. Izrada umjetničke instalacije u projektu Lungomare art – EPK 2020 (neće se izvršiti) 7. Nabavljeno veliko uskršnje jaje za Trg Stjepana Radića		
Modernizacija meteorološke postaje u Crikvenici	Meteorološka postaja u Crikvenicu ima dugačku povijest i značajna je za početke turizma na području Grada Crikvenice koji je i započeo baš zbog dobrih meteoroloških uvjeta i kvalitete zraka. Dovršena je modernizacija meteorološke postaje.	Dovršena je modernizacija meteorološke postaje.	661.504,63
Izgradnja objekta za smještaj romskih obitelji (Crikvenica)	Romske obitelji su stanovnici Crikvenice koji žive u neadekvatnim uvjetima i u želji za poboljšanjem istih i što boljim uklapanjem u život Grada prišlo se izgradnji objekata za njihovo stovanje. Dovršena je izgradnja društvene zgrade, objekti 2a i 2b su useljeni, a za ostale objekte u tijeku je ishođenje građevinske dozvole. Izdane su građevinske dozvole za objekte 3a i 3b, te će se krenuti u pripremu troškovnika i pripremu javne nabave za njihovu izgradnju, a u očekuje se izdavanje građevinske dozvole za objekte 7a i 7b.	U 2020.godini izdane su građevinske dozvole za objekte 7a i 7b, ali na način da je objekt oznake 7b predviđen za uređenje Dnevnog boravka za starije osobe, te se očekuje prijava na mogućnost sufinanciranja iz EU fondova.	5.329.995,031
Izgradnja manjih sportskih centara (Crikvenica)	Bočalište Gornji kraj – Ladivić. U 2018. godini proveden natječaj i ugovoreni radovi koji su u tijeku. Planiran dovršetak radova do kraja 2021. U tijeku je izrada projektne dokumentacije za dvoranu otvorenog tipa u naselju Hrusta.	Objekt bočališta dovršen i u funkciji. U postupku ishođenje posebnih uvjeta na projektnu dokumentaciju.	38.710.855,52
Gradska jezgra centra naselja Selce	Aktivnosti na ovom projektu nisu još započele.	-	
Projekt CRIKVENICA CENTAR	Prva faza uređenja trga S.Radića izvedena, za dvije faze trga (park i paviljon ishođene građevinske dozvole)	Trg Stjepana Radića dovršen i u funkciji.	30.844.279,94
Gradski bazen	Priprema projektne dokumentacije. Proveden urbanističko-arhitektonski natječaj za izgradnju gradskog bazena i javne garaže u Crikvenici. Planska dokumentacija je izmijenjena. U narednom razdoblju potrebno je pripremiti projektnu dokumentaciju.	Novih aktivnosti na ovom projektu nije bilo.	525.074,63
Dječji vrtić-dvorište	Odobreno sufinanciranje od Ministarstva demografije. Radovi na uređenju su dovršeni, a objekt je u funkciji	Dovršeno i u funkciji	871.540,53
Hot Spot	Uspostavljeno 5 pristupnih točaka (2 u Crikvenici i po jedna u Jadranovu, Selcu i Dramlju) Traže se nova rješenja za bržu internet vezu zbog ograničenosti opreme, ista je stavljena van funkcije	S obzirom na opterećenost pristupa u određeno trenutku i time znatno usporen ili onemogućen rad na otvorenoj mreži, uvođenje rješenja otvorenog pristupa internetu za sada se neće uspostavljati	96.257,50

Izvor: dokumentacija Grada Crikvenice

Do sada ukupno uložena sredstva u provedbu navedenih projekata za realizaciju SP 2.2. iznose cca 5,4 milijarde kuna.

4.2.3. Pokazatelji ishoda strateškog prioriteta 2.2.

U ovom će se poglavljju analizirati i ocijeniti rezultati provedbenih mjera, aktivnosti i projekata koji su od strane grada Crikvenice poduzimani i realizirani radi ostvarenja strateškog prioriteta 2.2. Zajedno s postignutim učincima SP 2.1., rezultati tih provedbenih aktivnosti utjecali su na

ukupna postignuća strateškog cilja 2. Za analizu i ocjenu ostvarivosti strateškog prioriteta 2.2. korišteni su pokazatelji kvalitete života u dimenziji predškolskog odgoja, svih razina obrazovanja, te pokazatelji o korisnicima i kategorijama socijalne pomoći. Vremenski obuhvat analize odnosi se na razdoblje od 2011. godine do 2021. te posebno na razdoblje od 2015., kao početne godine provedbe Strategije.

U segmentu kvalitete života predškolskog odgoja, Grad Crikvenica izdvaja značajna proračunska sredstva, ukupno je u razdoblju od 2017. do 2020. godine uloženo 35.240.931 kuna. Dogradnja i opremanje dječjih vrtića u Dramlju i Jadranovu, te energetska obnova i uređenje dječjeg vrtića u Crikvenici, zasigurno je doprinijelo porastu kvalitete boravka djece u segmentu predškolskog odgoja.

Tablica 4.12. Pokazatelji kvalitete života – predškolski odgoj

Pokazatelji	2011./2012.	2014./2015.	2015./2016.	2019./2020.	2020./2021.
broj ustanova	4	4	4	4	4
djeca ukupno	283	267	277	305	329
zaposleni ukupno	43	52	45	60	60
Broj djece po ustanovi	70,8	66,8	69,3	76,3	82,3
Broj djece po zaposlenom	6,6	5,1	6,2	5,1	5,5

Izvor: DZS

Tablica 4.12. ukazuje na kontinuirani porast broja djece u vrtićima, ali i boj zaposlenih te smanjenje broja djece po zaposlenom čime se može omogućiti veća kvaliteta programa i aktivnosti za najmlađe stanovnike Grada. Broj djece vrtičke dobi u stalnom je porastu, te unatoč pozitivnim promjenama u kvaliteti osnovnih uvjeta funkciranja predškolskog odgoja, još uvijek dio djece ostaje neupisan. Zbog toga se planira gradnja dječjeg vrtića u Gornjem kraju i to za jasličku i vrtičku dob. Projekt se planira sufinancirati sredstvima EU.

Tablica 4.13. Broj upisane i djece na listi čekanja 2016./2017. – 2021./22.

Pedagoška godina	Broj upisane djece	Broj djece na listi čekanja
2016./17. (podaci iz ožujka 2017.)	291	20
2017./18. (podaci iz ožujka 2018.)	293	18
2018./19. (podaci iz ožujka 2019.)	315	14
2019./20. (podaci iz ožujka 2020.)	324	25
2020./21. (podaci iz ožujka 2021.)	323	30
2021./22. (podaci iz prosinca 2021.)	316	29

Izvor: Službena izvješća Dječjeg vrtića „Radost“

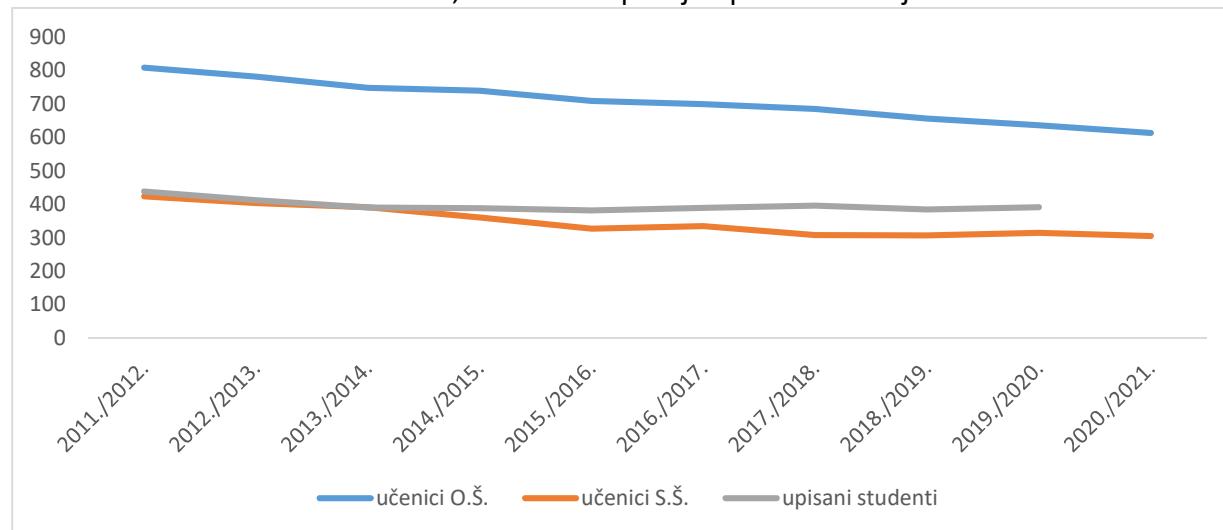
Osim već navedenih kapitalnih ulaganja u predškolsku infrastrukturu, kao jedno od značajnih postignuća u okviru SP 2.2. treba spomenuti da je projektom „*Radost*“ za *radost* koji je financiran sredstvima EU u iznosu od 4.953.456 kuna, osiguran boravak djece u dvije smjene i u produljenom boravku, što ima pozitivne učinke s aspekta zaposlenosti roditelja. No, kako bi se u budućem razdoblju omogućio upis svoj djeci s područja grada Crikvenice, trebat će povećati postojeće kapacitete predškolskih ustanova.

Osim za predškolsko obrazovanje, Grad sukladno svojim nadležnostima kontinuirano ulaže i u kvalitetu života učenika osnovne, ali i srednjoškolske razine obrazovanje, te studente.

Za osnovnoškolsko obrazovanje (sufinanciranje prehrane učenicima, produženi boravak učenika, sufinciranje dodatnih potreba u osnovnoškolskom obrazovanju, nabavku radnih bilježnica za sve učenike) Grad je u razdoblju od 2017. do 2020. godine ukupno izdvojio 18.737.162 kn. Za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje Grad izdvaja sredstva za stipendiranje nadarenih učenika i studenata, sufinciranje prijevoza učenika i studenata i sufinciranje dodatnih potreba u srednjoškolskom obrazovanju te je u razdoblju od 2017. do 2020. godine ukupno izdvojio 2.290.856,75 kn. Također kontinuirano se provodi program stipendiranja učenika srednjih škola i studenata. Sustav stipendiranja podrazumijeva dodjelu stipendija na mjesечноj bazi, tijekom 10 mjeseci, tako da iznos mjesечne stipendije za učenike srednjih škola iznosi 500,00 kn, a za studente 800,00 kn. Ukupno je od 2017. do 2020. g. dodijeljeno 212 stipendija ukupne vrijednosti 1.334.500,00 kn.

Unatoč ovim kontinuiranim mjerama za jačanje obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije (SP 2.2.), broj učenika osnovnih i srednjih škola, upisanih na više razine obrazovanja (studenti) se smanjuje.

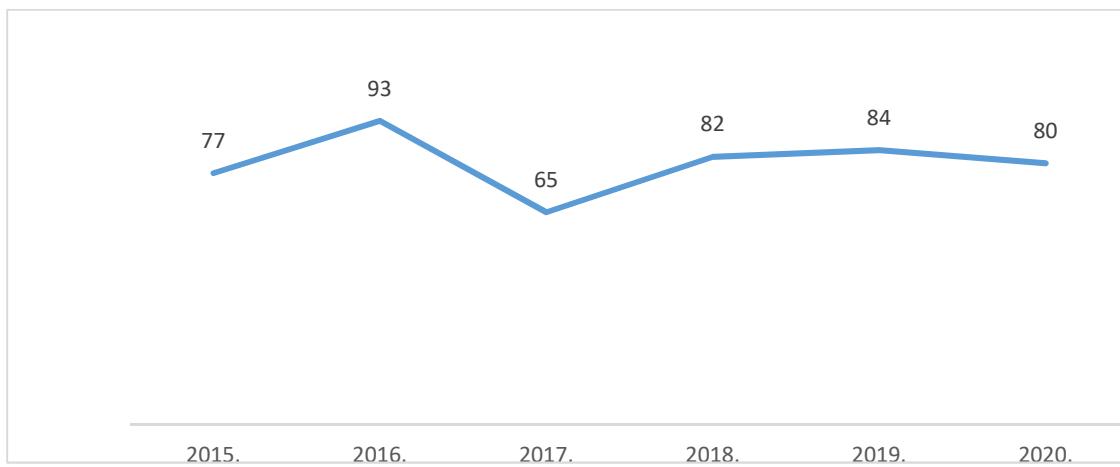
Grafikon 4.11. Kretanje broja učenika u osnovnim i srednjim školama te upisanih studenata na stručni, sveučilišni i poslijediplomski studij

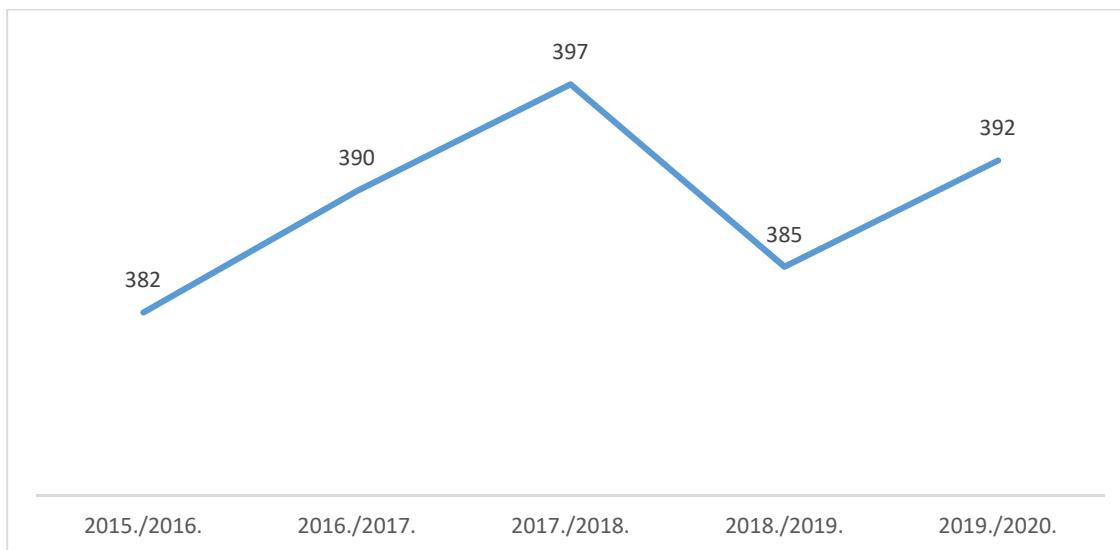
Izvor: DZS

Smanjenje broja učenika u osnovnim i srednjih školama rezultat je već navedenih depopulacijskih kretanja na području Grada, kako dugoročno između dva popisna razdoblja, tako i u razdoblju provedbe Strategije. Takva kretanja dovela su i do promjene u omjeru broja učenika u odnosu na broj učitelja, što u ovom slučaju ne možemo tumačiti kao pozitivnu promjenu u smislu podizanja kvalitete nastavnog procesa. Primjerice školske godine 2011./2012. broj učenika na jednom učitelja osnovnih škola u gradu Crikvenici iznosio je 10,1, a 2020./2021. godine 8,1. Na razini srednjih škola taj se omjer smanjio s 13,4 na 9,2 za ista razdoblja.

Ako se promatraju pokazatelji za upisane i završene studente, posebno za razdoblje provedbe Strategije, ipak se može, unatoč kolebljivim kretanjima govoriti o pozitivnim trendovima.

Grafikon 4.12. Završeni studenti grada Crikvenice

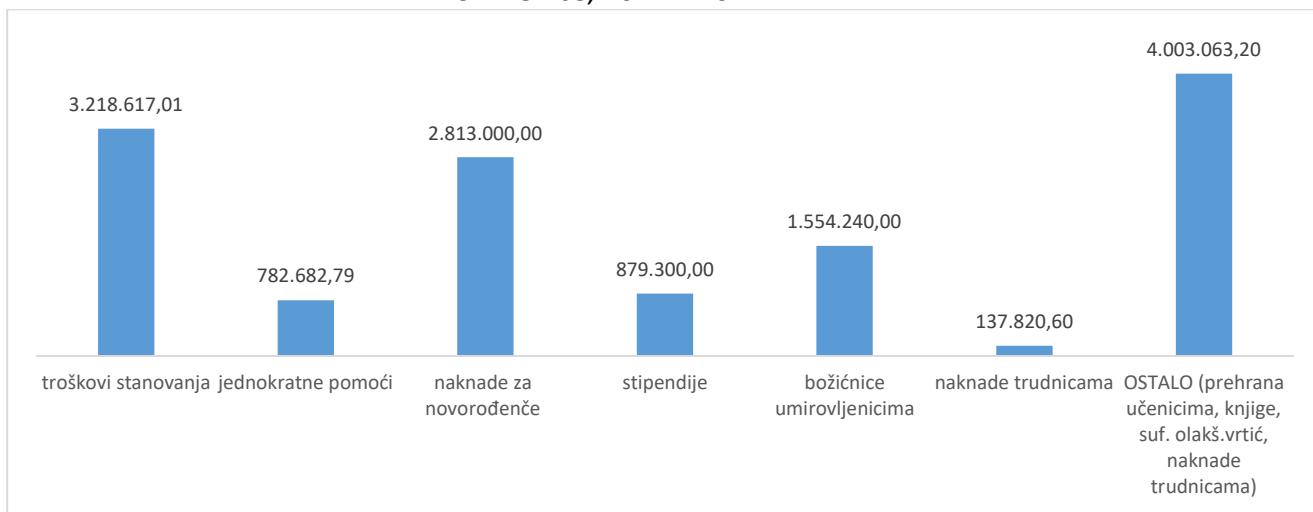
Izvor: DZS

Grafikon 4.13. Upisani studenti grada Crikvenice

Izvor: DZS

U cilju jačanja svih dimenzija kvalitete života, različitim mjerama socijalnog programa Grad utječe na smanjenje socijalne ranjivosti najugroženijih skupina stanovnika. U razdoblju od 2014. do 2021. godine utrošeno je 13.388.723 kn.

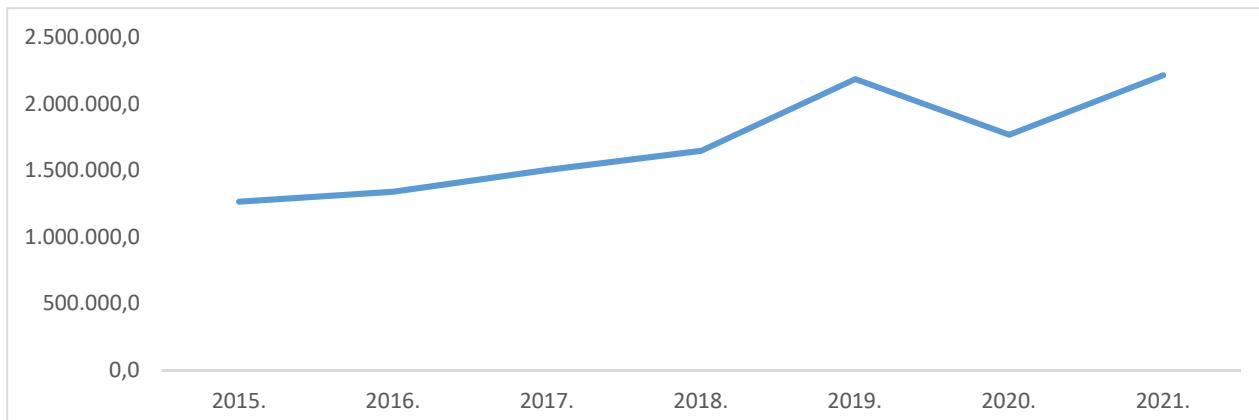
Grafikon 4.14. Utrošena sredstava (kn) za provedbu programa socijalnih usluga Grada Crikvenice, 2014 – 2021.

Izvor: Grad Crikvenica

Od ukupno utrošenih sredstava, najveći udio za realizaciju socijalnog programa grada Crikvenice odnosi se na različite potpore učenicima, naknade trudnicama, olakšice za predškolski odgoj. Treba istaknuti da su se ukupna sredstva za različite kategorije korisničkih prava u razdoblju provedbe strategije kontinuirano povećavala, izuzev 2020. godine.

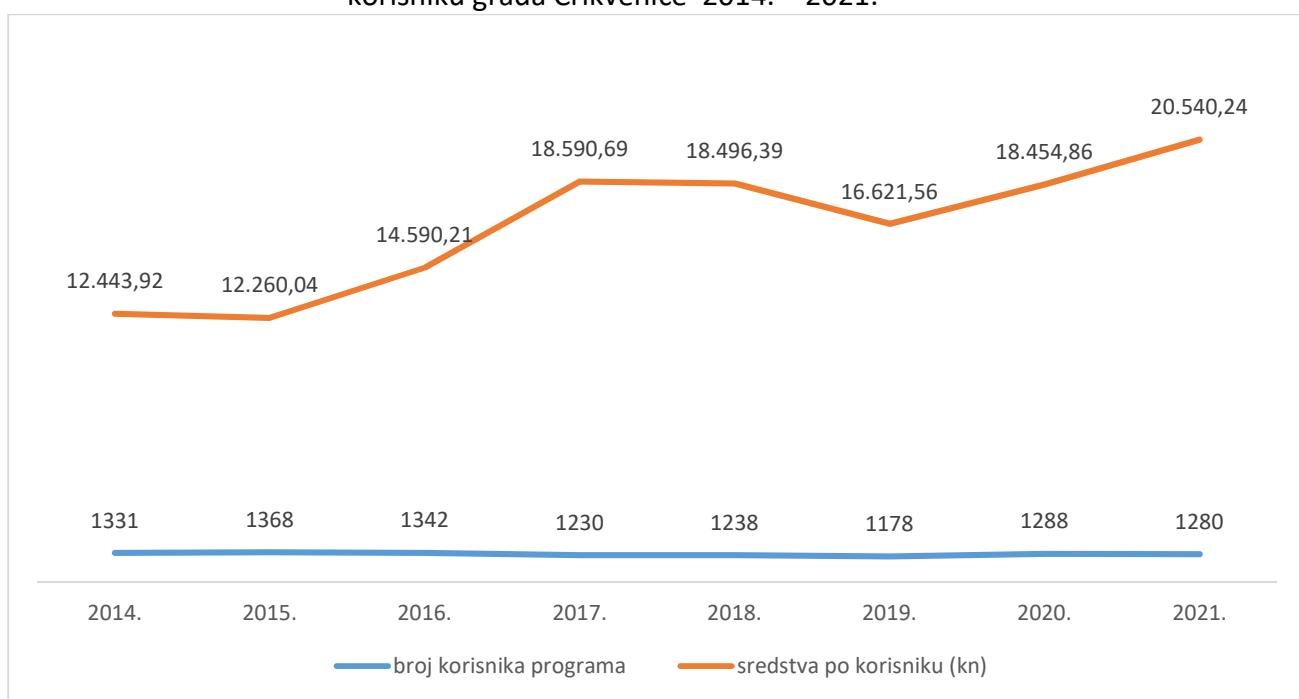
Grafikon 4.15. Kretanje utrošenih sredstva (kn) socijalnog programa grada Crikvenice 2015.-2021.

Izvor: Grad Crikvenica

Rezultati provedbe socijalnih mjera mogu se ocijeniti pozitivno, s obzirom da je u promatranom periodu došlo do smanjenja broja korisnika socijalnih usluga za cca 4% uz istovremeno prosječno povećanja utrošenih sredstava programa socijalne pomoći za 65%.

Grafikon 4.16. Broj korisnika socijalnog programa i vrijednost utrošenih sredstava po korisniku grada Crikvenice 2014. – 2021.

Izvor: Grad Crikvenica

Zaključno, pokazatelji u području kvalitete predškolskog obrazovanja, te osnovnog, srednjoškolskog i tercijarnog, a u okviru realizacije strateškog prioriteta 2.2., uglavnom ukazuju na pozitivne promjene i razvojne učinke mjera, aktivnosti i projekata koji su bili usmjereni na SP 2.2. Pozitivni ishodi nedvojbeno se odnose na kvalitetu predškolskog odgoja; s kolebljivim kretanjima, pozitivnim se mogu ocijeniti i promjene u okviru tercijarnog obrazovanja u razdoblju provedbe Strategije, dok se temeljem kretanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama, ne mogu konstatirati pozitivne promjene unatoč značajnim sredstvima i ulaganjima od strane Grada. No, smanjenje učeničke populacije složen je problem i njegovi uzroci imaju znatno širu dimenziju nego što su samo ekonomska i demografska kretanja na području grada Crikvenice. Dubljom analizom stanja na području Grada, uvažavajući važne promjene u okruženju, moći će se detaljno detektirati i strukturirati uzroci još uvijek nepovoljnih demografskih kretanja i njihove prijetnje za brži ekonomski razvoj Crikvenice. Mjere socijalnog programa koje su također bile usmjerene na realizaciju SP 2.2., polučile su pozitivne ishode s aspekta jačanja socijalne dimenzije kvalitete života lokalnog stanovništva.

4.3. OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 2.

S obzirom na finansijsku pokazatelje realizacije pojedinih mjera strateškog cilja 2., kao i sve analizirane pokazatelje ishoda prioriteta SP 2.1. i 2.2., zaključna ocjena o realizaciji ovog strateškog je da je postignut djelomični uspjeh.

Strateški prioriteti 2.1. i 2.2. bili su fokusirani na zaustavljanje negativnih demografskih procesa i razvoj ljudskih potencijala grada Crikvenice. Realizacijom velikog broja mjera, aktivnosti i projekata u razdoblju provedbe Strategije ostvareni su razvojni pomaci na tržištu rada, u sektoru poduzetništva, te jačanju ključnih dimenzija kvalitete života domicilnog stanovništva. Iz prethodne analize koja se odnosi na ostvarenje strateških prioriteta 2.1. i 2.2., vidljivo je da su mjere, aktivnosti i projekti koji su poduzimani od strane Grada rezultirali pozitivnim razvojnim pomacima i učincima.

No, ocjenjujući ukupnost realizacije strateškog cilja 2 mora se konstatirati da su se negativni demografski procesi u smislu kretanja stanovništva i pojedinih komponenti tog kretanja nastavili i u periodu nakon donošenja i provedbe Strategije.

Tablica 4.14. Učinci mjera, aktivnosti i projekata strateških prioriteta 2.1. i 2.2. i ocjena strateškog cilja 2.

STRATEŠKI PRIORITETI	Učinci mjera, aktivnosti i projekata	OCJENA OSTVARENJA STRATEŠKOG CILJA 2., temeljem učinaka SP 2.1. i 2.2.
2.1. Visok stupanj zaposlenosti domicilnog stanovništva	<ul style="list-style-type: none"> - povećan broj zaposlenih - smanjena nezaposlenost i stopa nezaposlenosti - Povećana stopa zaposlenosti i stopa ekonomski aktivnosti stanovništva 	DJELOMIČNO POZITIVNA
2.2. Jačanje obrazovne, zdravstvene i socijalne dimenzije kvalitete života	<ul style="list-style-type: none"> - Povećan broj djece u vrtićima - Smanjen broj djece po zaposlenom u vrtićima - Povećan broj diplomiranih i završenih studenata - Smanjen broj korisnika programa socijalnih usluga - Povećana naknada socijalnih programa po korisniku 	DJELOMIČNO POZITIVNA

Izvor: priredili autori

Značajni pozitivni učinci strateških prioriteta 2.1. i 2.2. ipak nisu doveli do željenih razvojnih pomaka definiranih dijelom strateškog cilja 2. koji se odnosi na zaustavljanje negativnih demografskih procesa. Kao što je prikazano u prethodnoj analizi, na području Grada ukupan broj stanovnika kontinuirano se smanjuje. No, ako se promatraju kretanja unutar zadnja dva popisna razdoblja kao i period provedbe Strategije, opaža se blagi porast nataliteta, što se može povezati s pozitivnim rezultatima i ishodima različitih mjera i aktivnosti Grada, ali ostale komponente kretanja stanovništva Grada utječu na njegovo ukupno smanjenje. Ipak, s obzirom na složenost uzroka, te prisutnost depopulacijskih procesa na području čitave Hrvatske, a na osnovu većine analiziranih pokazatelja ishoda SP 2.1. i 2.2., moguće je zaključiti da su realizirane mjere, aktivnosti i projekti barem ublažile nepovoljna demografska kretanja na području Grada. Prilikom izrade novog strateškog dokumente biti će potrebno detaljno sagledati uzroke demografskog pražnjena i prijetnje tog procesa za budući, brži ekonomski razvoj Crikvenice. Također, radi zaustavljanja dalnjih depopulacijskih kretanja posebnu pažnju prilikom izrade nove Strategije treba usmjeriti i na veće korištenje postojećih ljudskih resursa, odnosno porast udjela zaposlenih i povećanju ekonomske aktivnosti stanovništva Grada, naročito mlađih dobnih skupina kod kojih je prisutna najveća razina nezaposlenosti.

5. SUBJEKTIVNA PROCJENA LOKALNOG STANOVNIŠTVA O ISHODIMA I UČINCIMA PROVEDBE STRATEGIJE

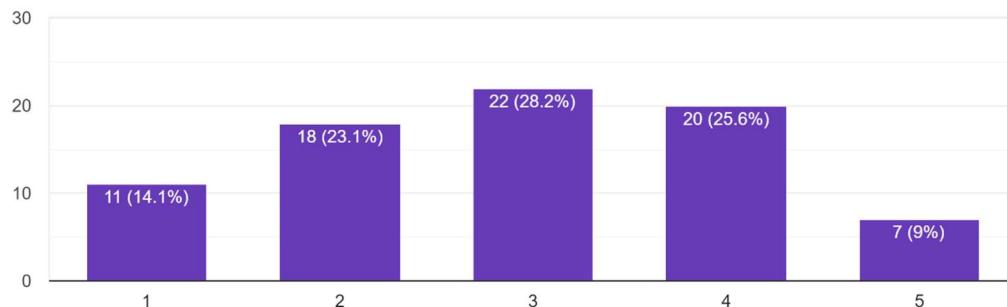
Kao što je već istaknuto u 2. poglavlju, subjektivna procjena lokalnog stanovništva o ishodima i učincima provedbe Strategije temeljila se na anketnom istraživanju provedenom na uzorku od 78 ispitanika, od kojih 59% ženskog spola i 41% muškog spola. U pogledu starosnih obilježja ispitanika obuhvaćenih anketom, najveći dio pripada dobnoj skupini 46-55 godina (30,8%), a najmanji dobним skupinama +65 godina (2,6%) i 16-25 godina (3,8%). Od preostalih ispitanika, njih 26,9% pripada dobnoj skupini 26-35 godina, 23,1% pripada dobnoj skupini 36-45 godina i 12,8% pripada dobnoj skupini 56-65 godina. Većina ispitanika ima završen jedan od oblika tercijarnog obrazovanja, pri čemu je 51,3% ispitanika završilo visoku školu ili fakultet, dok je 6,4% ispitanika završilo magisterij ili doktorat znanosti. Preostali dio ispitanika, odnosno 42,3% završilo je srednju ili strukovnu školu. Čak 84,6% ispitanika je zaposleno, 9% je nezaposleno, 5,1% je u mirovini, a svega 1,3% ispitanika ide u školu ili studira. Ukupno gledajući, većina ispitanika (51,28%) djelomično je upoznata s glavnim strateškim ciljevima i prioritetima Strategije, 24,36% je upoznato i 24,36% nije upoznato sa strateškim ciljevima i prioritetima.

U nastavku su grafički prikazani zbirni rezultati odgovora na anketna pitanja u kojima su ispitanici ocjenom od 1 do 5 trebali ocijeniti koliko su zadovoljni s pojedinim aspektima razvoja Grada Crikvenice (Ocjena 1: vrlo nezadovoljan; Ocjena 2: nezadovoljan; Ocjena 3: osrednje; Ocjena 4: zadovoljan; Ocjena 5: vrlo zadovoljan).

Grafikon 5.1. Zadovoljstvo ispitanika s napretkom u kvaliteti života u gradu Crikvenici

Koliko ste zadovoljni s napretkom u općoj kvaliteti života u gradu Crikvenici u posljednjih 10 godina?

78 responses

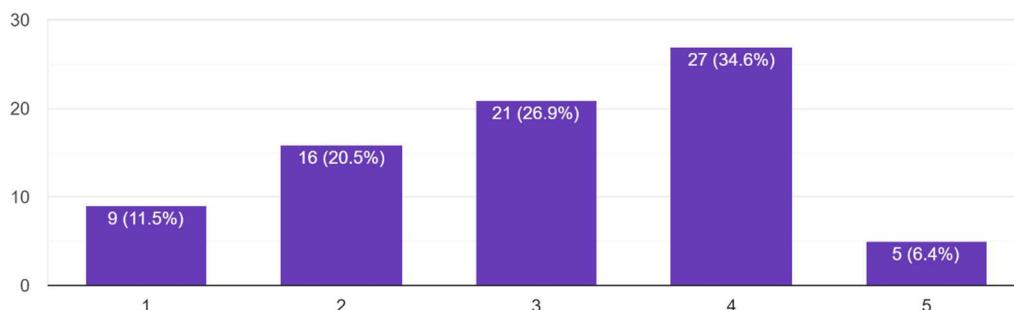
Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

Rezultati ankete pokazali su da je većina ispitanika osrednje zadovoljno (28,2%) i zadovoljno (25,6%) s ostvarenim napretkom u općoj kvaliteti života tijekom razdoblja provedbe Strategije, a 9% ispitanika je izrazito zadovoljno s ovim aspektom razvoja Grada. S druge strane, rezultati ankete ukazuju kako 23,1% ispitanika nije zadovoljno s ostvarenim napretkom u kvaliteti života, dok je 14,1% ispitanika u tom pogledu vrlo nezadovoljno.

Grafikon 5.2. Zadovoljstvo ispitanika s komunalnim standardima u gradu Crikvenici

Koliko ste zadovoljni s povećanjem komunalnog standarda u gradu Crikvenici u posljednjih 10 godina?

78 responses

Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

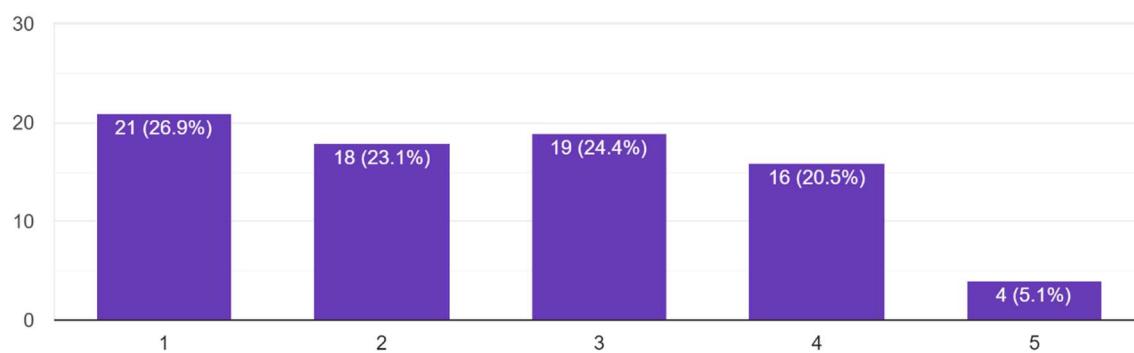
Za razliku od opće kvalitete života, relativno manji broj ispitanika nije zadovoljno s povećanjem komunalnog standarda u Gradu. Prema rezultatima ankete prikazanim na grafikonu 5.2., 11,5% ispitanika je vrlo nezadovoljno s povećanjem komunalnog standarda, a 20,5% ispitanika

je nezadovoljno. Suprotno tome, čak 34,6% ispitanika je zadovoljno s povećanjem komunalnog standarda, 6,4% je vrlo zadovoljno, dok je 26,9% osrednje zadovoljno.

Grafikon 5.3. Zadovoljstvo ispitanika sa sveukupnim turističkim razvojem i povećanjem kvalitete turističke ponude u gradu Crikvenici

Koliko ste zadovoljni sa sveukupnim turističkim razvojem i povećanjem kvalitete turističke ponude na području Grada Crikvenice u posljednjih 10 godina?

78 responses

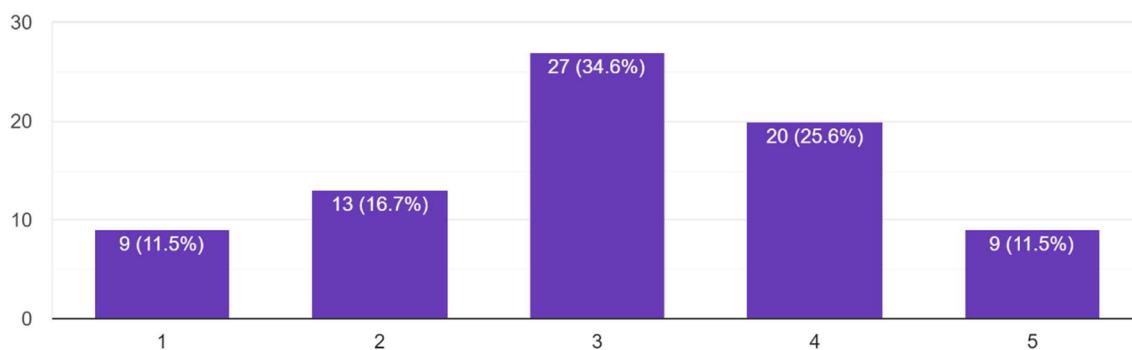
Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

Zbirni rezultati dijela ankete koji se odnosi na ispitivanje zadovoljstva ispitanika s turističkim razvojem i kvalitetom turističke ponude pokazali su relativno nepovoljniju distribuciju odgovora u odnosu na utvrđeno zadovoljstvo s općom kvalitetom života i komunalnim standardom. Naime, čak 26,9% ispitanika vrlo je nezadovoljno s turističkim aspektom razvoja Grada, a 23,1% je nezadovoljno. Srednju razinu zadovoljstva iskazalo je 24,4% ispitanika, dok je 20,5% ispitanika zadovoljno s turističkim razvojem i povećanjem kvalitete turističke ponude na području Grada. Svega 5,1% ispitanika je vrlo zadovoljno s razvojnim ishodima Strategije u kontekstu turizma.

Grafikon 5.4. Zadovoljstvo ispitanika s kvalitetom prirodnih sastavnica okoliša na području Grada

Koliko ste zadovoljni s kvalitetom prirodnih sastavnica okoliša na području Grada Crikvenice? (npr. mora, zraka, čistoća svih javnih površina itd.)

78 responses

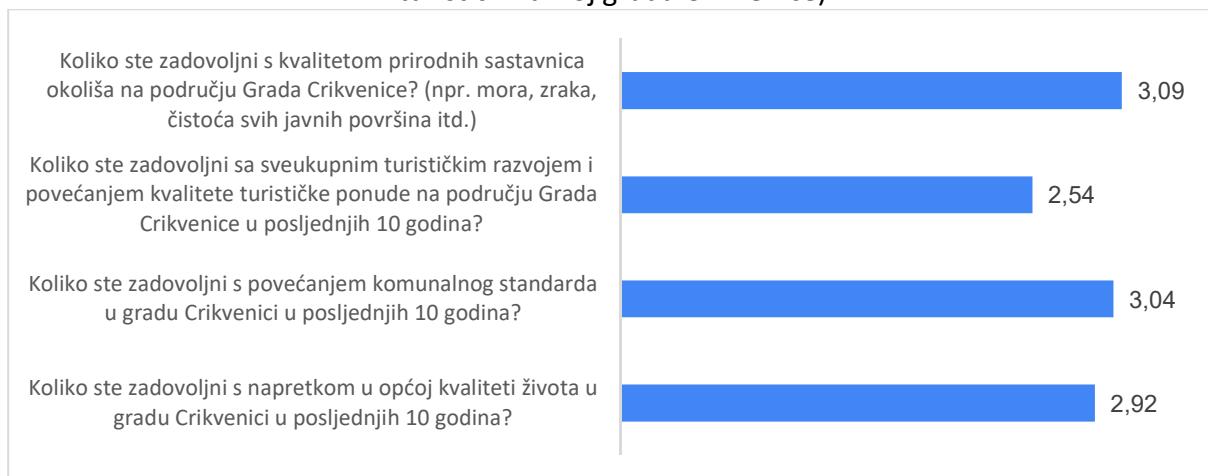

Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

S obzirom na rezultate subjektivne ocjene kvalitete prirodnih sastavnica okoliša Grada, većina ispitanika je osrednje zadovoljno (34.6%) i zadovoljno (25,6%), dok je 11.5% ispitanika vrlo zadovoljno. Za razliku od toga, 16.7% ispitanika je nezadovoljno, 11,5% ispitanika je vrlo nezadovoljno kvalitetom prirodnih sastavnica okoliša na području Grada.

Na temelju prethodno ilustriranih rezultata ankete, na sljedećem grafikonu prikazane su prosječne ocjene kojima su anketom obuhvaćeni ispitanici ocijenili analizirane aspekte razvoja Grada.

Grafikon 5.5. Prosječne ocjene ispitanika (kvalitetu života i okoliša, komunalni standard i turistički razvoj grada Crikvenice)

Izvor: Izrada autora na temelju rezultata ankete

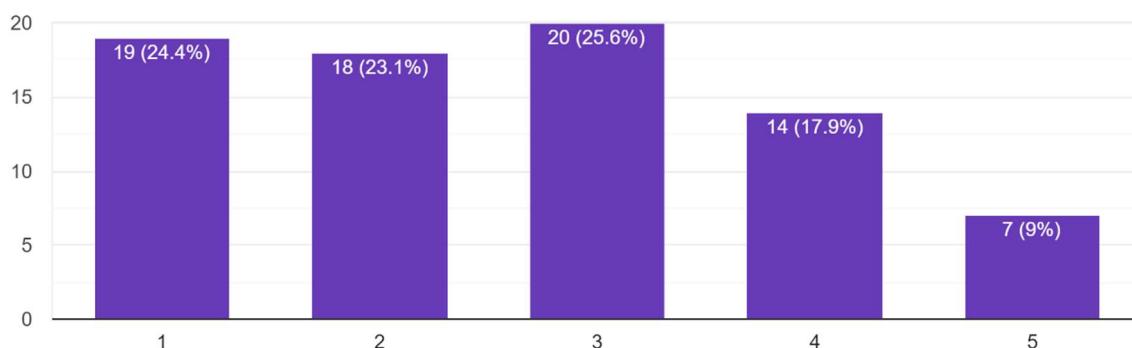
Prosječno gledajući, anketirani ispitanici osrednje su zadovoljni s ishodima provedbe Strategije u pogledu povećanja opće kvalitete života i komunalnog standarda, turističkim razvojem i povećanjem kvalitete turističke ponude te kvalitetom prirodnih sastavnica okoliša na području Grada. Sukladno tome, može se zaključiti da je iz perspektive subjektivne procjene ispitanika provedba Strategije dobila prolaznu ocjenu, s tim da je prosječna ocjena turističkog razvoja i povećanja kvalitete turističke ponude Grada na samoj granici između nezadovoljstva i osrednjeg zadovoljstva - 2,54.

U nastavku su grafički prikazani zbirni rezultati odgovora na anketna pitanja u kojima su ispitanici trebali ocjenom od 1 do 5 ocijeniti u kojoj mjeri se slažu s pojedinim tvrdnjama (Ocjena 1: uopće se ne slažem; Ocjena 2: uglavnom se ne slažem; Ocjena 3: ne mogu ocijeniti; Ocjena 4: uglavnom se slažem; Ocjena 5: u potpunosti se slažem).

Grafikon 5.6. Ocjena mogućnosti zapošljavanja u gradu Crikvenici

U posljednjih 10 godina povećala se mogućnost zapošljavanja na području Grada Crikvenice.

78 responses

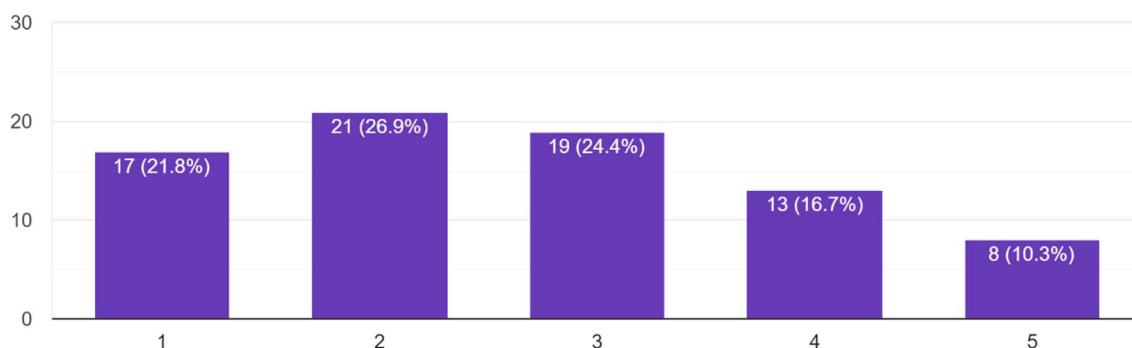
Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

Rezultati ankete indiciraju da se većina ispitanika (47,5%) uglavnom ne slaže ili uopće ne slaže s tvrdnjom da se u posljednjih 10 godina povećala mogućnost zapošljavanja na području Grada, dok se maji dio ispitanika (26,9%) uglavnom slaže ili u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Za razliku od toga, 25,6% ispitanika ne može ocijeniti da li je došlo povoljnih trendova na lokalnom tržištu rada po pitanju ponude radnih mesta.

Grafikon 5.7. Ocjena povoljnosti okruženja u gradu Crikvenici u pogledu poslovanja i pokretanja vlastitog posla

U posljednjih 10 godina Grad Crikvenica postao je povoljnije okruženje za poslovanje i pokretanje vlastitog posla.

78 responses

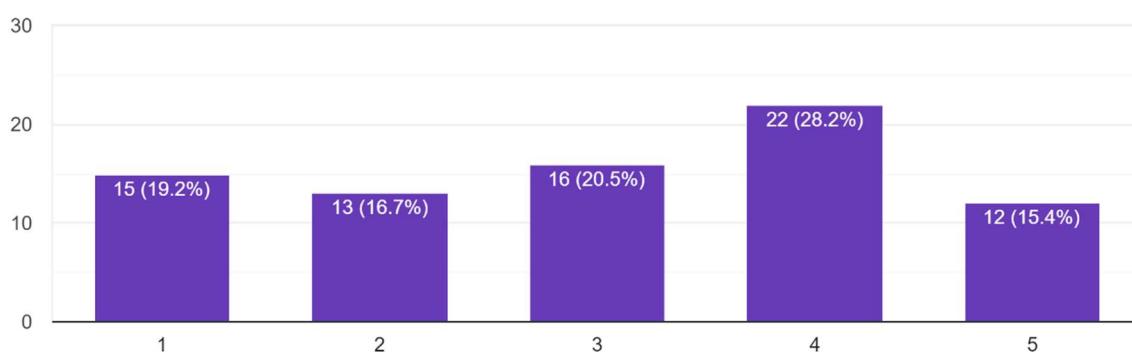
Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

Kao što je i očekivano, odgovori koji se odnose na ocjenu povoljnosti okruženja za poslovanje i pokretanje posla slični su ocjenama u vezi mogućnosti zapošljavanja na području Grada. Pritom, najveći dio ispitanika (26,9%) se uglavnom ne slaže s tvrdnjom da je Grad u posljednjih 10 godina postao povoljnije okruženje za poslovanje i pokretanje vlastitog posla, a 21,8% ispitanika se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. S druge strane, ukupno 27% ispitanika se uglavnom slaže ili se u potpunosti slaže, dok 24,4% ispitanika ne može ocijeniti da li je za vrijeme provedbe Strategije došlo do razvojnog pomaka na području Grada u kontekstu razmatrane tvrdnje.

Grafikon 5.8. Ocjena povoljnosti okruženja u gradu Crikvenici u pogledu zasnivanja obitelji i obiteljskog života

Grad Crikvenica postao je povoljno okruženje za zasnivanje obitelji i obiteljski život.

78 responses

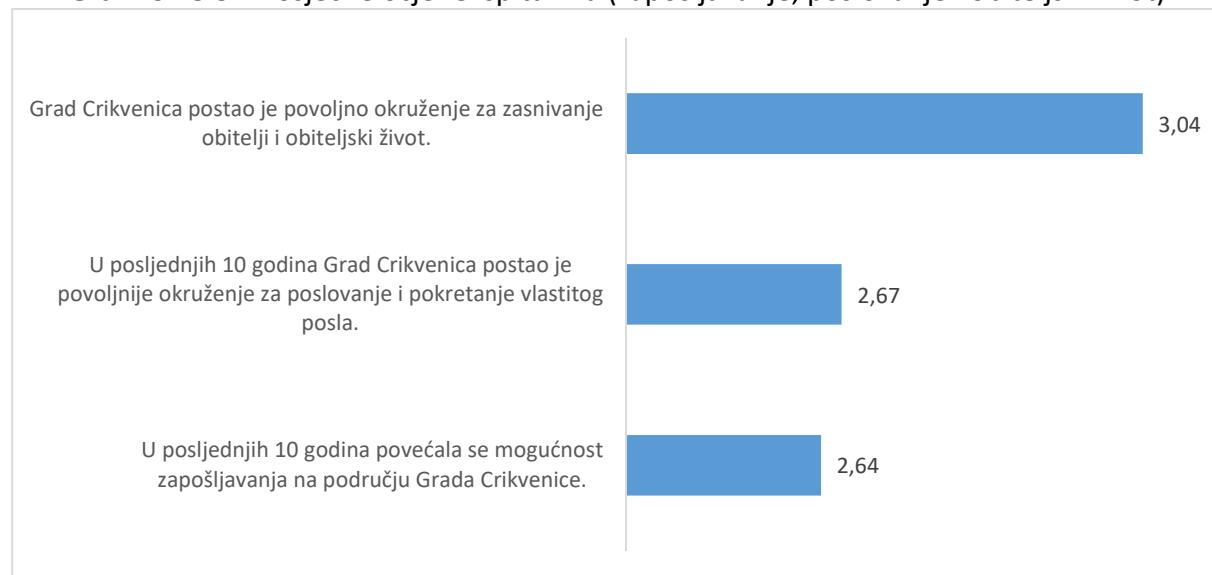

Izvor: Google Forms obrada anketnih odgovora

Rezultati ankete pokazali su da ispitanici imaju relativno povoljnije stavove o Gradu kao okruženju za obitelji. Pritom, većina ispitanika (28,2%) uglavnom se slaže s tvrdnjom da je Grad postao povoljnije okruženje za zasnivanje obitelji i vođenje obiteljskog života, dok se 15,4% ispitanika u potpunosti slaže s tom tvrdnjom. Ukupno gledajući, 35,9% ispitanika se u potpunosti ne slaže ili se uglavnom ne slaže s razmatranom tvrdnjom, dok 20,5% ispitanika ne može ocijeniti da li je u tom kontekstu Grad postao povoljnije okruženje.

Na temelju prethodno ilustriranih rezultata, na sljedećem grafikonu prikazane su prosječne ocjene kojima su anketom obuhvaćeni ispitanici ocijenili stupanj slaganja ili ne slaganja s tvrdnjama u vezi zapošljavanja, poslovanja i obiteljskog života u Gradu.

Grafikon 5.9. Prosječne ocjene ispitanika (zapošljavanje, poslovanje i obiteljski život)

Izvor: Izrada autora na temelju rezultata ankete

Rezimirajući prosječne rezultate ankete, može se zaključiti da je iz perspektive ispitanika uspješnost provedbe Strategije u smislu povećanja mogućnosti zapošljavanja u Gradu i razvoja Grada prema okruženju koje je povoljnije za poslovanje i obiteljski život bila osrednja. Naime prema procječnim ocjenama, ispitanici ne mogu ocijeniti da li je došlo do razvojnog pomaka Grada u spomenutim aspektima, pri čemu su u prosjeku ispitanici ipak malo povoljnije ocijenili Grad kao povoljno okruženje za obitelji nego kao povoljno okruženje za pronašetak i pokretanje posla te poslovanje.

6. ZAKLJUČAK

U razdoblju provedbe važećeg strateškog dokumenta *Strategija gospodarskog razvijanja grada Crikvenice 2014.-2022.* Grad je ostvario brojne gospodarske i demografske pozitivne pomake. Oni su sinergijski rezultat realiziranih mjera, aktivnosti i projekata koji su se počeli sustavno provoditi u razdoblju nakon 2015. godine. Rezultati Studije ukazuju kako usvojeni ciljevi i prioriteti još uvijek nisu u potpunosti realizirani, stoga se ukupni učinci provedbe Strategije mogu ocijeniti kao djelomično uspješni.

Iako su prioriteti strateškog cilja 1., ukupno gledajući, u velikoj mjeri ostvareni, evidentno je kako gospodarski i turistički potencijali i kapaciteti Grada još uvijek nisu intenzivnije aktivirani u smjeru postizanja većih razina produktivnosti lokalnog gospodarstva kao osnovne pretpostavke za značajniji rast dohotka stanovništva i fiskalnih prihoda Grada, a samim time i daljnog napretka u kvaliteti i standardu života lokalnog stanovništva. U okviru provedbe strateškog cilja 2. djelomični uspjeh provedbe pripadajućih prioriteta i ukupnog cilja prvenstveno se odnosi na još uvijek prisutne negativne demografske procese, odnosno depulaciju lokalnog stanovništva.

S obzirom na djelomičan uspjeh Strategije koji je utvrđen na osnovu analiziranih pokazatelja sveukupnih rezultata, ishoda i učinka njezine provedbe, razumljivo je zašto su anketirani ispitanici koji žive na području Grada izkazali osrednje zadovoljstvo razvojem Grada u posljednjih 10 godina.